

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark na lata 2015-2022

Spis treści

1. Wstęp.....	5
1.1. Przesłanki opracowania oraz znaczenie Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark	5
1.2. Cele Strategii.....	5
1.3. Powiązania Strategii z innymi dokumentami.....	6
1.4. Horyzont czasowy Strategii	7
1.5. Metodologia.....	7
2. Charakterystyka i diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Lidzbark.....	9
2.1. Ogólne informacje o gminie	9
2.1.1. Położenie, powierzchnia	9
2.1.2. Historia.....	14
2.2. Środowisko przyrodnicze	17
2.2.1. Rzeźba terenu i geologia	17
2.2.2. Gleby.....	18
2.2.3. Klimat	18
2.2.4. Wody powierzchniowe i podziemne	19
2.2.5. Świat zwierzęcy i roślinny	21
2.2.6. Tereny i obiekty chronione – środowisko kulturowe	23
2.3. Społeczeństwo.....	24
2.3.1. Demografia.....	24
2.3.2. Zatrudnienie i rynek pracy	28
2.3.3. Bezrobocie	30
2.3.4. Bezpieczeństwo	34
2.4. Gospodarka.....	36
2.4.1. Rolnictwo	36
2.4.2. Leśnictwo	39
2.4.3. Działalność gospodarcza.....	41
2.4.4. Turystyka.....	44
2.5. Infrastruktura techniczna.....	48
2.5.1. Układ komunikacyjny.....	48
2.5.2. Kolejnictwo	49
2.5.3. Gospodarka wodna.....	49
2.5.4. Kanalizacja sanitarna	52
2.5.5. Gospodarka ściekowa.....	53

2.5.6.	Gospodarka odpadami.....	54
2.5.7.	Kanalizacja deszczowa.....	56
2.5.8.	Gospodarka cieplna.....	56
2.5.9.	Gospodarka gazowa.....	57
2.5.10.	Elektroenergetyka.....	58
2.5.11.	Telekomunikacja.....	60
2.5.12.	Budownictwo.....	60
2.6.	Infrastruktura społeczna.....	62
2.6.1.	Oświata i wychowanie.....	62
2.6.2.	Służba zdrowia.....	64
2.6.3.	Pomoc społeczna.....	65
2.6.4.	Sport.....	68
2.6.5.	Infrastruktura kulturalna.....	73
2.6.6.	Organizacje społeczne.....	75
2.7.	Dochody i wydatki Gminy Lidzbark.....	78
2.8.	Wnioski z analizy społeczno-gospodarczej Gminy Lidzbark.....	83
3.	Podsumowanie konsultacji społecznych.....	85
3.1.	Wyniki ankiet.....	85
3.2.	Podsumowanie warsztatów.....	90
4.	Analiza SWOT.....	94
4.1.	Strefa społeczno-kulturowa.....	94
4.2.	Strefa środowiskowa.....	96
4.3.	Strefa infrastrukturalna.....	97
4.4.	Strefa gospodarcza.....	98
4.5.	Strefa przestrzenna.....	99
5.	Kierunki rozwoju Gminy Lidzbark.....	101
5.1.	Wizja Gminy Lidzbark.....	101
5.2.	Misja Gminy Lidzbark.....	101
5.3.	Plany i cele strategiczne Gminy Lidzbark na lata 2015-2022.....	102
6.	Źródła finansowania Strategii.....	141
6.1.	Powiązania Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark na lata 2015-2022 z innymi dokumentami strategicznymi.....	142
6.2.	Źródła finansowania zadań zaplanowanych do realizacji w ramach Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark na lata 2015-2022.....	147
7.	Zarządzanie Strategią.....	159
8.	Monitoring realizacji Strategii – proponowane wskaźniki.....	163

9. Harmonogram realizacji Strategii	174
Spis tabel	175
Spis rysunków	176
Spis wykresów.....	176
Spis schematów	177

1. Wstęp

1.1. Przesłanki opracowania oraz znaczenie Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark na lata 2015-2022 to najważniejszy lokalny dokument programowy, w której zostały określone zasadnicze cele i kierunki rozwoju Gminy. Opracowanie Strategii jest konieczne ze względu na zmieniające się uwarunkowania społeczne i gospodarcze w Gminie i jej otoczeniu. Dzięki zaangażowaniu w proces tworzenia poniższego dokumentu wszystkich grup społecznych w Gminie Lidzbark, Strategia odzwierciedla interes publiczny z poziomu lokalnego. Prezentowany dokument jest kompromisem wypracowanym pomiędzy różnymi grupami społecznymi. Przeprowadzone konsultacje społeczne miały na celu wyznaczenie kierunków rozwoju Gminy, określenie wizji i misji oraz zadań priorytetowych, jakie Gmina powinna realizować. Prezentowany dokument wskazuje pomysły wszystkich grup społecznych i propozycje projektów, które będą gwarantować rozwój Gminy Lidzbark zarówno pod względem gospodarczym, społecznym i kulturowym. Ponadto celem zachowania ciągłości lokalnej polityki rozwoju, przygotowana Strategia nawiązuje również do poprzedniej Strategii rozwoju Miasta i Gminy Lidzbark.

Strategia będzie stanowiła również formalno-prawną podstawę ubiegania się o dofinansowanie projektów z funduszy unijnych w nowym okresie programowania na lata 2014-2020. W związku z tym, należy położyć szczególny nacisk na wykorzystanie szans płynących z możliwości aplikowania o środki unijne na szczeblu nie tylko regionalnym, ale również i krajowym.

1.2. Cele Strategii

Strategia jest długofalowym scenariuszem rozwoju Gminy, w którym wyznaczone są konkretne kierunki rozwoju: gospodarczy, przestrzenny i społeczny. Dokument uwzględnia potrzeby i oczekiwania wszystkich grup społecznych, promując współpracę władz samorządu gminnego z organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami i mieszkańcami w realizacji poszczególnych kierunków interwencji. Tylko poprzez współpracę będzie można zrealizować wyznaczone cele i kierunki rozwoju wypracowane podczas konsultacji społecznych, których następstwem jest wzrost konkurencyjności Gminy i minimalizowanie problemów społecznych oraz gospodarczych. Strategia jest wynikiem świadomych wyborów i rekomendacji wspólnoty gminnej. Dlatego też nie można traktować jej wyłącznie jako zbiór zadań i obowiązków władz samorządowych, ale również jest ona wyzwaniem dla całej lokalnej społeczności.

Aby zrealizować cele strategiczne, Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarcza Gminy Lidzbark na lata 2015-2022 musi spełnić pewne warunki - zdiagnozować sytuację obecną, określić w skali mikro i makro otoczenia warunki, w których funkcjonuje Gmina oraz nakreślić perspektywę rozwoju.

1.3. Powiązania Strategii z innymi dokumentami

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarcza Gminy Lidzbark na lata 2015-2022 została opracowana w oparciu o dostępne dokumenty i analizę danych zebranych podczas konsultacji społecznych ze wszystkimi grupami interesariuszy (mieszkańcy, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i władze publiczne).

Powyższy dokument ma liczne powiązania z następującymi dokumentami strategicznymi o randze europejskiej, krajowej, regionalnej oraz lokalnej:

- Umowa Partnerstwa,
- Strategia Rozwoju Kraju do roku 2030,
- Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025,
- Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020,
- Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej,
- Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój,
- Program Operacyjny Polska Cyfrowa,
- Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Lidzbark na lata 2004-2007 z perspektywą na lata 2008-2011,
- Raport o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego w 2013 roku,
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Lidzbark.

Ponadto źródłem danych statystycznych wykorzystanych podczas niniejszej Strategii były dane uzyskane z:

- Urzędu Miasta i Gminy Lidzbark,
- Głównego Urzędu Statystycznego,
- Urzędu Statystycznego w Olsztynie,
- Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej sp. z o.o. w Lidzbarku,
- Ekologicznego Związku Gmin „Działdowszczyzna”,
- Komisariatu Policji w Działdowie,
- Powiatowego Urzędu Pracy w Działdowie,
- Centrum Aktywizacji Zawodowej w Lidzbarku,
- Powszechnego Spisu Rolnego,

- badań ankietowych,
- warsztatów.

1.4. Horyzont czasowy Strategii

Strategię Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark opracowano przy założeniu, że cele i zadania będą realizowane na przestrzeni 8 lat, czyli obejmujący lata 2015-2022. Jest to wariant optymistyczny, opierający się przede wszystkim na dostępności środków finansowanych pochodzących m.in. z funduszy Unii Europejskiej. Należy zaznaczyć, iż horyzont czasowy wskazany w poniższym dokumencie obejmuje w całości nową perspektywę finansową Unii Europejskiej oraz pokrywa się z horyzontem strategicznych dokumentów regionalnych i krajowych.

1.5. Metodologia

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarcza Gminy Lidzbark powstała w wyniku kilkumiesięcznej pracy grupy złożonej z przedstawicieli różnych grup środowiskowych Gminy Lidzbark i zewnętrznych ekspertów Warmińsko-Mazurskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie. Ankiety, spotkania z grupami społecznymi, wywiady, uwagi i komentarze do projektu Strategii pozwoliły wypracować wspólne wnioski i określić kierunki rozwoju Gminy, które będą odpowiedzią na potrzeby mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych oraz władz publicznych.

Proces powstawania poniższego dokumentu obejmował cztery główne etapy:

1. Opracowanie aktualnej diagnozy społeczno-gospodarczej Gminy Lidzbark:

- zapoznanie się z aktualnymi dokumentami strategicznymi na poziomie europejskim, kraju, regionu, powiatu i gminy w celu przedstawienia powiązania między dokumentami lokalnymi a dokumentami strategicznymi wyższego rzędu,
- zgromadzenie aktualnych danych i informacji obrazujących charakterystykę regionu oraz analiza tendencji rozwojowych.

2. Przeprowadzenie konsultacji społecznych mających na celu wypracowanie głównych kierunków rozwoju Gminy Lidzbark:

- przygotowanie ankiety skierowanej do różnych przedstawicieli grup środowiskowych celem zbadania poziomu jakości życia mieszkańców oraz zebrania opinii władz publicznych, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych na tematy związane z funkcjonowaniem Gminy (10.06-10.07.2015 r.),
- przeprowadzenie warsztatów z grupami społecznymi (w dn. 06.07 i 09.07.2015 r.),
- przygotowanie Raportu z badań ankietowych i warsztatów,

- weryfikacja kluczowych problemów interesariuszy i wyznaczenie kierunków rozwoju Gminy.

3. Konsultacja społeczna wypracowanego dokumentu strategicznego:

- przygotowanie projektu strategii,

- zweryfikowanie projektu strategii przez organy Gminy Lidzbark (w dn. 22.07 - 07.08.2015 r),

- konsultacje projektu strategii ze środowiskami lokalnymi (w dn. 14.08 - 14.09.2015 r.),

- uzupełnienie projektu strategii o uwagi podczas konsultacji społecznych (15.09 - 14.09.2015 r.).

4. Uchwała o przyjęciu Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark na lata 2015-2022.

2. Charakterystyka i diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Lidzbark

Analiza sytuacji społeczno-gospodarczej Miasta i Gminy Lidzbark dokonana została w siedmiu podstawowych kryteriach takich jak: ogólne informacje o Gminie, środowisko przyrodnicze, społeczeństwo, gospodarka, infrastruktura techniczna i społeczna oraz zagadnienia z zakresu dochodów i wydatków Gminy.

Diagnozę Gminy sporządzono na podstawie najbardziej aktualnych danych statystycznych, przedstawiając zjawiska i procesy zachodzące na przestrzeni kilku lat.

Ponadto dokonano analizy porównawczej z gminami z tego samego powiatu, powiatem działdowskim oraz województwem warmińsko-mazurskim. Porównano wybrane parametry poszczególnych czynników wpływających na sytuację społeczno - gospodarczą danego terenu. W analizie posłużono się danymi z 2014 r. lub jeśli nie były dostępne to wykorzystano statystyki z 2013 r. lub 2012 r.

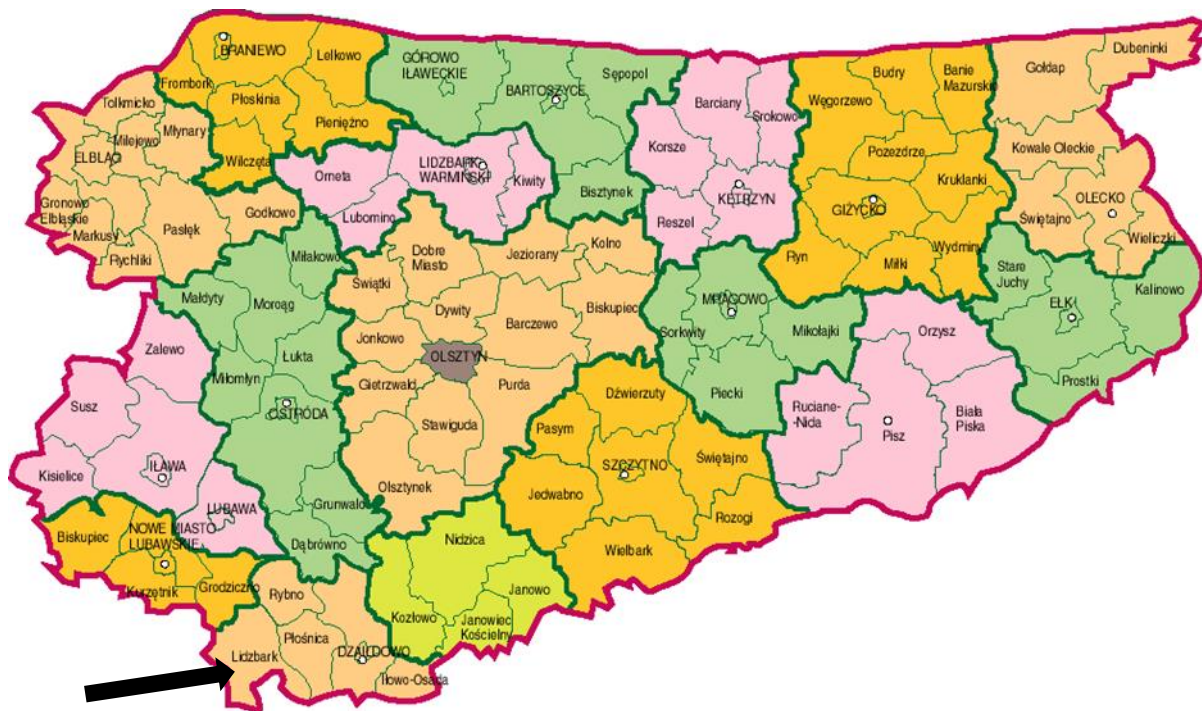
2.1. Ogólne informacje o gminie

2.1.1. Położenie, powierzchnia

Gmina Lidzbark położona jest w południowo-zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego, w powiecie działdowskim. Dodatkowo Gmina Lidzbark graniczy z dwoma województwami: mazowieckim i kujawsko-pomorskim. Lidzbark położony jest na pograniczu czterech historycznych Ziem: Lubawskiej, Działdowskiej, Zawkrzańskiej i Dobrzańsko-Michałowskiej oraz na szlaku historycznym, zwanym „Grunwaldzkim”.

Zgodnie z informacjami na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Urząd Miasta i Gminy Lidzbark powierzchnia ogólna wynosi 25 488 ha (w tym 565 ha miasto Lidzbark, 24 920 ha Gmina), z tego tereny leśne zajmują 11.640 ha, a wody powierzchniowe 106,6 ha. Ogółem na terenie gminy znajduje się 12 jezior oraz 4 rzeki.

Rysunek 1. Mapa województwa warmińsko-mazurskiego z zaznaczeniem Gminy Lidzbark

Źródło: zasoby internetowe

Dodatkowo Gmina miejsko-wiejska Lidzbark graniczy z: od północnego zachodu z gminą Grodziczno (powiat nowomiejski), od południowego zachodu z gminą Górzno (powiat brodnicki), od strony południowej z gminą Lubowidz (powiat żuromiński – województwo mazowieckie), a od strony wschodniej z gminą Płońnica oraz gminą Rybno (powiat działdowski).

Rysunek 2. Mapa powiatu działdowskiego

Źródło: zasoby internetowe

Zgodnie ze Statutem Gminy Lidzbark Gmina dzieli się administracyjnie na 24 jednostki pomocnicze (sołectwa): Adamowo, Bełk, Bryńsk, Cibórz, Ciechanówko, Dłutowo, Jamielnik, Jeleń, Kiełpiny, Klonowo, Koty, Marszewnica, Miłostajki, Nick, Nowe Dłutowo, Nowy Dwór, Nowy Zieluń, Słup, Tarczyny, Wawrowo, Wąpiersk, Wlewsk, Zalesie.

Rysunek 3. Mapa Gminy Lidzbark

Źródło: zasoby internetowe

Miasto Lidzbark dzieli się na 4 jednostki pomocnicze (osiedla).

Tabela 1. Wyszczególnienie ulic w Lidzbarku z podziałem na osiedla

L.p.	Osiedle	Nazwa ulic wchodzących w skład osiedli
1.	Osiedle Nr 1	Fryderyka Chopina, Cicha, Dworcowa, Działdowska, Garbarska, Garbuzy, Główny Dworzec, Górka, Plac Generała Józefa Hallera, Kazimierza Jagiellończyka, Kopernika, Kościelna, Krótka, Mickiewicza, Młyńska, Nowy Rynek, Ogrodowa, Piaski, Podgórna, Podzamcze, Przemysłowa, Sądowa, Słomiany Rynek, Stare Miasto, Stefana Batorego, Strażacka, Szosa Lubawska, Wodna, Zamkowa

2.	Osiedle Nr 2	Władysława Broniewskiego, Marii Dąbrowskiej, Graniczna, Hugona Kołłątaja, Stanisława Konarskiego, Tadeusza Kościuszki, Kwiatowa, Juliusza Kraziewiczza, Leśna, 3-go Maja, Elizy Orzeszkowej, Południowa, Poprzeczna, Ignacego Potockiego, Poświętna, Władysława Reymonta, Rejtana, Słoneczna, Sosnowa, Stanisława Staszica, Targowa, Tartaczna, Juliana Tuwima, Wiejska, Józefa Wybickiego, Zieluńska, Stefana Żeromskiego
3.	Osiedle "Skarpa"	Akacyjowa, Brzozowa, Bukowa, Chmielna, Dębowa, Grabowa, Jarzębinowa, Jaworowa, Jesionowa, Klonowa, Leśniczówka, Lipowa, Nowa, Okopowa, Podleśna, Polna, Świerkowa, Topolowa, Wierzbowa, Wiśniowa
4.	Osiedle Nr 4	Jeleńska, Myśliwska

Źródło: Biuletyn Informacji Publicznej Urząd Miasta i Gminy Lidzbark

Miasto i Gmina Lidzbark pod względem użytkowania terenu zalicza się do obszaru leśno - rolniczego. Układ funkcjonalno – przestrzenny dzieli Gminę na dwie części:

- północną – tereny rolnicze,
- południową – tereny leśne.

Jak wynika z Tabeli 2 największy udział procentowy w powierzchni gminy mają użytki leśne zajmują bowiem 46,7% powierzchni, a użytki rolne zajmują 45,2%.

Tabela 2. Formy użytkowania terenu w Mieście i Gminie

Rodzaje gruntów	Powierzchnia ewidencyjna [ha]	Udział w ogólnej powierzchni [%]
Powierzchnia ogólna	25 567	100,00
Użytki rolne	11 550	45,2
Użytki leśne	11 929	46,7
Grunty zabudowane i zurbanizowane	1 558	6,1
Wody	413	1,6
Tereny inne	117	0,4

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Lidzbark

Takie środowisko naturalne umożliwia gminie rozwój w kierunku turystycznym i rekreacyjnym. W latach 70-tych Lidzbark uzyskał status miasta turystycznego za walory klimatyczne, krajobrazowe oraz warunki umożliwiające pobyt osób w celach zdrowotnych a także wypoczynkowych. Dlatego też przy odpowiednim wsparciu władz lokalnych należy rozwijać usługi uzdrowiskowe. Bogate walory przyrodnicze i klimatyczne są atutem Gminy.

Gmina Lidzbark jest członkiem **Stowarzyszenie Społecznej Samopomocy - Lokalna Grupa Działania**, której misją jest rozwój i promocja obszaru działań Stowarzyszenia. Głównymi celami Lokalnej Strategii Rozwoju dla SSS – LGD są: poprawa jakości życia na wsi, w tym warunków zatrudnienia oraz waloryzacja zasobów przyrodniczych i kulturowych. Powyższe cele zostaną osiągnięte poprzez realizację celów szczegółowych: rozwój turystyki oraz agroturystyki, rozwój i promocja przedsiębiorczości, z uwzględnieniem sektora rolno-spożywczego i usług okołorolniczych, wykreowanie produktów i usług o charakterze lokalnym, zachowanie i promocja dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz rozwój gospodarki rolnej poprzez doradztwo i szkolenia oraz promowanie nowoczesnych metod gospodarowania, ze szczególnym uwzględnieniem problematyki ochrony środowiska i zdrowej żywności.

Ponadto Lidzbark stara się o członkostwo w **Międzynarodowym Stowarzyszeniu Miast Cittaslow**. Na dzień zakończenia opracowania niniejszej Strategii, Lidzbark jest członkiem Polskiej Krajowej Sieci Miast Cittaslow. Celem Międzynarodowego Stowarzyszenia jest promowanie i rozpowszechnianie kultury dobrego życia poprzez badania, eksperymentowanie i stosowanie rozwiązań organizacji miasta.

W miastach sieci Cittaslow:

- realizowana jest polityka środowiskowa dążąca do utrzymania i rozwoju charakterystycznych cech obszaru i zabudowy miejskiej,
- realizowana jest polityka mająca na względzie ustanowienie funkcjonalnej infrastruktury i podejmowane są działania nad poprawą jakości życia ich społeczności,
- promuje się technologie skierowane na poprawę wartości środowiska naturalnego i zabudowy miejskiej,
- stymuluje się produkcję i wykorzystanie produktów żywnościowych otrzymanych drogą naturalnych technik nieszkodliwych dla środowiska, z wyłączeniem produktów modyfikowanych genetycznie.
- chroni się lokalne produkcje mające korzenie w kulturze i tradycjach, które przyczyniają się do utrzymania specyficznego charakteru terytorium, zachowując miejsce i style, promując okazje i miejsca uprzywilejowane z uwagi na bezpośredni kontakt między konsumentami a producentami towarów wysokiej jakości,
- promuje się gościnność jako moment pierwszego kontaktu ze społecznością i jej specyfiką, usuwając przeszkody natury fizycznej i kulturowej, które mogą przeszkodzić w pełnym i powszechnym wykorzystaniu zasobów miasta,

- wśród mieszkańców wspierana jest świadomość życia w jednym z miast Slow City, ze szczególnym uwzględnieniem środowiska młodzieży i szkoły, poprzez systematyczne informowanie o korzyściach członkostwa w sieci miast.¹

2.1.2. Historia

Historia Gminy Lidzbark sięga aż do wczesnego średniowiecza. Gmina położona jest terenach staropruskiego plemienia Sasinów, a dowodem na to są ślady ich grodzisk. W literaturze można odnaleźć dwie daty powstania Miasta Lidzbark. Pierwsza data wskazuje na 1301 rok jako osada słowiańska Ludbarc, która podlegała kasztelanii w Świeciu, potem w Michałowie. Nazwa osady pochodziła od Lud i Barc, co oznaczało, że jej mieszkańcy utrzymywali się ze zbierania miodu pszczelego w okolicznych lasach. Z informacji zamieszczonych na stronach Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Lidzbarku można dowiedzieć się, że Lidzbark powstał po raz drugi w latach 1326-1331 i otrzymał nazwę Lautenberg lub Lautenburg – prawdopodobnie na cześć Komtura Chełmińskiego (na prawie chełmińskim) lub wójta Nowego Miasta.

I prawdopodobnie w 1301 roku osada otrzymała prawa miejskie. (...) W 1317 roku Ziemia Michałowska – za niespłacony dług zaciągnięty przez Leszka – Księcia Kujawskiego i Wyszogrodzkiego - dostała się w ręce Zakonu Krzyżackiego. Początkowo Krzyżacy nie interesowali się zbyt Ludbarciem. Zmieniło się to w chwili, kiedy chcąc połączyć Ostródę z Brodnicą i dalej z Gdańskiem, wykonano poważne prace hydrogeologiczne, pozbawiając rzekę Nidę jej głównego dopływu – Wkry - w okolicach Nowego Dworu i już pod nazwą Wel, z Ciorza, skierowano go w stronę miasta. Powstał więc nowy szlak wodny, którego należało strzec. W tym celu, na wzgórzu zbudowano wieżę, sprowadzono mieszkańców, którym przydzielono parcele na domy i pola pod uprawę. Zaczyna rozwijać się rzemiosło. Swoje ławy organizują krawcy, piekarze, szewcy, piwowarzy. Rozbudowano zamek, pobudowano ratusz i kościół Św. Wojciecha. Zaczęto budowę murów obronnych.(...) Codzienne, spokojne życie przerywają kolejne wojny polsko-krzyżackie w 1410, 1414, 1424 i najdłuższa, trwająca trzynastie lat, która w 1466 r. zakończyła się powrotem Lidzbarka do Królestwa Polskiego. Powrót do Polski spowodował przyspieszony rozwój gospodarczy. Jego motorem był handel zbożem i drewnem, który mógł rozwijać się już bez przeszkód. Tym bardziej, że właścicielem naszego miasta był każdy kolejny król, a zarządzającymi – starostowie brodnicy, którymi początkowo były kobiety z rodów królewskich, między innymi: Anna Wazówna, Konstancja –żona Zygmunta III Wazy, Cecylia Renata – żona Jana III Sobieskiego. Od 1730 roku Lidzbark ma własnego starostę. Rozkwit gospodarczy przerywały

¹ Ponadlokalny program rewitalizacji sieci miast Cittaslow

najazdy Szwedów na Polskę, szczególnie okres potopu (1655 – 1660), który doszczętnie zniszczył miasto.²

Lautenburg został przyłączony do Prus Zachodnich po trzecim rozbiorze. Mieszkańcy Lautenburg brali udział we wszystkich walkach niepodległościowych – Powstanie listopadowe, styczniowe, Wiosna Ludów. Miasto powrócono do Polski 18 stycznia 1920 roku na mocy Traktatu wersalskiego.

W dokumentach historycznych można odnaleźć kilkanaście form zapisu dzisiejszego Lidzbarka. Językoznawcy uważają, że nazwa miasta pochodzi od XIV-wiecznego komtura chełmskiego Otto von Lutterberga. Dzięki niemu Lidzbark otrzymał prawa miejskie. Ostateczna forma niemiecka to Lautenburg, natomiast już w dokumentach z XVII w. można odnaleźć spolszczenie fonetyczne – Lidzbark.

Od XIV wieku Lidzbark posiada swój herb – na niebieskiej tarczy znajduje się żółta głowa konia z rogiem na czole (Rysunek 4). Trudno jest ustalić, czy herb powstał za rządów krzyżackich, czy dopiero po pokoju toruńskim. Najstarszy dokument, który przetrwał z herbem Lidzbarka pochodzi dopiero z 1571 roku.

Rysunek 4. Herb Lidzbarka

Źródło: zasoby internetowe - www.lidzbark.pl

W literaturze można odnaleźć niewielkie wzmianki o innych miejscowościach położonych w Gminie Lidzbark m.in.:

- Bładowo jest niewielką osadą, liczącą zaledwie kilka budynków. Pierwsza wzmianka o istnieniu tej miejscowości pod nazwą Bładau pochodzi z początku XV w. (ok. 1410 r.). Bładowo należało do wójtostwa krzyżackiego w Lidzbarku. W XVIII w. powstała tu osada rybacka;

² Internet, Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Lidzbarku, <http://www.mgoklidzbark.pl/Lidzbark>, 10.06.2015 r.

- Chelsty zostały założone na początku XV w. i również należały do wójtostwa krzyżackiego w Lidzbarku. Na kilka dni przed bitwą pod Grunwaldem obozowały tu wojska dowodzone przez króla Władysława Jagiełłę. Od początku XV w. Chelsty należały do Chelstowskich. W tych czasach zmieniały się często nazwy miejscowości (Selzte, Selste, Chelsti). Po II wojnie śląskiej w Chelstach założono Państwowe Gospodarstwo Rolne, które stanowiło filię PGR-u w Lidzbarku;
- Cibórz należał do wójtostwa krzyżackiego w Lidzbarku, figurując pod nazwą Stibor. Nazwa pochodzi od jej założyciela Ścibora. Pierwsze wzmianki o miejscowości związane są z przekopem z Ciborza do Jeziora Lidzbarskiego wykonanym przez Krzyżaków, co spowodowało zwiększenie ilości wody w Drwęcy w celu poprawy żeglowności. W 1466 r. na mocy drugiego pokoju toruńskiego Ciborz z całą Ziemią Michałowską wrócił do państwa polskiego;
- Jeleń nazywana w 1414 r. jako Gelen. Pierwsza wzmianka o istnieniu wsi pochodzi z około 1410 r. i Jeleń należał do wójtostwa krzyżackiego w Lidzbarku. W 1414 r.;
- Kiełpiny zostały założone przez Zakon krzyżacki w XIV w. w 1387 r. wieś nazywała się Kolpiner. W XVI i XVII wieku Kiełpiny należały do klucza lubawskiego wchodzącego w skład dóbr biskupstwa chełmińskiego. W 1920 r. wieś została przyłączona do powiatu lubawskiego, a w 1921 roku została również siedzibą gminy. W 1932 roku Kiełpiny przyłączono do powiatu działdowskiego;
- Koty dawniej nazywały się Kotten (ok. 1800 r.). Pierwsza wzmianka o istnieniu wsi pochodzi z początków XV wieku (około 1410 r.). Wynika z niej, że we wsi był folwark należący do wójtostwa krzyżackiego z Lidzbarka;
- Tarczyny jako osada powstała we wczesnym średniowieczu i na skraju obecnej wsi istniał gród obronny oraz osada przygodowa, którą zamieszkiwały plemiona słowiańskie. Badania archeologiczne przeprowadzone w latach 1975-1980 wykazały, że gród miał kształt pierścieniowy, a otoczony był wałem i fos. W 1972 roku stanowisko archeologiczne zostało wpisane do rejestru zabytków;
- Wąpiersk powstał na początku XV w. Nazwa wsi zmieniała się kilka razy Wampertsch, Wamperschke (1410, 1411 r.), Wampersch (1414 r.), Wampersk. W 1410 roku Krzyżacy założyli tu folwark szlachecki. W drugiej połowie XIV wieku zbudowano tu murowany kościół pod wezwaniem dwóch patronów – św. Michała Archanioła i św. Marii Magdaleny. W okolicy Wąpierska znaleziono liczne ślady wczesnego osadnictwa, pochodzące z okresu halsztackiego i lateńskiego, a także średniowiecza. Znajdują się tu również ślady wczesnośredniowiecznej osady z XIII wieku;

- Wleusk jest wsią, którym założycielem był Zakon krzyżacki. Nazwa zmieniała się wielokrotnie Lebiske (1408 r.), Loffsk, Lowisk (około 1415 r.), Wleskau, Vlesko, Vleusk. W 1379 roku istniał tu drewniany kościół pod wezwaniem św. Bartłomieja.

Historia Gminy Lidzbark jako jednostki administracyjnej

Po II wojnie światowej obszar powiatu działdowskiego w granicach przedwojennego podziału administracyjnego, a wraz z nim tereny dzisiejszej gminy miejsko-wiejskiej Lidzbark, wchodził w skład województwa warszawskiego. Od 6 lipca 1950 roku, na podstawie ustawy z dnia 28 czerwca 1950 roku, został włączony do województwa olsztyńskiego.

W 1954 roku, na mocy Ustawy z dnia 25 września 1954 roku o reformie podziału administracyjnego wsi i powołaniu gromadzkich rad narodowych, istniejąca dotychczas gmina Lidzbark stała się gromadą.

W 1972 roku, na podstawie Ustawy z 29 listopada 1972 roku o utworzeniu gmin i zmianie ustawy o radach narodowych, przywrócono podział kraju na gminy. Gromada i miasto Lidzbark stały się jedną jednostką administracyjną z siedzibą w Lidzbarku (...)

1 czerwca 1975 roku, na podstawie Ustawy o dwustopniowym podziale administracyjnym państwa, przestał istnieć powiat działdowski. Gmina Lidzbark, na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 maja 1975 roku, stała się bezpośrednio częścią województwa ciechanowskiego.

Ponowne zmiany podziału administracyjnego państwa umiejscowiły gminę Lidzbark w powołanym 1 stycznia 1999 roku województwie warmińsko-mazurskim, w powiecie działdowskim.³

2.2. Środowisko przyrodnicze

2.2.1. Rzeźba terenu i geologia

Ukształtowanie terenu Gminy Lidzbark zostało wykształcone przez ostatnie zlodowacenie bałtyckie ok. 5 tys. lat temu. W hipsometrii zaznacza się podział na obszary wysoczyzny morenowej falistej i pagórkowatej, równiny sandrowej oraz tereny dolinne i rynny subglacjalne.

Równina sandrowa występuje na południe od Kiełpin w stronę Ciechanówka i Lidzbarka. Wysoczyzna morenowa występuje na wschód od Lidzbarka w pobliżu miejscowości Jeleń, Wąpiersk, Kiełpiny. W okolicach Kiełpin jest ona urozmaicona pagórkami i wzgórzami morenowymi. Formy kemowe (w obrębie równiny morenowej)

³ Internet, www.encyklopedia.warmia.mazury.pl, 10.06.2015 r .

w postaci rozległych piaszczystych wzgórz znajdują się w rejonie Lidzbarka i Kiełpin. W najgłębszych miejscach rynien subglacialnych wykształciły się jeziora między innymi Lidzbarskie.

Najniższy punkt położony na terenie Gminy ma wysokość 143,6 m n.p.m., a najwyższej położony punkt to okolice m. Klonowo – 189,8 m n.p.m.

Teren Gminy jest położony w obrębie Niecki Mazowieckiej, która wypełniona jest utworami kredy, trzeciorzędu i czwartorzędu. Obszar zbudowany jest z osadów lodowcowych, których grubość jest zróżnicowana i dochodzi do 180 m. n.p.m.

2.2.2. Gleby

Podstawowymi materiałami, z których powstała większość gleb w gminie to: gliny zwałowe, piaski zwałowe, żwiry i piaski wodolodowcowe, torfy i aluwia rzeczne. Z powyższych tworów wykształciły się gleby: bielicowe, brunatne i bagienne. Najwięcej bo aż 80% stanowią gleby bielicowe, gleby są niskiej jakości, gdyż większość z nich należy do V i VI klasy.

Należy pamiętać, że od jakości gleb uzależniona jest struktura gatunkowa upraw. Gleby w Gminie Lidzbark nie posiadają wysokiego potencjału do produkcji rolnej. Znaczący udział w produkcji rolnej mają uprawy o mniejszych wymaganiach glebowo - wodnych – żyto, mieszanki zbożowe, pszenżyto, kukurydza i ziemniaki. Gleby występujące na terenie Gminy sprzyjają również uprawie roślin na cele energetyczne np. wierzby energetycznej.

Część gleb na terenie gminy została objęta ochroną na podstawie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. 1995 nr 16 poz. 78 z późn. zmianami).

2.2.3. Klimat

Warunki środowiskowe (warunki przyrodnicze oraz klimatyczne) Gminy w dużym stopniu uzależnione są od położenia geograficznego. Warunki klimatyczne panujące na terenie Gminy należą do umiarkowanych. Według regionalizacji klimatycznej Miasto i Gmina Lidzbark położone są w obrębie dzielnic mazurskiej oraz wschodnio – bałtyckiej. Charakterystyczną cechą tego klimatu jest duża zmienność wywołana ścieraniem się przeciwstawnych mas powietrza polarnego i morskiego. Potęguje ją rzeźba terenu oraz różne rozmieszczenie zbiorników wodnych jak i zróżnicowana szata roślinna. Dzielnicą mazurską jest poza obszarem górskim najchłodniejszym rejonem Polski, ponieważ otrzymuje mniej energii słonecznej w warstwie przyziemnej. Suma opadów w regionie w ciągu roku

wynosi 500 mm-634 mm. Do częstych zjawisk należą zbyt suche i zbyt wilgotne lata. W Mieście i Gminie Lidzbark średnia roczna temperatura waha się 7,0-7,7°C, przy czym w miesiącu styczniu wynosi -3,5°C, a w lipcu 17,5°C.

2.2.4. Wody powierzchniowe i podziemne

Wody powierzchniowe

Jezióra

Na obszarze Gminy Lidzbark znajduje się 12 jezior, które powstały w wyniku działań lodowca. Ogólna powierzchnia wszystkich jezior wynosi 430,6 ha.

Tabela 3. Jeziora w Gminie Lidzbark

Nazwa jeziora	Powierzchnia w ha
Jeleń Mały	5,3
Jeleń Wielki	31,3
Grądy (Tarczyńskie)	163,8
Klonowskie	7,2
Lidzbarskie	121,8
Moczadło	3,6
Piaseczno	25,6
Piaseczenko	5,2
Włecz	24,8
Zakrocz	15,1
Zalesie	5,8
Zwórzno	21,1

Źródło: www.lidzbarkwelski.bil-wm.pl

Część z wymienionych jezior zlokalizowana jest w obrębie parków krajobrazowych Welskiego oraz Górznieńsko – Lidzbarskiego. W granicach Welskiego Parku Krajobrazowego znajdują się jeziora: Lidzbarskie, Jeleń, Zakrocz. W granicach Górznieńsko – Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego znajdują się jeziora: Zwórzno, Piaseczno, Piaseczenko, Włecz.

Zdecydowana większość jezior jest pochodzenia polodowcowego, głównie typu rynnowego. Najczęściej są one długie i wąskie o stromych brzegach, znacznych głębokościach i o niewyrównanym dnie.

Największy ruch turystyczny obserwuje się nad jeziorami: Lidzbarskim i Kiełpińskim. I wokół tych jezior rozwija się turystyka poprzez powstawanie ośrodków wczasowych.

Monitoring diagnostyczny jezior jest realizowany przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie. Zgodnie z Programem Państwowego Monitoringu

Środowiska w województwie warmińsko-mazurskim na lata 2013-2015 zawartym w Raporcie o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego w 2013 roku nie przebadano żadnego jeziora znajdującego się na terenie Gminy Lidzbark.

Rzeki

Na terenie Gminy Lidzbark przepływają rzeki typu nizinnego, które mają stosunkowo wyrównane przepływy w ciągu roku.

Największa rzeka, jaka przepływa przez region to Wel, która swój początek bierze z Jeziora Dąbrowa Wielka i Dąbrowa Mała (powiat ostródzki). Rzeka przepływa przez Jezioro Lidzbarskie, a następnie wpada do Drwęcy, a następnie do Wisły. Wel położona jest w malowniczym krajobrazie i przepływa przez 10 jezior. Długość rzeki to 118 km (w tym na terenie Gminy 31.6 km) i stanowi ciekawą trasę spływów kajakowych.

Na niedużym odcinku Gminy przepływa rzeka Wkra, która znajduje się w dorzeczu Bugu. Rzeka płynie od wsi Nowy Dwór w kierunku Zielunia. Jej długość wynosi 2489,1 km, w tym w granicach Gminy Lidzbark – około 6,3 km. Jej stopień czystości zawarty jest w II i IV klasie.

Płońniczanka jest lewostronnym dopływem Welu o długości 15,7 km i powierzchni zlewni 92,0 km². Obszar źródłkowy rzeki położony jest w rejonie miejscowości Rutkowice. Płońniczanka wpada do Welu w rejonie miejscowości Koty. Dolina rzeki jest obszarem stosunkowo płaskim o niewielkich deniwelacjach. W bezpośrednim sąsiedztwie rzeki w terasie zalewowej występują gleby wytworzone z torfowisk. Przez obszar Gminy Lidzbark rzeka przepływa na długości 800 m.

Rzeka Brynica jest lewobocznym dopływem Drwęcy. Początek bierze w województwie warmińsko - mazurskim. Długość rzeki wynosi 23,1 km, w tym na terenie Gminy około 6.7 km.

Stan czystości rzek występujących na terenie Miasta i Gminy Lidzbark kontroluje Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie. Zgodnie z Raportem o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego w 2013 roku na rzece Wel badania jakości wód prowadzono w 2013 r. na odcinkach:

- Wel do wypływu z jez. Grądy
- Wel od Dopływi z Miłostajek do Dopływu spod Mrocza.

Stan jcw (Jednolita część wód) powyższych rzek oceniono jako dobry. Spełnione były wymagania dla obszarów chronionych. Potencjał ekologiczny i stan chemiczny oceniono jako dobry.

Wody podziemne

Obszar Miasta i Gminy Lidzbark położony jest głównie w obrębie zbiornika wód podziemnych - GZWP nr 214 Działdowo. Drugi zbiornik GZWP 215 Subniecka Warszawska zajmuje jedynie niewielki północno – wschodni fragment Gminy. Obszar GZWP nr 215 posiada powierzchnię 51 000,0 km², jego zasoby szacuje się na wysokość 250 tys.m³/d i średniej głębokości ujęcia 160 m. Szacunkowe zasoby dyspozycyjne GZWP nr 214 wynoszą 300 tys.m³/d, a średnia głębokość ujęć 100 m, obszar posiada powierzchnię 1 790,0 km² i ma porowy charakter ośrodka. Obszar tego zbiornika podlega najwyższej ochronie (ONO) na powierzchni 1 650 km² oraz posiada obszar wysokiej ochrony (OWO) obejmujący powierzchnię 140 km².

Eksploatacja wód podziemnych do picia i na potrzeby gospodarcze na terenie Gminy bazuje głównie na czwartorzędowym piętrze wodonośnym. Z tego poziomu ujmowana jest woda rozprowadzana siecią wodociągową do jednostek osadniczych. Na jakość wód podziemnych na analizowanym terenie wpływ mają istniejące tu warunki hydrogeologiczne oraz formy prowadzonej działalności. Stan czystości wód podziemnych na terenie Miasta i Gminy Lidzbark jest słabo rozpoznany. W ramach monitoringu krajowego, nie zlokalizowano żadnego punktu pomiarowo - kontrolnego jakości wód podziemnych. Badania jakości wód podziemnych prowadzone są jedynie w sieci regionalnej przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska oraz Wojewódzki Inspektorat Sanitarny w Olsztynie.

2.2.5. Świat zwierzęcy i roślinny

Świat zwierzęcy

Zgodnie z Programem Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Lidzbark świat zwierzęcy na terenie Miasta i Gminy Lidzbark jest stosunkowo zróżnicowany gatunkowo. Wynika to przede wszystkim z występowania na jego obszarze różnych siedlisk, od borów mieszanych po duże obszary łąk. W lasach występują następujące gatunki zwierzyny grubej: sarny, jelenie i dziki oraz zwierzyna drobna: lisy, zające, wydry, kuny. Liczną grupę zwierząt stanowią ptaki, żerujące i gniazdujące głównie w dolinach rzecznych, przede wszystkim rzek Wel i Wkra oraz w rejonie jezior: trzmieljad, bocian biały, bocian czarny, żuraw, błotniak stawowy, błotnik łąkowy, gęś gęgawa, gągoł, jastrząb, jerzyk, wilga, perkoz dwuczuby, orlik krzykliwy, czajka, derkacz, drozd śpiewak, dudek, łabędź niemy i krzykliwy. Z gatunków gadów występujących na terenie Gminy Lidzbark występują następujące gatunki gadów: jaszczurkę zwinkę, jaszczurkę żyworodną i padalca zwyczajnego, żmiję zygzakowatą. Płazy reprezentowane są przede wszystkim przez żaby, ropuchy szarą i zieloną, traszki grzebieniastą i zwyczajną, rzekotki i kumaki. Najlicniejszą grupą świata zwierzęcego na

omawianym obszarze są owady, żyjące w różnym środowisku. Są to między innymi paż królowej, paż żeglarz, biegacze skórzasty, leśny, ogrodowy, modliszka. Fauna ryb to m.in.: różanka, strzelba potokową i piskorz. Duży wpływ na jakość i ilość ryb ma niezadawalający stan czystości rzek.

Czynniki, które zagrażają egzystencji i dalszego rozwoju zwierząt lądowych: kłusownictwo – mogące przyczynić się do niekontrolowanego (gwałtownego) zmniejszenia się populacji poszczególnych gatunków, nadmierna populacja lisów, pożary lasów, wypalanie traw, rozwój przemysłu – powodującego pogorszenie się ogólnego stanu środowiska, rosnąca liczba inwestycji w miejscach atrakcyjnych krajobrazowo, szczególnie w sąsiedztwie jezior.

Zagrożeniami dla zwierząt wodnych są: zanieczyszczenia wód powierzchniowych (ściekami bytowymi i gnojowicą) – brak skanalizowania części osad, mało wydajne oczyszczalnie ścieków oraz dzikie wysypiska, nieprawidłowe stosowanie środków ochrony roślin i nawozów (szczególnie w rejonie jezior oraz rzek), zmienności i niedobory stanu wód.

Świat roślinny

Zgodnie z Programem Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Lidzbark szata roślinna na terenie Miasta i Gminy Lidzbark wg geobotaniczno – regionalnego podziału na główne jednostki, należy do Działu Mazowiecko – Poleskiego. Ze względu na lokalne zróżnicowanie warunków środowiska, szata roślinna jest stosunkowo urozmaicona. W związku z pokryciem glebowym 46,7% terenu Gminy pokrywają obszary leśne. Prócz lasów ważną funkcję przyrodniczą pełni roślinność nieleśna. Szczególną rolę odgrywają zbiorowiska łąkowe i szuwarowe w dolinach rzek, przede wszystkim Wkry. Ze względu na ich obecność między innymi, części obszaru Gminy Lidzbark została objęta różnymi formami ochrony. Dotyczy to: Welskiego Parku Krajobrazowego, Górznieńsko – Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego, Obszaru Chronionego Krajobrazu Otuliny Welskiego Parku Krajobrazowego – Słup, Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Górnej Wkry. Do najcenniejszych gatunków roślin z grupy chronionych należą między innymi storczyki, goździk pyszny, pluskawica europejska, wielosił błękitny, grzybień biały, grązel żółty, lilia złotogłów, orlik pospolity, naparstnica zwyczajna, kruszyk błotny i szerokolistny.

Czynniki, które są zagrożeniem dla szaty roślinnej na terenie Gminy Lidzbark: wypalanie traw i osuszanie terenów, zmiana łąk kośnych i pól na monokultury roślin pastewnych i zbożowych, zanieczyszczenia powiązane z ruchem komunikacyjnym, zanieczyszczenia pyłowe ze źródeł niskiej emisji i emiterów przemysłowych, zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych w następstwie eutrofizacja cieków

wodnych i jezior, niezrekultywowane wyrobiska poeksploatacyjne kruszywa naturalnego, zanieczyszczenia punktowe z dzikich wysypisk śmieci, które powodują zmianę siedliska w następstwie przekształcenie roślinności, niszczenie siedlisk przez ich zamianę na tereny zamieszkałe, drogi itp.

2.2.6. Tereny i obiekty chronione – środowisko kulturowe

Ze względu na walory przyrodnicze i krajobrazowe znaczna część Gminy została objęta ochroną zgodnie z wymogami ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. z 2004 r. Nr 92 poz. 880). Ma to głównie przyczynić się do zachowania wartości przyrodniczych i krajobrazowych.

Tereny i obiekty chronione:

- Parki Krajobrazowe - Welski oraz Górznieńsko – Lidzbarski,
- Obszary Chronionego Krajobrazu: „OChK Doliny Górnej Wkry” oraz OChK Otuliny Welskiego Parku Krajobrazowego”,
- wyznaczono 6 użytków ekologicznych,
- 40 pomników przyrody.

Welski Park Krajobrazowy

Welski Park Krajobrazowy powstał w 1995 roku dla ochrony naturalnego krajobrazu środkowego odcinka doliny rzeki Wel (łącznie z jeziorami, przez które przepływa) a także towarzyszącymi jej kompleksami leśnymi i użytkami rolnymi. Powierzchnia Welskiego Parku Krajobrazowego to 20 444 ha oraz 3 895 ha otuliny, jest położony na południowy zachód województwa warmińsko-mazurskiego i terenie następujących gmin: Lidzbark, Rybno i Płońnica (powiat działowski) oraz Grodziczno (powiat nowomiejski). Teren ten wyróżnia się urozmaiconą, polodowcową rzeźbą terenu, z malowniczymi wzgórzami morenowymi pokrytymi lasami, polami i łąkami, pomiędzy którymi silnie meandruje rzeka Wel. Na terenie Parku znajduje 13 większych jezior o zróżnicowanej powierzchni i głębokości, duża ilość małych jezior („oczek”) oraz stawów rybnych, z których największy kompleks liczy ok. 50 ha. Lasy zajmują ponad 1/3 powierzchni Parku. Dominują bory i lasy mieszane.

Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy

Powierzchnia Parku wynosi 27 764 ha i znajduje się na pograniczu województw: warmińsko-mazurskiego (8 633 ha), kujawsko-pomorskiego (13 901 ha) oraz mazowieckiego (5230 ha). Obszar Parku położony jest na terenie m.in. Gminy Lidzbark. Rzeźba terenu obszaru Parku została ukształtowana przez lodowiec ostatniego zlodowacenia.

Różnorodność siedlisk i gatunków występujących na terenie Parku chroniona jest innymi formami ochrony przyrody:

- 7 rezerwatów przyrody: Szumny Zdrój, Jar Brynicy, Jar Brynicy II, Ostrowy nad Brynicą, Czarny Bryńsk, Klonowo, Płociczno,
- 34 pomniki przyrody (wśród których jest „Dąb Rzeczypospolitej” szacowany na 500 lat).

Rezerваты przyrody na terenie Welskiego Parku Krajobrazowego i Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego w obszarze Gminy Lidzbark:

- „Jar Brynicy” o powierzchni 29,47 ha powstał w 1955 r. na terenie Nadleśnictwa Lidzbark – Leśnictwo Sarnia Góra. Cechą charakterystyczną rezerwatu i jednocześnie największym urokiem są różnice w wysokości dochodzące nawet do 50 m. Jar Brynicy porośnięty jest lasem mieszanym. W rezerwacie występują ponad 200 gatunków naczyniowych.
- „Klonowo” o powierzchni 32,4 ha utworzono w 1958 r. na terenie Nadleśnictwa Lidzbark w Leśnictwie Lidzbark. Na terenie rezerwatu znajduje się 200-letnia sosna oraz stuletni grab i dąb. Na obszarze Klonowa występuje ponad 80 gatunków roślin.
- „Bagno Koziana” o powierzchni 54,85 ha powstał w 1991 r. na terenie wsi Jeleń. Jest to rezerwat ornitologiczny, powstały dla zachowania i ochrony ptactwa wodno-bagiennego – 87 gatunków.
- „Czapliniec Werski” o powierzchni 14,59 ha powstał w 1982 r. Jest to rezerwat ornitologiczny. Celem ochrony jest zachowanie miejsca gnieźdzenia się czapli siwej.

Obszary Natury 2000

Prawie 25% powierzchni Nadleśnictwa Lidzbark zajmują Obszary Natury 2000, na których znajduje się:

- specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO Ostoja Lidzbarska PLH280012, SOO Ostoja Welska PLH280014, SOO Przelomowa Dolina Rzeki Wel PLH2800150),
- obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO Doliny Wkry i Mławski PLB140008).

2.3. Społeczeństwo

2.3.1. Demografia

Miasto i Gminę Lidzbark zamieszkuje 14 549 osób (7 372 kobiet), w tym 8 092 osób Miasto Lidzbark. Gęstość zaludnienia w Gminie wynosi 57 osób/km², w tym w Mieście 1 425 osób/km².

Cechą charakterystyczną sytuacji demograficznej w Mieście i Gminie Lidzbark jest tendencja spadkowa liczby mieszkańców (Tabela 4). Składa się na to w szczególności zjawisko migracji ludności, które przyjmuje ujemne saldo przy małym przyroście naturalnym.

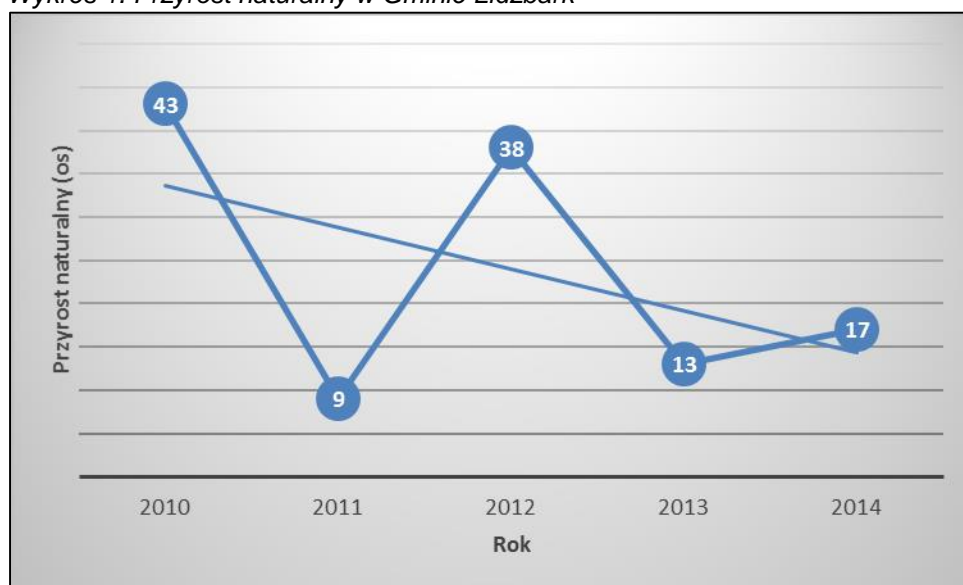
Ludność Gminy Lidzbark migruje przede wszystkim z powodów ekonomicznych, w poszukiwaniu pracy.

Tabela 4. Liczba mieszkańców Miasta i Gminy Lidzbark (stan na 31.12.2014 r.)

Jednostka terytorialna	ogółem				
	2010	2011	2012	2013	2014
Lidzbark - gmina	14 732	14 710	14 704	14 640	14 549
Lidzbark - miasto	8 262	8 234	8 228	8 168	8 092

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (11.06.2015 r.)

Wykres 1. Przyrost naturalny w Gminie Lidzbark

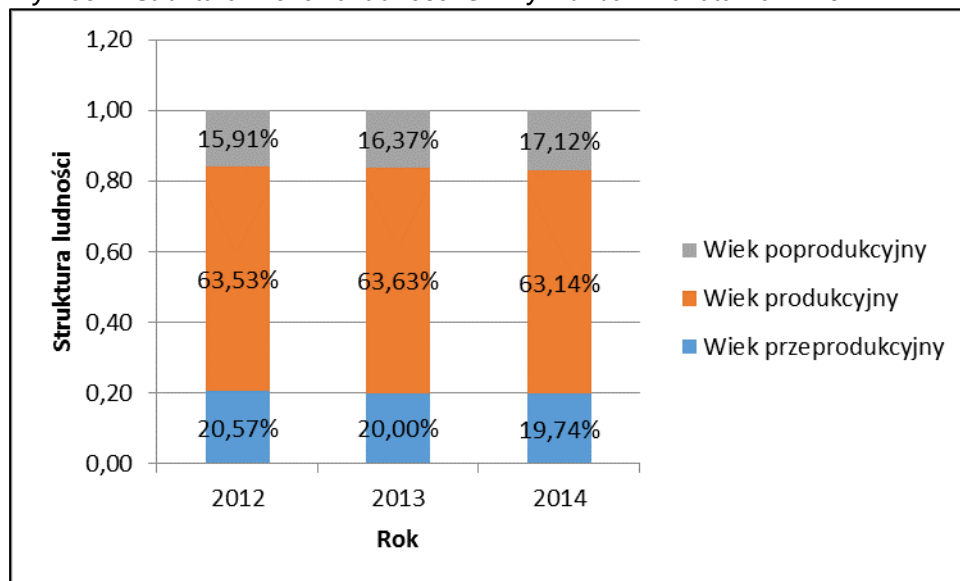
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (11.06.2015 r.)

Procesy demograficzne związane z ruchem naturalnym, do których można zaliczyć: migracje, zawieranie małżeństw, urodzenia i zgony wpływają na zmiany liczebności oraz struktury ludności według wieku. Powyższe czynniki związane są z przemianami, jakie zachodzą w sferze społeczno-ekonomicznej. W głównej mierze jest to związane z rynkiem pracy.

Na skutek zmian, jakie zachodzą w strukturze urodzeń oraz wydłużonej długości życia nastąpiły również zmiany w strukturze ludności według wieku (Wykres 2). Zmniejszyła się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, natomiast zwiększyła się grupa osób w wieku poprodukcyjnym. Powyższe zmiany związane są z malejącą liczbą zawierania małżeństw (87 w 2011 r. do 67 w 2014 r.). Wynika to przede wszystkim z przemian zachodzących w sferze społeczno-ekonomicznej, nie tylko na omawianym terenie, ale również w całym kraju. Młodzi ludzie myślą najpierw o skończeniu studiów, zdobyciu zawodu, dostaniu pracy

oraz o stabilnej sytuacji życiowej. Odłożenie decyzji o małżeństwie wynika także z niesprzyjających warunków życia. Na plany małżeńskie wpływa: trudność w znalezieniu pracy, obniżony standard życia czy wysokie ceny mieszkań. Skutkiem powyższych procesów jest odłożenie decyzji matrymonialnych i prokreacyjnych, a konsekwencją tego jest tzw. „depresja urodzeniowa”. W Gminie Lidzbark nastąpił spadek liczby urodzeń – ze 171 w 2010 r. do 149 w 2014 r. (w tym Mieście Lidzbark z 92 w 2010 r. do 71 w 2014 r.).

Wykres 2. Struktura wiekowa ludności Gminy Lidzbark na lata 2012-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (11.06.2015 r.)

Analizując Wykres 2 należy zaznaczyć spadek liczby osób w wieku produkcyjnym w 2014 r. Zakłada się, że jest to związane ze zmianą miejsca zamieszkania tych osób. Potwierdzeniem tego jest ujemne saldo migracji wewnętrznych. Przyczyną nasilającego się zjawiska jest m.in. bezrobocie, otwieranie się europejskich rynków pracy, pogłębiająca się sfera ubóstwa. Według Banku Danych Lokalnych w 2013 r. tylko dwie osoby z całej Gminy zdecydowały się na migrację zagraniczną w celach zarobkowych lub rodzinnych. Rozwój przemysłu, szybkość przemieszczania się za pomocą dostępnych środków komunikacji, jak również rozbudowa infrastruktury gospodarczej i społecznej powodują wzrost liczby osób decydujących się na zmianę miejsca zamieszkania. Analizując dane migracji mieszkańców Olsztyna czy Działdowa zakłada się, że część z populacji lidzbarskiej zdecydowała się na przeprowadzkę do większych aglomeracji, które dają lepszą perspektywę warunków życia.

Kolejnym procesem zachodzącym na terenie Gminy Lidzbark jest wydłużanie się przeciętnej długości życia. Przy malejącej liczbie urodzeń powoduje to wzrost ludności i udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle populacji. Utrzymująca się taka struktura ludności doprowadzić może w przyszłości do zmniejszającego się wzrostu lub spadku zasobów pracy na terenie Gminy. Konsekwencje procesu starzenia się lidzbarskiej populacji

będą występować w obszarze polityki społecznej i edukacji. Ponadto spowoduje to wzrost świadczeń zdrowotnych oraz pomocy społecznej. Ze względu na malejącą liczbę członków rodziny oraz na zwiększone obowiązki zawodowe związane przede wszystkim z chęcią poprawy warunków i jakości życia, przewiduje się zwiększenie zapotrzebowania na usługi opiekuńcze nad ludźmi starszymi.

Tabela 5. Prognoza ludności Miasta i Gminy Lidzbark na lata 2015-2022

Wyszczególnienie		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Ludność	Gmina Lidzbark	14 536	14 493	14 449	14 405	14 362	14 318	14 275	14 231
	Miasto Lidzbark	8 075	8 034	7 994	7 953	7 913	7 872	7 831	7 791
	Wieś	6 461	6 458	6 455	6 452	6 449	6 446	6 443	6 440

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (11.06.2015 r.)

Prognoza ludności w Mieście i Gminie Lidzbark do roku 2022 przewiduje spadek ludności o 501 osób, tj. 3,4% w stosunku do roku 2010.

Wymienione powyżej procesy demograficzne będą wpływały w przyszłości na liczbę osób zamieszkujących Gminę oraz strukturę jej ludności. Konsekwencją tego będą również dalsze zmiany zachodzące w sferze społeczno-ekonomicznej. Należy też podkreślić, że negatywne zjawiska zachodzące w sferze demograficznej mogą stać się również problemem m.in. dla finansów publicznych Gminy poprzez traciwanie dochodów z podatków, co wpłynie również na rozwój gospodarczy Miasta i Gminy Lidzbark oraz na jakość życia przyszłych pokoleń.

Tabela 6. Zestawienie porównawcze podstawowych danych statystycznych (stan na 2013 r.)

Wyszczególnienie	Gmina Lidzbark	Gmina Działdowo	Gmina m. Działdowo	Gmina Iłowo - Osada	Gmina Płońnica	Gmina Rybno	Powiat działdowski	Województwo warmińsko-mazurskie
Ludność	14 549	9 823	21 489	7 330	5 812	7 283	66 286	1 443 967
Ludność na 1 km ²	57	36	1873	71	36	49	69	60
w % ogółu ludności w wieku:								
przedprodukcyjnym	19,7	23,3	18,2	21,5	21,2	21,8	20,3	18,8
produkcyjnym	63,1	63,0	64,8	62,2	61,7	63,7	63,5	64,2
poprodukcyjnym	17,1	13,7	17	16,3	17,1	14,6	16,2	17
Przyrost naturalny na 1000 ludności	1,2	-1,1	1,5	0,4	-2,2	3,3	0,8	0,6
Saldo migracji								
wewnętrzne	-72	8	-107	-45	-46	-35	-236	-2 707
zewnętrzne	-2	-3	-2	-3	0	1	-20	-991

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (11.06.2015 r.)

Badając pod uwagę procesy demograficzne można zauważyć dodatni przyrost naturalny na 1000 ludności w czterech gminach, a największy w Gminie Rybno (3,3). Wśród gmin, Gmina Lidzbark zajmuje trzecie miejsce pod względem powyższego wskaźnika,

osiągając 1,2. Dodatkowo osiągnięty przez Gminę Lidzbark wskaźnik jest większy od wskaźnika powiatu działdowskiego i województwa warmińsko-mazurskiego.

Gmina Lidzbark znajduje się w niekorzystnej sytuacji biorąc pod uwagę wskaźnik *w % ogółu ludności w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym*. Osiągnięty wskaźnik dotyczący ludności przedprodukcyjnej jest niższy od wskaźników pozostałych gmin oprócz Gminy m. Działdowo oraz powiatu działdowskiego, natomiast jest wyższy od wskaźnika charakteryzującego województwo warmińsko-mazurskie. Drugi niekorzystny wskaźnik dotyczy ludności poprodukcyjnej, który jest wyższy od czterech badających gmin, powiatu i województwa. Powyższe negatywne zjawiska demograficzne wskazują na starzenie się społeczeństwa lidzbarskiego.

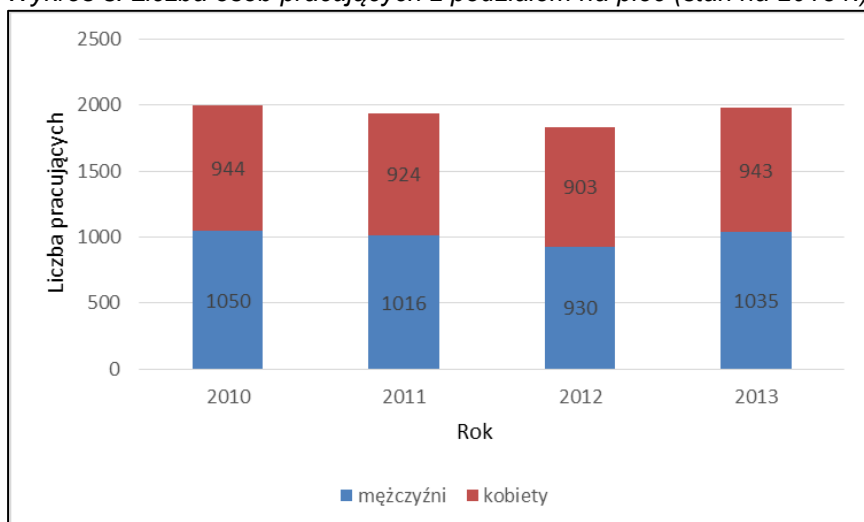
Analizując saldo migracji wewnętrznej, można zauważyć, że wszystkie badane obszary oprócz Gminy Działdowo charakteryzują się ujemnym saldem. Dodatkowo saldo migracji Gminy Działdowo wskazuje na przenoszenie się ludności z miasta Działdowo na obszary podmiejskie, stające się „sypialniami” miasta.

2.3.2. Zatrudnienie i rynek pracy

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego za 2013 r. liczba osób pracujących na 1000 mieszkańców Gminy Lidzbark wynosiła 135. Wartość ta wahała się w latach 2010-2013 (135 – 2010 r., 132 – 2011 r., 125 – 2012 r., 135 – 2013 r.) i jest zdecydowanie niższa niż średnia w Gminie m. Działdowo (294), powiecie działdowskim (168) oraz województwie warmińsko-mazurskim (187).

Łączna liczba osób pracujących w Gminie Lidzbark wynosiła na koniec 2013 r. 1 978, w tym 1 460 w Lidzbarku. Na przestrzeni ostatnich lat liczba pracujących spadła o 16 osób w Gminie, natomiast w Lidzbarku o 91. Przez cały analizowany okres liczba pracujących kobiet była mniejsza od pracujących mężczyzn.

Wykres 3. Liczba osób pracujących z podziałem na płeć (stan na 2013 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (11.06.2015 r.)

Do największych przedsiębiorstw działających na terenie gminy Lidzbark zaliczono:

- SE - DA Sp. z o. o. – sprzedaż hurtowa i detaliczna materiałów firanowych i zasłonowych;
- Karwel s.c.- producent karniszy i rolet;
- H+H CELCON Polska – producent betonu komórkowego;
- "Dąb Wel" s.j. – tartak, hurtownia materiałów budowlanych i płytek ceramicznych;
- ECO CAR Sp. z o.o. – handel paliwami ciekłymi, transport paliw, diagnostyka i serwis samochodowy, myjnia samochodowa, transport międzynarodowy, wynajem mieszkań i powierzchni magazynowych, przesyłanie paczek do Anglii i Irlandii, sklep motoryzacyjny, sklep Alkohole Świata;
- Relax s.j. – producent wyrobów ogrodowych z drewna;
- Meblarska Spółdzielnia Inwalidów "Wolność" – produkcja mebli tapicerowanych;
- Spółdzielnia Mleczarska.

Osoby, które planują rozpocząć swoją działalność gospodarczą mogą starać się o bezzwrotne dotację z Europejskiego Funduszu Społecznego. Na terenie Gminy Lidzbark instytucją, która udziela dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej jest Powiatowy Urząd Pracy w Działdowie. W 2014 r. 5 osób z Gminy Lidzbark dostało jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej.

Ze względu na brak danych statystycznych dotyczących przeciętnego wynagrodzenia na poziomie gmin, przedstawiono powyższy wskaźnik na poziomie powiatu. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto mieszkańców powiatu działdowskiego wynosi 2 946,62 zł i w relacji do średniej krajowej jest niższe o 24%.

Tabela 7. Zestawienie porównawcze podstawowych danych statystycznych (stan na 2013 r.)

Wyszczególnienie	Gmina Lidzbark	Gmina Działdowo	Gmina m. Działdowo	Gmina Iłowo - Osada	Gmina Płońska	Gmina Rybno	Powiat działdowski	Województwo warmińsko-mazurskie
Pracujący ogółem	1 978	807	6 338	708	443	921	14 999	419 637
Pracujący do ludności w wieku produkcyjnym	21,2%	13,0%	44,9%	15,5%	12,2%	19,9%	35,3%	44,8%

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (11.06.2015 r.)

W celu porównania rynku pracy w Gminie Lidzbark z innymi jednostkami samorządowymi wskazanymi w powyższej tabeli, posłużono się wskaźnikiem *pracujący do ludności w wieku produkcyjnym* w 2013 r. Z analizy wynika, że najwięcej osób pracuje w Gminie m. Działdowo (44,9%). W Gminie Lidzbark jest 1 978 osób pracujących w wieku produkcyjnym (21,2%). Jest to wynik gorszy od osiągniętego wskaźnika dla powiatu działdowskiego (35,3%) i województwa warmińsko-mazurskiego (44,8%).

2.3.3. Bezrobocie

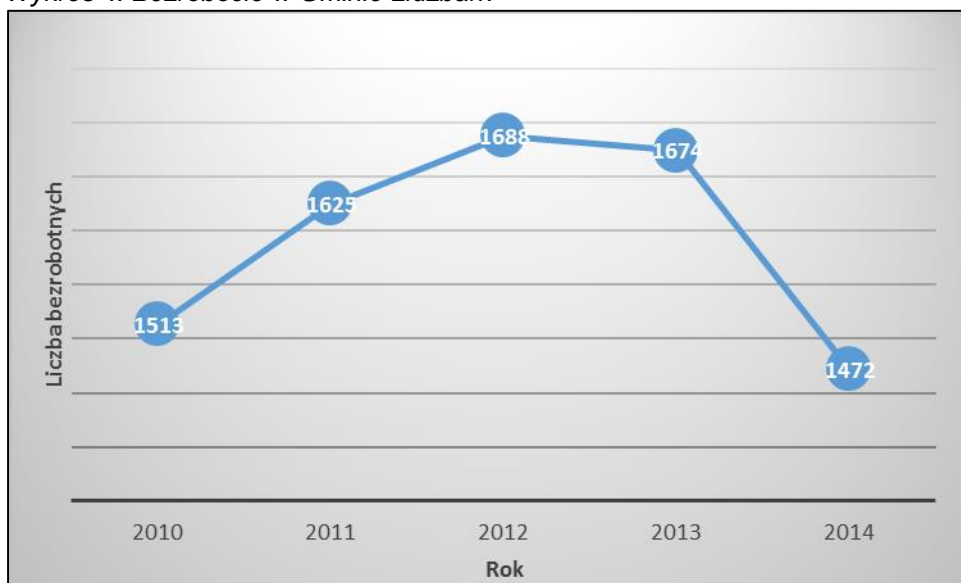
Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Działdowie na koniec 2014 r. w Gminie Lidzbark zarejestrowanych było 1 472 bezrobotnych, w tym 825 kobiet (56%). Bezrobotni Gminy Lidzbark stanowili w 2014 r. 25,9% ogółu bezrobotnych powiatu działdowskiego i 1,5% bezrobotnych województwa warmińsko-mazurskiego.

W 2014 r. poziom bezrobocia⁴ w Gminie wynosił 16%, który ukazuje również stopień niewykorzystanego potencjału ludzkiego, który mógłby być źródłem dochodu gminnych finansów publicznych. Natomiast osoby posiadające status osoby bezrobotnej obciążają budżet gminny, gdyż często wypłacane są im zasiłki dla bezrobotnych oraz często wymagają pomocy społecznej.

Analizując dane wykazane w Wykresie 4 wskazują, iż bezrobocie w Gminie miało tendencję wzrostową do roku 2012, osiągając 1 688 liczbę bezrobotnych, a następnie malejącą.

⁴ Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym; wg: www.stat.gov.pl GUS 2014

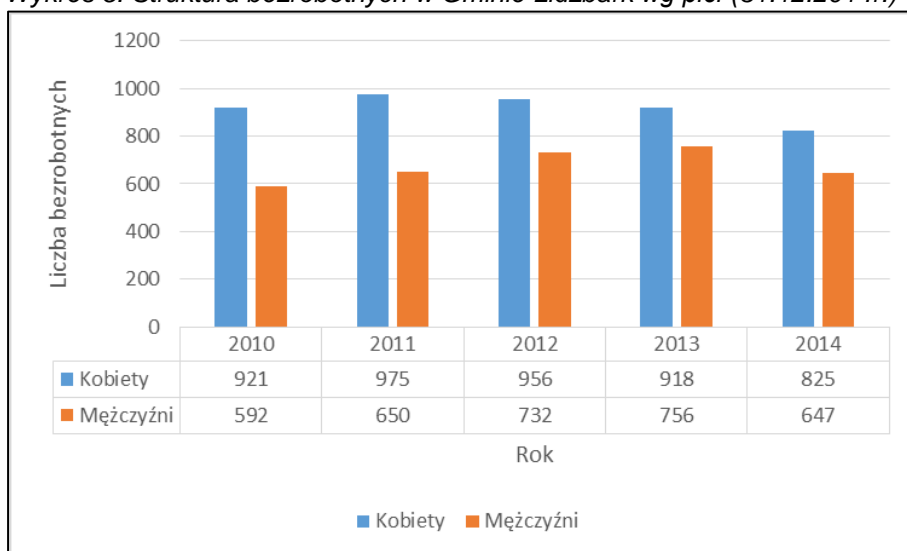
Wykres 4. Bezrobocie w Gminie Lidzbark

Źródło: opracowanie własne na podstawie Załącznika 1 do Sprawozdania dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej sporządzanego przez Powiatowy Urząd Pracy w Działdowie

Bezrobocie rosło szybciej wśród mężczyzn niż kobiet – widać to szczególnie w latach 2010-2013, gdy bezrobocie wśród kobiet wzrosło tylko w 2011 r. o 5,8% w stosunku do roku poprzedniego, natomiast u mężczyzn w poszczególnych latach bezrobocie systematycznie rosło do 2013 r. osiągając następującą dynamikę: 9,8%, 11,3%, 13,3%. W 2014 r. nastąpił znaczący spadek liczby bezrobotnych wśród mężczyzn o 14,4% w stosunku do roku poprzedniego, natomiast wśród kobiet o 11%.

Wykres 5. Struktura bezrobotnych w Gminie Lidzbark wg płci (31.12.2014r.)

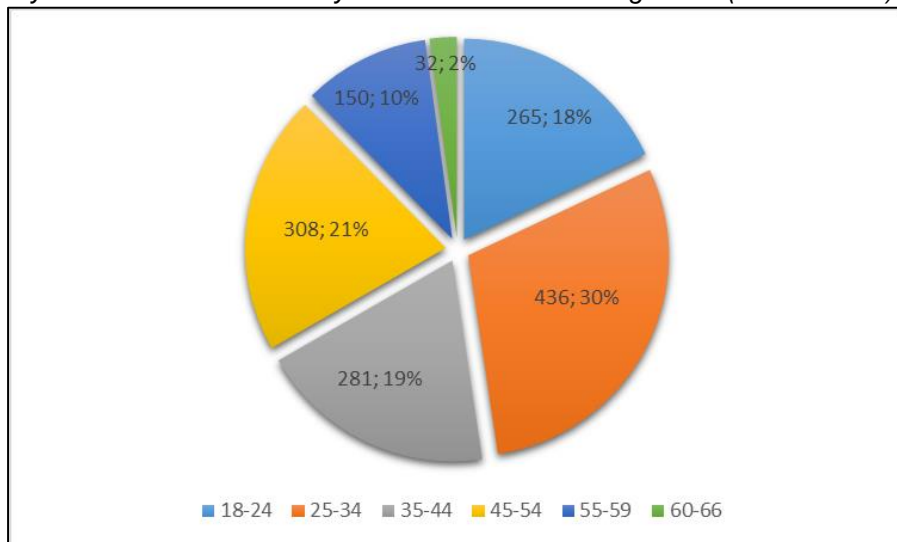

Źródło: opracowanie własne na podstawie Załącznika 1 do Sprawozdania dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej sporządzanego przez Powiatowy Urząd Pracy w Działdowie

W 2014 r. największą grupę bezrobotnych w Gminie Lidzbark stanowiły osoby młode w wieku 25-34 lat (436 osoby – 30% ogółu bezrobotnych). Największą dynamikę zmian

i wzrost bezrobocia można zaobserwować w przedziale wiekowym 60-66 lat, która wyniosła aż 190,9% w stosunku do roku 2010 r. (z 11 osób w 2010 r. do 32 w 2014 r.). Natomiast największy spadek bezrobocia nastąpił w przedziale wiekowym 18-24 lat, osiągając 18,5% w stosunku do 2010 r.

Wykres 6. Liczba bezrobotnych w Gminie Lidzbark wg wieku (31.12.2014r.)

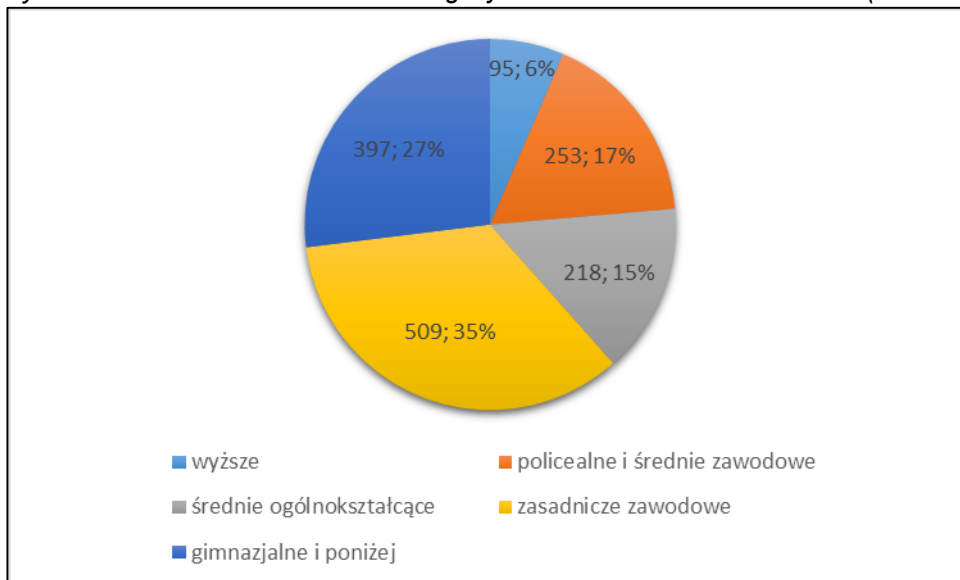

Źródło: opracowanie własne na podstawie Załącznika 1 do Sprawozdania dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej sporządzanego przez Powiatowy Urząd Pracy w Działdowie

Skutkiem bezrobocia w wieku produkcyjnym są negatywne zjawiska zachodzące w sferze demografii m.in. migracje, ujemny przyrost naturalny jak również zjawisko wykluczenia społecznego.

Jednym z czynników determinujących konkurencyjność zasobów ludzkich na rynku pracy są kwalifikacje. Analizując strukturę bezrobocia według wykształcenia w Gminie Lidzbark można zauważyć, że największą grupą osób bezrobotnych to osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (35% ogółu bezrobotnych). Natomiast najmniejsze bezrobocie występuje w grupie osób z wykształceniem wyższym (6%).

Wykres 7. Struktura bezrobocia według wykształcenia w Gminie Lidzbark (31.12.2014 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Załącznika 1 do Sprawozdania dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej sporządzanego przez Powiatowy Urząd Pracy w Działdowie

Największa dynamika zmian w strukturze bezrobocia w podziale na wykształcenia w latach 2010-2014 charakteryzowała osoby bezrobotne z wykształceniem wyższym, bo aż wzrost bezrobocia o 75,9%, natomiast największy spadek bezrobocia w grupie osób z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej.

Gminę cechuje niekorzystna sytuacja długotrwałego bezrobocia, która posiada tendencję wzrostową. Na przestrzeni lat 2010-2014 liczba bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy wzrosła o 131 osób, osiągając w 2014 r. 529 bezrobotnych.

Instytucją rynku pracy, która obsługuje i pomaga bezrobotnym w powiecie działdowskim jest Powiatowy Urząd Pracy w Działdowie. Działania, jakie realizuje PUP skierowane są na:

1. Aktywizację zawodową bezrobotnych poprzez dostępne formy wsparcia:

- prace interwencyjne oraz roboty publiczne,
- szkolenia indywidualne i grupowe,
- finansowanie części kosztów studiów podyplomowych,
- staże zawodowe oraz przygotowanie zawodowe,
- prace społecznie użyteczne,
- poradnictwo zawodowe i pośrednictwo pracy,
- refundacje kosztów dojazdów, zakwaterowania oraz opieki nad dzieckiem,
- tworzenie nowych miejsc pracy w ramach doposażenia wyposażenia stanowiska pracy,
- organizacja szkoleń z zakresu aktywnego poszukiwania pracy oraz zajęć aktywizacyjnych,

2. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości oraz samozatrudnienia poprzez:

- szkolenia bezrobotnych chcących rozpocząć własną działalność gospodarczą,

- udzielanie pomocy informacyjno-doradczej
- udzielanie jednorazowych środków na tworzenie lub doposażenie stanowiska pracy,
- promocję przedsiębiorczości oraz samozatrudnienia poprzez kampanie promocyjno-informacyjne.

3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i integracja społeczna bezrobotnych poprzez:

- roboty publiczne i prace interwencyjne,
- organizacja prac społecznie użytecznych,
- wspieranie zatrudnienia w sferze usług socjalnych i pomocy społecznej,
- poradnictwo zawodowe i pośrednictwo pracy.

Filią w Lidzbarku Powiatowego Urzędu Pracy w Działdowie jest Centrum Aktywizacji Zawodowej.

Tabela 8. Zestawienie porównawcze podstawowych danych statystycznych (stan na 2014 r.)

Wyszczególnienie	Gmina Lidzbark	Gmina Działdowo	Gmina m. Działdowo	Gmina Iłowo - Osada	Gmina Płońska	Gmina Rybno	Powiat działdowski	Województwo warmińsko-mazurskie
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (%)								
ogółem	16,0	16,8	10,3	14,3	13,6	12,9	13,5	10,6
kobiety	19,5	21,3	11,2	15,5	17,0	16	15,9	11,8
mężczyźni	13,1	13,1	9,4	13,1	10,9	10,3	11,4	9,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (11.06.2015 r.)

W celu porównania bezrobocia występującego w Gminie Lidzbark z innymi jednostkami samorządowymi wskazanymi w powyższej tabeli, posłużono się wskaźnikiem *Udział Bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym*. Z analizy wynika, że w 2014 r. 16% mieszkańców Gminy Lidzbark w wieku produkcyjnym było zarejestrowane jako bezrobotne w Powiatowym Urzędzie Pracy w Działdowie. Jest to wartość wyższa niż średnia dla województwa warmińsko-mazurskiego, gdzie bezrobocie w 2014 r. wynosiło 10,6%. Wskaźnik Gminy Lidzbark jest również wyższy niż dla wszystkich gmin w powiecie działdowskim oprócz Gminy Działdowo, jako gminy wiejskiej. Najmniejsza stopa bezrobocia występuję w Gminie m. Działdowo (10,3%) i jest zbliżona do wyniku województwa warmińsko-mazurskiego.

2.3.4. Bezpieczeństwo

Uwarunkowania społeczne są podstawowym czynnikiem, który wpływa na bezpieczeństwo. Coraz częściej występują takie zjawiska jak: bezrobocie, pogłębiające się ubóstwo, frustracja i zachwianie wartości etycznych, które są zagrożeniem dla bezpieczeństwa publicznego.

Istotnym wpływem na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców Miasta i Gminy Lidzbark jest częstsza obecność umundurowanych policjantów i strażników miejskich oraz ich

radiowozów na ulicach Miasta i Gminy. Dlatego też w celu poprawy bezpieczeństwa należałoby zwiększyć liczbę patroli w najbardziej zagrożonych miejscach, szczególnie w porach wieczornych i nocnych.

Komisariat Policji w Lidzbarku jest odpowiedzialny za bezpieczeństwo mieszkańców Miasta i Gminy Lidzbark. W Tabeli 9 przedstawiono statystykę przestępstw i wykroczeń na terenie Gminy w okresie styczeń-maj 2015 r.

Tabela 9. Liczba przestępstw i wykroczeń w Mieście i Gminie Lidzbark

L.p.	Kategoria przestępstwa	Postępowania wszczęte	Wykrywalność przestępstw
1	Kryminalne	81	79,6%
2	Zabójstwo	-	-
3	Rozbój	1	100%
4	Bójka, pobicie	-	-
5	Uszkodzenie ciała	2	w toku
6	Gwałt	-	-
7	Kradzież z włamaniem	9	33,3%
8	Kradzież	18	62,5%
9	Kradzież samochodu	1	w toku
10	Zniszczenie mienia	9	30%
11	Przestępstwa narkotykowe	1	w toku
12	OGÓLEM	122	83,5%

Źródło: Komisariat Policji w Lidzbarku

Nad bezpieczeństwem mieszkańców czuwa również Ochotnicza Straż Pożarna w Lidzbarku. Ochronę przeciwpożarową zapewniają jednostki OSP w: Bryńsku, Jeleniu, Kiełpinach, Lidzbarku, Nowym Dworze, Słupie, Starym Dłutowie, Tarczynach i Wąpiersku. W roku 2014 roku strażacy OSP uczestniczyli łącznie w około 1 000 zdarzeniach.

Ponadto Gmina Lidzbark podejmuje różne działania, aby zwiększyć bezpieczeństwo swoich mieszkańców m.in. przyjmując co roku uchwałę Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii. Celem głównym Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w roku 2015 jest „Rozwijanie systemu pomocy na rzecz osób uzależnionych od narkotyków i prowadzenie działań w zakresie profilaktyki narkomanii.” Realizacja celu głównego będzie możliwa poprzez realizację celów szczegółowych i zadań opisanych w Uchwale Nr IV/14/14 Rady Miejskiej w Lidzbarku z dnia 30 grudnia 2014 r.

W celu bezpieczeństwa mieszkańców należy kontynuować działania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii poprzez:

- częstsze kontrole w punktach sprzedaży alkoholu, celem wykrycia nieprawidłowości i miejsc nielegalnej sprzedaży alkoholu oraz egzekwowania zakazu sprzedaży i spożywania w miejscach publicznych,

- wspieranie istniejącego w Lidzbarku Stowarzyszenia Klub Abstynenta "PO-MOCNY",
- zapewnienie pomocy specjalistycznej i edukacyjnej osobom i rodzinom zagrożonym patologiami,
- prowadzenie zajęć szkolnych i innych poprzez media lokalne na temat alkoholizmu i narkomanii, skierowane zarówno dla dorosłych i młodzieży.

Podjęmowane działania w ramach poprawy bezpieczeństwa to nie tylko wykrywalność przestępstw czy przeciwdziałaniu narkomanii i alkoholizmu, ale również działania w zakresie:

- ruchu drogowego – np. zwiększenie kontroli oraz wykrywanie kierowców będących pod wpływem alkoholu przez rutynowe kontrole, promowanie elementów odblaskowych dla pieszych i rowerzystów, wprowadzenie w miejscach szczególnie niebezpiecznych ograniczeń prędkości, zwiększone kontrole techniczne stanu pojazdów i autobusów przewożących dzieci,
- ochrony przed pożarami i miejscowymi zagrożeniami – np. kontrole obiektów ze względu na bezpieczeństwo przeciwpożarowe, egzekwowanie zakazu wypalania traw,
- zapobiegania skażeniom i epidemiom – np. zapobieganie powstawaniu i rozprzestrzenianiu się chorób zakaźnych i zawodowych, nadzór nad warunkami higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne.

2.4. Gospodarka

2.4.1. Rolnictwo

Według ostatniego Powszechnego Spisu Rolnego 2010 powierzchnia gospodarstw rolnych ogółem wynosi 12 354,11 ha, natomiast gospodarstw ogółem według siedziby wynosi 856 (gospodarstwa indywidualne – 854), w tym 659 gospodarstw (70%) prowadzi działalność rolniczą.

Odnosząc się do wyników Powszechnego Spisu Rolnego w 2002 r. powierzchnia gospodarstw rolnych na terenie Gminy Lidzbark wynosiła 16 241,5 ha, co oznacza, że do 2010 r. uległa zmniejszeniu o 3 887,39 ha, tj. 23,94%. W 2010 r. odnotowano 1 174 gospodarstwa rolne (w tym 1 171 gospodarstwa indywidualne), czyli na przestrzeni 8 lat zlikwidowano 318 gospodarstw rolnych, tj. 27,09%. Zakłada się, że większa część z nich była przekształcona na cele budownictwa mieszkalnego.

Tabela 10. Gospodarstwa rolne według siedziby

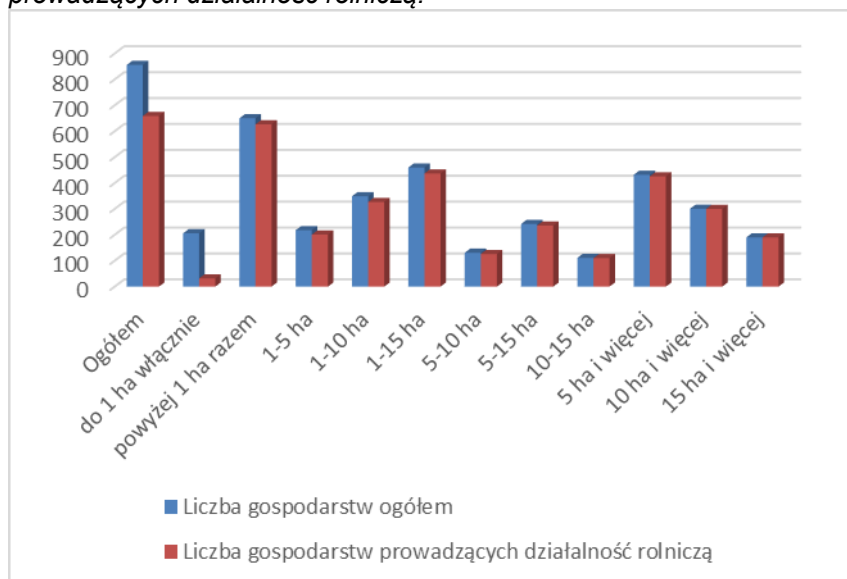
Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych	Liczba gospodarstw ogółem	Powierzchnia gospodarstw rolnych ogółem (ha)	Liczba gospodarstw prowadzących działalność rolniczą	Powierzchnia gospodarstw rolnych prowadzących działalność rolniczą (ha)
Ogółem	856	12 354,11	659	12 186,17
do 1 ha włącznie	206	86,70	32	38,97
powyżej 1 ha razem	650	12 267,41	627	12 147,20
1-5 ha	218	760,60	201	717,23
1-10 ha	349	2 007,44	327	1 914,60
1-15 ha	460	3 671,17	437	3 550,96
5-10 ha	131	1 246,84	126	1 197,37
5-15 ha	242	2 910,57	236	2 833,73
10-15 ha	111	1 663,73	110	1 636,36
5 ha i więcej	432	11 506,81	426	11 429,97
10 ha i więcej	301	10 259,97	300	10 232,60
15 ha i więcej	190	8 596,24	190	8 596,24

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2010

Na terenie Gminy Lidzbark największa liczba gospodarstw rolnych (460) jest o powierzchni w przedziale 1-15 ha, co stanowi 53,73% gospodarstw ogółem. Tylko 190 gospodarstw rolnych jest o powierzchni 15 ha i więcej.

Na Wykresie 8 przedstawiono proporcję gospodarstw rolnych w podziale według grup obszarowych użytków rolnych z zaznaczeniem tych, które prowadzą działalność rolniczą.

Wykres 8. Liczba gospodarstw rolnych w Gminie Lidzbark w stosunku do liczby gospodarstw prowadzących działalność rolniczą.

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2010

Analizując powyższy wykres należy zaznaczyć, że największa dysproporcja występuje pomiędzy gospodarstwami rolnymi a gospodarstwami prowadzącymi działalność rolniczą w grupie obszarów do „1 ha włącznie” i wynosi 174 gospodarstw, tj. 15,53%. Tylko 32 gospodarstwa rolne w tej grupie prowadzi działalność rolniczą. Wszystkie gospodarstwa rolne, które zostały zakwalifikowane do grupy „15 ha i więcej” prowadzą działalność rolniczą.

Użytki rolne na terenie Gminy Lidzbark zajmują 10 041,51 ha powierzchni, co stanowi 39,4% całej powierzchni Miasta i Gminy Lidzbark. Produkcją rolną zajmuje się według danych Powszechnego Spisu Rolnego 610 gospodarstw domowych - łączna powierzchnia zasiewów wynosiła 7 637,83 ha.

Tabela 11. Liczba oraz powierzchnia gospodarstw rolnych w Gminie Lidzbark

Wyszczególnienie	Liczba gospodarstw rolnych	Powierzchnia gospodarstw rolnych (ha)
Grunty ogółem	856	12 354,11
Użytki rolne ogółem	851	10 041,51
Użytki rolne w dobrej kulturze	651	9 712,14
Pod zasiewami	610	7 637,83
Grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	34	99,31
Uprawy trwałe	11	27,63
Sady ogółem	11	27,63
Ogrody przydomowe	21	3,35
Łąki trwałe	446	1 562,94
Pastwiska trwałe	167	381,08
Pozostałe użytki rolne	288	329,36
Lasy i grunty leśne	371	1 006,59
Pozostałe grunty	675	1 306,02

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2010

Wiodącym kierunkiem produkcji rolnej w Gminie Lidzbark jest uprawa zbóż, którą zajmowało się 593 gospodarstwa rolne o powierzchni łącznej 6 158,08 ha. Drugą wiodącą produkcją zasiewów jest uprawa ziemniaków, którą zajmowało się 287 gospodarstw rolnych o powierzchni 143,97 ha.

Tabela 12. Liczba gospodarstw rolnych i powierzchnia zasiewów wybranych upraw.

Wyszczególnienie	Liczba gospodarstw rolnych	Powierzchnia zasiewów (ha)
Ogółem	610	7 637,83
Zboża razem	595	6 652,08
Zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	593	6 158,08
Ziemniaki	287	143,97
Uprawy przemysłowe	8	166,07
Buraki cukrowe	5	2,30
Rzepak i rzepik razem	3	163,77

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2010

Pomimo dostępności w ostatnich latach ogromnych środków unijnych, obserwuje się nadal niewystarczające zaplecze techniczne gospodarstw rolnych. Należy wykorzystać fundusze, jakie będą realizowane w nowej perspektywie finansowej i doposażyć gospodarstwa w maszyny rolnicze.

2.4.2. Leśnictwo

Według klasyfikacji geobotanicznej W. Szafera, lasy w granicach administracyjnych Miasta i Gminy Lidzbark należą do I Bałtyckiej Krainy Przyrodniczo Leśnej, III Wielkopolsko – Pomorskiej Krainy Przyrodniczo – Leśnej oraz IV Krainy Mazowiecko – Podlaskiej.

Lasy na terenie gminy zajmują powierzchnię 12 137 ha, grunty zadrzewione i zakrzewione – 122 ha, co stanowi łączną powierzchnię 12 259 ha. Tereny te stanowią ponad 49% powierzchni całej gminy. Na terenie miasta lasy zajmują 91 ha, grunty zadrzewione i zakrzewione – 1 ha, co stanowi łącznie 92 ha. Łącznie na terenie całej jednostki znajduje się 12 228 ha lasów i 123 ha gruntów zadrzewionych i zakrzewionych (tj. 12 351 ha) (...) Lasy na terenie gminy znajdują się w Zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego. Lasy Państwowe zajmują 10 862 ha, w posiadaniu gminy jest 5 ha, grunty osób fizycznych stanowią 1 198 ha, grunty kościołów i związków wyznaniowych stanowią 38 ha. Lasy na terenie miasta znajdują się w Zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego. Lasy Państwowe zajmują 65 ha, w posiadaniu Skarbu Państwa przekazanych w użytkowanie wieczyste jest 1 ha, grunty Spółek Skarbu Państwa stanowią 1 ha gruntów, grunty gmin i związków między gminnych przekazanych w użytkowanie wieczyste stanowią 22 ha, natomiast grunty osób fizycznych 3 ha.⁵

⁵ Studium Uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Lidzbark

Lasami stanowiącymi własność Skarbu Państwa zarządza zgodnie z ustawą o lasach (Dz.U.1991. Nr. 101 poz. 444 z późn. zmianami) Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe. Organami wykonawczymi w realizacji zadań związanych z zarządem nad lasami są Dyrektorzy Regionalnych Dyrekcji Lasów Państwowych. Podstawową jednostką organizacyjną w strukturze zarządzania Lasów Państwowych jest Nadleśnictwo. Lasy położone są na terenie Miasta i Gminy Lidzbark objęte są zarządem Nadleśnictwa Lidzbark. Na jego obszarze lasy na gruntach położonych w gminie Lidzbark zajmują powierzchnię 11 448,62 ha (stan na 31.12.2002 rok).

Głównym składnikiem drzewostanu jest sosna, brzoza, dąb, klon, olsza i świerk. Na terenie Nadleśnictwa Lidzbark część lasów została uznana jako lasy ochronne. W lasach ochronnych prowadzi się gospodarkę leśną zapewniającą utrzymanie funkcji ochronnych. Istnienie takich form ochronnych na terenie lasów położonych w granicach Miasta i Gminy Lidzbark w sposób zasadniczy wpływa na możliwości ich wykorzystywania dla celów rekreacyjnych. Racjonalna gospodarka leśna zapewnia ochronę gleb i terenów szczególnie narażonych na zniszczenie lub uszkodzenie oraz o specjalnym znaczeniu społecznym, ochronę wód powierzchniowych oraz głębinowych.

Właściwa gospodarka leśna pozwala lasom istniejącym na terenie gminy na spełnianie (w sposób naturalny lub też w wyniku działalności człowieka) różnych funkcji, które można podzielić na dwie podstawowe grupy: produkcyjną i pozaprodukcyjną.

Funkcje produkcyjne (gospodarcze) lasu, polegają na zdolności do produkcji biomasy i ciągłego powtarzania tego procesu, co umożliwi trwałe użytkowanie drewna i surowców niedrzewnych pozyskiwanych z lasu, w tym użytków gospodarki łowieckiej. W konsekwencji prowadzi to do uzyskiwania dochodów.

Do funkcji pozaprodukcyjnych należy zaliczyć między innymi funkcje ekologiczne (ochronne) oraz funkcje społeczne. Funkcje ekologiczne wyrażają się między innymi korzystnym wpływem lasów na kształtowanie klimatu, skład atmosfery, regulację obiegu wody w przyrodzie, ochronę gleb przed erozją i krajobrazu przed stepowaniem, zachowanie potencjału biologicznego bardzo dużej liczby gatunków i ekosystemów, a także różnorodności krajobrazu. Z kolei funkcje społeczne lasu kształtują korzystne warunki zdrowotne i rekreacyjne dla społeczeństwa, zapewniają rozwój kultury, nauki i edukacji ekologicznej społeczeństwa.

Potwierdzeniem funkcji pozaprodukcyjnych lasów w Gminie Lidzbark jest występowanie na ich terenie parku krajobrazowego, rezerwatów i pomników przyrody, miejsca o znaczeniu historycznym i kulturowym.⁶

Do podstawowych zagrożeń oddziałujących na lasy na terenie Miasta i Gminy Lidzbark należą:

- zanieczyszczenia powietrza,
- zagrożenia pożarowe,
- obniżanie poziomu wód gruntowych,
- presja turystyczna,

Jako potencjalne zagrożenia należy również wymienić:

- szkody powodowane przez owady,
- szkody powodowane przez patogeniczne grzyby,
- szkody powodowane przez zwierzęta łowne.

2.4.3. Działalność gospodarcza

Na koniec 2014 r. w Gminie Lidzbark było zarejestrowanych 885 podmiotów gospodarczych (w tym 603 w Mieście Lidzbark). Jest to o 5 podmiotów mniej niż w 2013 r.

W Gminie Lidzbark działa około 0,7% podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w województwie. Najwięcej zarejestrowanych jest w sektorze prywatnym (847). Natomiast w sektorze publicznym, który reprezentuje takie działy jak administracja, bezpieczeństwo publiczne, ochrona zdrowia i edukacja, działa tylko 38 podmiotów gospodarczych.

Tabela 13. Liczba podmiotów gospodarczych w Gminie Lidzbark (31.12.2014 r.)

Wyszczególnienie	Podmioty gospodarcze													
	Ogółem	%	sektor				przedsiębiorstwo państwowe		spółdzielnie		fundacje		stowarzyszenia i organizacje społeczne	
			publiczny		prywatny		ogółem	%	prywatny		prywatny		prywatny	
			ogółem	%	ogółem	%			ogółem	%	ogółem	%	ogółem	%
Województwo warmińsko-mazurskie	123 361	100	5 466	100	117 890	100	3	100	741	100	423	100	4 750	100
Powiat działdowski	4 167	3,4%	212	3,9%	3 955	3,4%	0	0	41	5,5%	6	1,4%	159	3,3%
Gmina Lidzbark	885	0,7%	38	0,7%	847	0,7%	0	0	25	3,4%	1	0,2%	33	0,7%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (12.06.2015 r.)

Spółki prawa handlowego w Gminie Lidzbark stanowią tylko około 0,5% spółek tego typu w regionie Warmii i Mazur. Najwięcej zarejestrowanych spółek handlowych na analizowanym terenie to spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (28, w tym 7 z udziałem kapitału zagranicznego).

⁶ Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Lidzbark

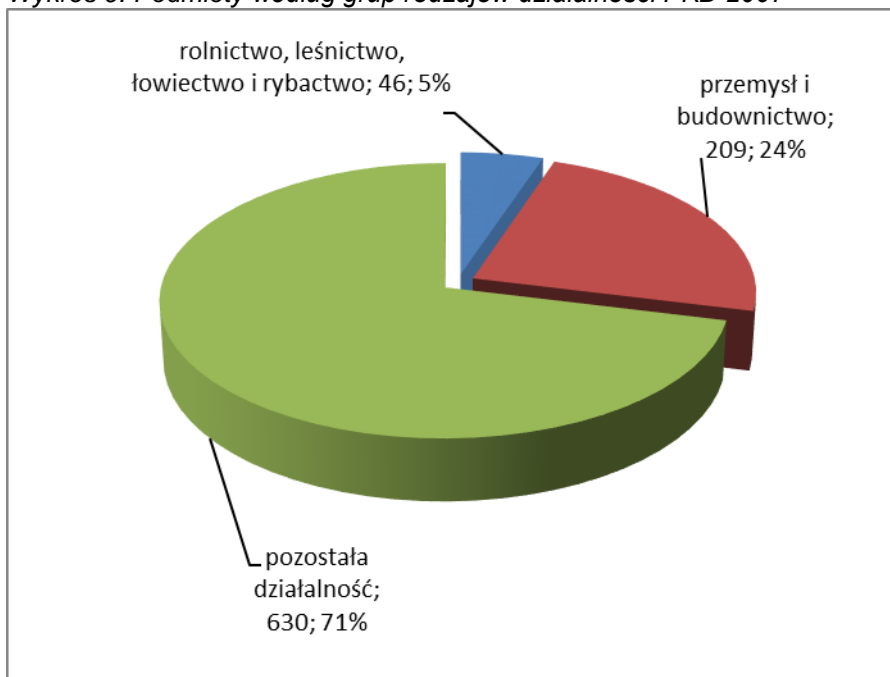
Tabela 14. Liczba spółek handlowych w Gminie Lidzbark (31.12.2014 r.)

Wyszczególnienie	Podmioty gospodarcze						
	spółki prawa handlowego	w tym					
		akcyjne	w tym		z ograniczoną odpowiedzialnością	w tym	
			jednoosobowe Skarbu Państwa	z udziałem kapitału zagranicznego		jednoosobowe Skarbu Państwa	z udziałem kapitału zagranicznego
Województwo warmińsko-mazurskie	7 632	151	5	7	6 244	5	1 012
Powiat działdowski	164	25	0	0	132	0	24
Gmina Lidzbark	38	8	0	0	28	0	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (12.06.2015 r.)

Zgodnie z przedstawionym poniżej wykresem najniższy udział podmiotów według rodzajów działalności PKD 2007 mają przedsiębiorstwa związane z rolnictwem, leśnictwem i rybactwem (5% - 46 podmiotów). Przemysł i budownictwo osiągnęło 24% (209 przedsiębiorstw), a największy udział w ogóle podmiotów mają przedsiębiorstwa z grupy pozostała działalność (71% - 630 podmiotów).

Wykres 9. Podmioty według grup rodzajów działalności PKD 2007

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (12.06.2015 r.)

Postępując się Polską Klasyfikacją Działalności można zauważyć, że trzema sekcjami, w których działa najwięcej podmiotów gospodarczych w Gminie Lidzbark są:

- Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle - 250 w Gminie (w tym 178 w Mieście Lidzbark),
- Budownictwo - 136 w Gminie (w tym 84 w Mieście Lidzbark),
- Przetwórstwo przemysłowe - 71 w Gminie (w tym 45 w Mieście Lidzbark).

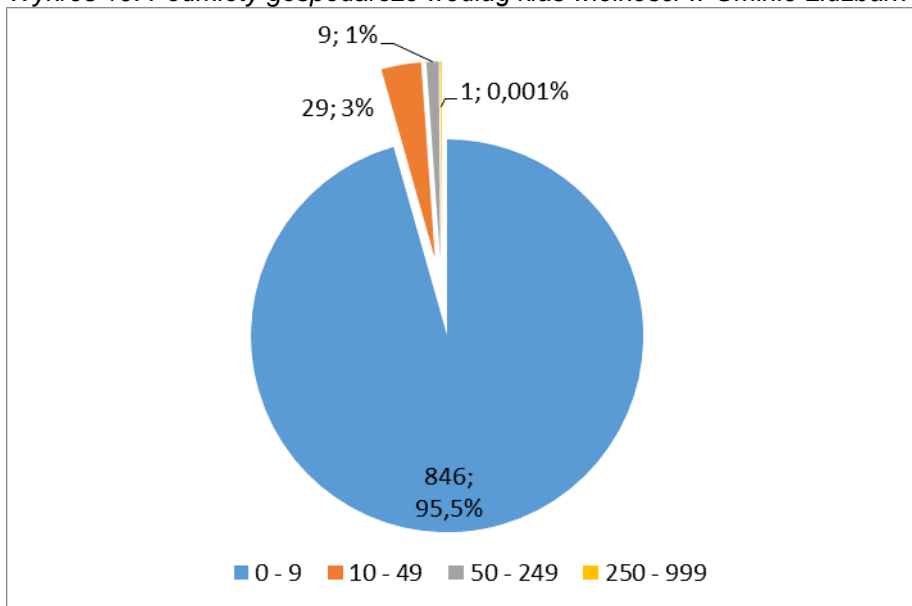
Tabela 15. Struktura podmiotów gospodarki narodowej w Mieście i Gminie Lidzbark według sekcji PKD 2007

Sekcja	Sekcje PKD wg 2007	Gmina	w tym Miasto
Sekcja A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	46	12
Sekcja B	Górnictwo i wydobywanie	0	0
Sekcja C	Przetwórstwo przemysłowe	71	45
Sekcja D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0
Sekcja E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2	1
Sekcja F	Budownictwo	136	84
Sekcja G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	250	178
Sekcja H	Transport i gospodarka magazynowa	41	27
Sekcja I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	27	18
Sekcja J	Informacja i komunikacja	14	10
Sekcja K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	15	11
Sekcja L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	51	47
Sekcja M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	39	32
Sekcja N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	25	15
Sekcja O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	11	3
Sekcja P	Edukacja	36	26
Sekcja Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	46	39
Sekcja R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	15	11
Sekcja S i T	Pozostała działalność usługowa i Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników: gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	60	44
Sekcja U	Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0
OGÓLEM		885	603

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (12.06.2015 r.)

Z analizy wykresu 10 wynika, że zdecydowana większość podmiotów gospodarczych stanowią mikroprzedsiębiorstwa, czyli zatrudniające do 9 osób. Na terenie Gminy jest tylko jedno przedsiębiorstwo zatrudniające powyżej 250 osób.

Wykres 10. Podmioty gospodarcze według klas wielkości w Gminie Lidzbark w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (12.06.2015 r.)

Przedsiębiorcy z Gminy Lidzbark budują swoją przewagę konkurencyjną poprzez realizowane inwestycje. Zewnętrzne źródła finansowania działalności gospodarczej to nie tylko kredyt, pożyczka czy leasing, ale coraz częściej przedsiębiorcy korzystają z dotacji unijnych.

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007-2013 z Osi I Przedsiębiorczość zostało podpisanych 12 umów z przedsiębiorcami działającymi w Gminie Lidzbark (5 z poddziałania 1.1.7 Dotacje inwestycyjne dla mikroprzedsiębiorstw i sektora MŚP w zakresie innowacji i nowych technologii i 7 umów z poddziałania 1.1.9 Inne inwestycje w przedsiębiorstwa) na kwotę dofinansowania 5 825 364,39 zł. Wartość wszystkich inwestycji realizowanych w ramach powyższych umów wynosiła 15 965 617,11 zł.

W ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 3 przedsiębiorstwa z Gminy Lidzbark dostały dofinansowania na łączną kwotę 14 084 860,00 zł.

2.4.4. Turystyka

W latach 70 XX w. Lidzbark uzyskał status miasta turystycznego przede wszystkim dzięki wysokimi walorami przyrodniczymi i kulturowymi. Bliskość jezior i dużego kompleksu leśnego wraz z parkami krajobrazowymi stwarzają dobre warunki do rekreacji i wypoczynku dla kajakarstwa, miłośników wędkarstwa, grzybobrania, wycieczek pieszych oraz rowerowych.

Gmina spełnia warunki dla rozwoju turystyki i agroturystyki, posiadając:

- ciekawe tereny (m.in. Welski Park Krajobrazowy, Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy),
- bazę noclegową (m.in. Hotel Welski, Centrum Konferencyjno-Rekreacyjne „Wellavil”, Pałac w Dłutowie, Ośrodek Wypoczynkowy „Ambrowil”, Ośrodek Wypoczynkowy „Pod Lipami”, Ośrodek Wypoczynkowy Danusia, Ośrodek Wypoczynkowy „Dar Serca”),
- gastronomiczną (m.in. Restauracja Hotel Welski, Restauracja Wellavil Kurojady, Plaża Miejska, „Biesiadowo”, „Przystań”),
- bazę agroturystyczną (m.in. Gospodarstwo Agroturystyczne „Przy Starym Młynie”, Gospodarstwo Agroturystyczne Grabowscy).

Na terenie Gminy Lidzbark zlokalizowane są ośrodki wczasowe na około 916 miejsc (Tabela 16). W 2013 r. skorzystało z nich 20 136 osób.

Tabela 16. Miejsca noclegowe w Mieście i Gminie Lidzbark

Rok	Obiekty hotelowe	Inne obiekty hotelowe razem	inne obiekty zbiorowego zakwaterowania - kempingi i pola biwakowe	inne obiekty zbiorowego zakwaterowania - zespoły domków turystycznych	inne obiekty noclegowe - pozostałe
2010	80	802	0	100	702
2011	150	802	0	100	702
2012	100	802	0	100	702
2013	160	378	0	100	278

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (12.06.2015 r.)

Największy ruch turystyczny obserwuje się nad jeziorami: Lidzbarskim, Piaseczno Rumian i Kiepińskim, wokół których zlokalizowano ośrodki wczasowe. Dodatkowo na obszarze parków krajobrazowych (Welskiego Parku Krajobrazowego oraz Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego) wyznaczone zostały również dydaktyczne ścieżki przyrodnicze.

Na terenie Gminy można aktywnie wypoczywać, gdyż wyznaczono kilka szlaków turystycznych:

- piesze (na terenie Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego: szlak niebieski (Górzno - Bachotek); szlak zielony (Górzno - Łąkorz); szlak czerwony (Budzyń – Grunwald Pole Bitwy) – "szlak grunwaldzki", szlak pieszy lasem nadwelskim – szlak żółty),
- rowerowe („Dąb Rzeczpospolitej”, „Kurojady”, „Obrazik”, „Wokół Jeziora Lidzbarskiego”, "Szlakiem największych jezior Welskiego Parku Krajobrazowego", "Do Piekielka"),
- kajakowe (Szlak kajakowy rzeki Wel),
- ścieżki przyrodnicze i dydaktyczne (Leśna Ścieżka Edukacyjna Nadleśnictwa Lidzbark, Ścieżka przyrodnicza „Las Nadwelski”).

O atrakcyjności turystycznej danego regionu decydują nie tylko walory wypoczynkowe (urozmaicona rzeźba terenu, bogactwo wód, malowniczy krajobraz i klimat sprzyjający wypoczynkowi), ale również walory krajoznawcze, w tym przyrodnicze (m.in. doliny, parki zabytkowe, parki krajoznawcze i rezerваты) i kulturowe (m.in. dobra kultury, zabytki architektury, budownictwa, muzea, imprezy kulturalne (festiwale, wydarzenia sportowe).

Na terenie Miasta i Gminy Lidzbark znajduje się wiele zabytków:

- *Kościół parafialny pw. św. Wojciecha w Lidzbarku z XVIII w.*

Pierwotnie na tym terenie znajdował się ratusz. Później zbudowano tu kościół, który w wyniku pożaru miasta, spłonął. Na jego fundamentach zbudowano nowy, który przetrwał do czasów dzisiejszych. Wystrój wnętrza kościoła jest w większości barokowy. Najcenniejszym elementem wyposażenia jest ołtarz główny z rzeźbami św. Pawła, Piotra i Wojciecha, płaskorzeźbą Chrystusa ze św. Tomaszem i obrazem Matki Boskiej Niepokalanie Poczętej – pochodzący prawdopodobnie z nieistniejącego już od początku XIX w. kościoła p.w. Marii Panny. Inne cenne elementy wystroju to: ołtarz boczny z obrazami św. Anny Samotrzeć i św. Wawrzyńca, ołtarz boczny z obrazem św. Stanisława, ołtarze w obydwu kaplicach, ambona, organy o zewnętrznej oprawie neobarokowej z 1904 roku, późnobarokowy konfesjonał z XVIII wieku, barokowa rzeźba Chrystusa Zmartwychwstałego z XVIII wieku, monstrancja z XVII wieku, monstrancja promienista z końca XVII wieku, rokokowy kielich z drugiej połowy XVIII wieku, barokowe świeczniki wykonane z cyny z XVIII wieku i elektryczne świeczniki z drugiej połowy XIX wieku. W 1960 roku kościół został wpisany do rejestru zabytków.

- *Kościół parafialny pw. św. Wawrzyńca w Kiełpinach z XVIII w.*

Wewnątrz kościoła znajduje się między innymi: granitowa kropielnica z XVI wieku, srebrne cyborium z drugiej połowy XVII wieku, złocona monstrancja z 1818 roku, organy z neoklasycystyczną oprawą z 1888 roku i obraz olejny św. Wawrzyńca z 1909 roku wykonany na płótnie w pracowni Józefa Mullera z München. Do budynku kościoła przylega nieczynny już cmentarz pochodzący z XV wieku.

- *Kościół ewangelicko-augsburski w Lidzbarku z XX w.*

Został on zbudowany w latach 1928-1929. Jest on wierną kopią kościółka w Poczdamie, który Wilhelm III zlecił wybudować jako dar dla królowej. Kościółek ten zaprojektował Karl Friedrich Schinkel. Stojący obok kościoła budynek domu kancelaryjnego powstał w 1898 r. Od 1979 r. kościół jest pod wezwaniem „Jezusa Żyjącego. Nad wejściem znajduje się napis „Dom Boży”. W 1967 r. kościół został wpisany do rejestru zabytków.

- *Cmentarz wojenny w Lidzbarku*

Na cmentarzu wojennym o powierzchni 650 m2 spoczywają żołnierze narodowości polskiej, niemieckiej, francuskiej oraz rosyjskiej. Tożsamość oraz liczba pochowanych osób

jest nieznana. Według szacunków cmentarz kryje prochy kilkuset żołnierzy różnych narodowości poległych lub zmarłych w latach 1806-1945.

- Fragment murów obronnych i baszty zamkowej z XIV w. w Lidzbarku

Baszta zamkowa i resztki murów obronnych z XV są najstarszym zachowanym zabytkiem. Jej obecny kształt i funkcje różnią się od pierwotnej. Wieża powstała w 1405 roku wraz z murami okalającymi miasto. Pełniła wówczas funkcję baszty lub mieszkalnej wieży obronnej. Z pierwotnej wieży do dziś zachowały się kamienne fundamenty, piwnice oraz ściana północna i wschodnia. W murach znajdują się zamurowane otwory z początku XV wieku. Dziś w dawnej wieży, baszcie mieści się biblioteka miejska.

- Figurka św. Jana Nepomucena nad rzeką Wel

Patron rzek i źródeł, chroniącego miasto przed powodzią. Jest to figurka przedstawiająca świętego, którego kult na terenach Gminy szerzył się w XVIII w. W 1802 nad rzeką Wel, przy drodze do Lubawy i Brodnicy parafianie po raz pierwszy postawili figurę świętego. Podczas okupacji hitlerowskiej została ona wyrzucona do rzeki. Ponownie na swoim miejscu stanęła w 1921 r.

- Założenie urbanistyczne Starego Miasta w Lidzbarku z lat 1320-1331

- Dwie wieże wodociągowe z 1909 r. w Lidzbarku,

- Spichlerz Zbożowy w Lidzbarku z końca XIX w.

- Budynki w Lidzbarku: Szkoły Podstawowej, Urzędu Miasta i Gminy, byłej garbarni, rzeźni, gazowni, dworca kolejowego oraz kamieniczki secesyjne z przełomu XIX i XX w.

- Zespół dworsko-folwarczny i młyn wodny w Chełstach z XIX w.

- Zespół pałacowo-parkowy w Dłutowie z XIX w.

- Murowany młyn wodny w Kurojadach z XX w.

- Zespół dworsko-folwarczny oraz gorzelnia i szkoła we Wlewsku z XIX w.

- Układ zabudowy wsi Bryńsk (z przykładami tradycyjnego budownictwa wiejskiego) z XIX w.

Ochroną objęto na terenie Gminy Lidzbark 7 parków, w tym 2 pałacowe i 5 dworskich, które podlegają ochronie konserwatorskiej:

- park dworski z XIX w, o powierzchni 3,00 ha w m. Chełsty,

- park dworski z XIX w (resztki parku), w m. Cibórz,

- park dworski z XIX w (pozostałość – praktycznie nie istnieje, zachował się jedynie budynek gospodarczy), w m. Ciechanówko,

- park pałacowy z XIX w, o powierzchni 7,00 ha w m. Dłutowo,

- park dworski z XX w, w m. Kurojady,

- park dworski z XIX w, o powierzchni 1,10 ha w m. Lidzbark,

- park pałacowy z XIX w, w m. Wlewsko.

Miasto zdobyło w roku 2012 w plebiscycie organizowanym przez Gazetę Olsztyńską tytuł "Letniej stolicy Warmii i Mazur".

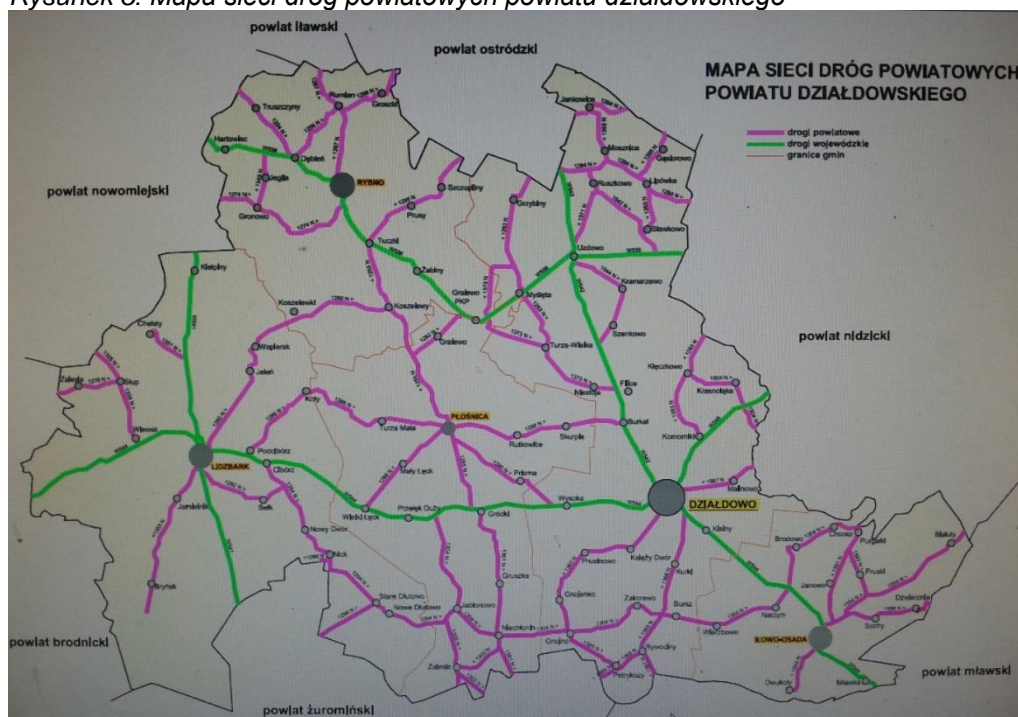
2.5. Infrastruktura techniczna

2.5.1. Układ komunikacyjny

Na terenie Miasta i Gminy Lidzbark występują 3 kategorie dróg:

- drogi wojewódzkie - łączna długość na terenie gminy wynosi 35,678 km,
 - droga wojewódzka nr 541 Lubawa – Lidzbark – Żuromin – Sierpc – Dobrzyń nad Wisłą (województwo kujawsko-pomorskie, warmińsko-mazurskie, mazowieckie),
 - droga wojewódzka nr 544 Brodnica – Lidzbark – Działdowo – Mława – Przasnysz - Ostrołęka (województwo kujawsko-pomorskie, warmińsko-mazurskie, mazowieckie).
- drogi powiatowe - łączna długość na terenie gminy wynosi 15,84 km,
- drogi gminne - długość na terenie gminy wynosi 203 km.

Rysunek 5. Mapa sieci dróg powiatowych powiatu działdowskiego

Źródło: Powiatowy zarząd dróg

Położenie komunikacyjne Gminy Lidzbark względem większych polskich miast jest dogodne. Odległości wynoszą od 86 do 163 km:

Lidzbark – Olsztyn – 86 km,

Lidzbark – Warszawa – 163 km

Lidzbark – Grudziądz – 91,9

Lidzbark – Bydgoszcz – 158 km

Komunikacja transportu zbiorowego jest dość dobrze zorganizowana. W Gminie Lidzbark kursują autobusy PKS i prywatni przewoźnicy.

Na przestrzeni ostatnich kilku lat wzrosła rola komunikacji lotniczej w sferze społeczno-gospodarczej, który ułatwia szybki i swobodny przepływ osób, towarów i usług. W województwie warmińsko-mazurskim nie ma czynnego portu regionalnego. Na początku 2016 r. ma zostać oddany do użytku Port lotniczy Mazury w Szymanach pod Szczytnem.

Poniżej przedstawiono lotniska oddalone od Lidzbarka do 200 km:

- Port Lotniczy Mazury w Szymanach – 98 km;
- Mazowiecki Port Lotniczy w Warszawie-Modlin – 126 km;
- Międzynarodowy Port Lotniczy im. Ignacego Jana Paderewskiego Bydgoszcz – 159 km;
- Port Lotniczy Gdańsk im. Lecha Wałęsy – 200 km.

2.5.2. Kolejnictwo

Do 1 lutego 2007 r. przez Lidzbark przebiega linia kolejowa nr 208 Działdowo-Chojnice, obsługująca kolejowy ruch pasażerski. Ruch pasażerski został wstrzymany z powody braku dofinansowania ze strony Urzędu Marszałkowskiego w Olsztynie.

Obecnie przez Lidzbark jeżdżą tylko pociągi towarowe. Kolej należy do linii o państwowym znaczeniu (jednotorowa). Na terenie miasta przy linii kolejowej usytuowane są dwie stacje kolejowe.

2.5.3. Gospodarka wodna

Na obszarze Gminy, zarówno do celów komunalnych jak i przemysłowych, wodę ujmuje się z ujęć podziemnych. Wody powierzchniowe pobierane są tylko do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz w gospodarce rybackiej. Największym użytkownikiem wody w gminie jest gospodarka komunalna, następnie rolnictwo i leśnictwo oraz przemysł.

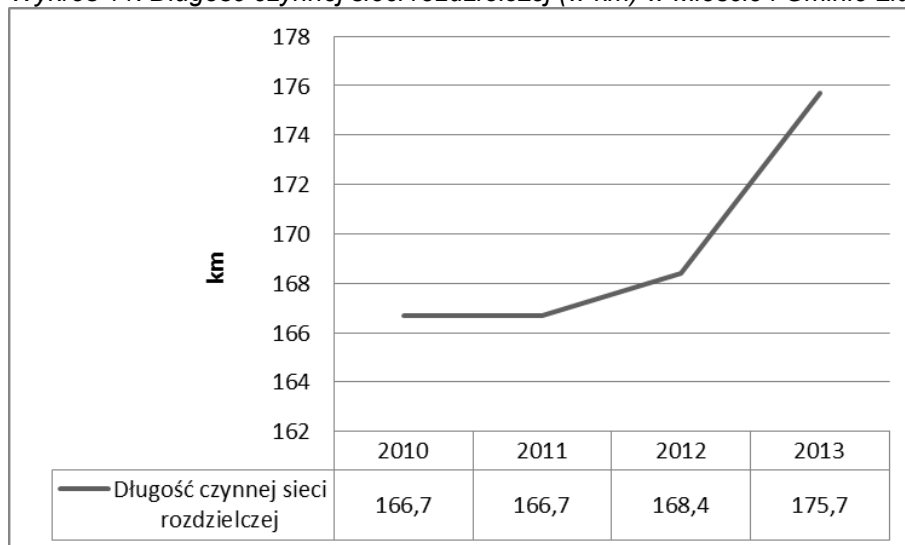
Tabela 17. Ujęcia wody na terenie Miasta i Gminy Lidzbark (stan na 2014 r.)

Miejscowości	Rok budowy	Długość sieci bez przyłączy w km	Liczba obsługiwanych mieszkańców
Lidzbark	1998	96	2 733
Jeleń	1996	51,40	1 814
Dłutowo	2014	27,50	1 720

Źródło: Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej sp. z o.o.

Na terenie Miasta i Gminy Lidzbark długość czynnej sieci rozdzielczej wynosiła w 2013 r. 175,7 km, co stanowi wzrost o 5,4% w stosunku do 2010 r.

Wykres 11. Długość czynnej sieci rozdzielczej (w km) w Mieście i Gminie Lidzbark (stan na 2013 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (15.06.2015 r.)

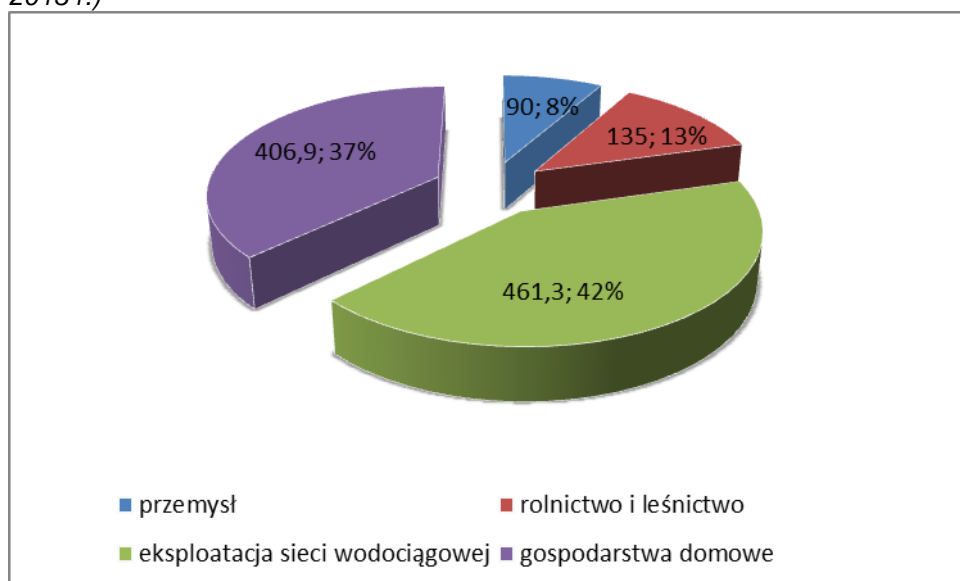
Tabela 18. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej (stan na 2013 r.)

Wyszczególnienie	Gmina Lidzbark	Miasto Lidzbark
2010	12 888	8 111
2011	12 903	8 085
2012	12 925	8 080
2013	12 894	8 021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (15.06.2015 r.)

88,1% ludności Gminy (98,2% w Lidzbarku) korzysta z sieci wodociągowej i jest to większy wskaźnik w porównaniu do wskaźnika, określającego wyposażenie powiatu działdowskiego (84,6%). Ilość wody dostarczanej na potrzeby socjalno-bytowe za pośrednictwem sieci wodociągowej wzrosła w 2013 r. o 36,4% w stosunku do roku 2010. Zdolność produkcyjna ujęć wody zaspokajają potrzeby ludności gminy.

Wykres 12. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w Gminie Lidzbark (stan na 2013 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (15.06.2015 r.)

Ogólne zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w Gminie Lidzbark było na poziomie 686,3 dam³ (w tym 415,1 dam³ w Lidzbarku) na koniec 2013 r. Największy udział w zużyciu wody było na potrzeby eksploatacji sieci wodociągowej (42%) oraz gospodarstw domowych (37%). Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca wyniosło 27,7 m³ (w tym 35,9 m³ Lidzbarku).

Tabela 19. Sprzedaż wody w Gminie Lidzbark (stan na 2013 r.)

Wyszczególnienie	2013
Woda dostarczana do wodociągu (dam ³)	1,3
Woda sprzedana z wodociągu (dam ³)	1,3
Ogółem woda sprzedana z wodociągu gospodarstwom domowym (dam ³)	1,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (15.06.2015 r.)

Nadzór eksploatacyjny infrastruktury wodociągowej prowadzi zarządca Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej sp. z o.o. w Lidzbarku.

Tabela 20. Ujęcia wody na terenie Gminy (stan na 2014 r.)

Ujęcia wody	Maksymalna dobową wydajność ujęcia	Ilość studni	Rzeczywisty roczny pobór wody w istniejących ujęciach wody w Gminie Lidzbark
SUW Lidzbark	3 300	3	471 420
SUW Jeleń	1 560	2	61 813
Suw Dłutowo	1 536	3	98 260

Źródło: Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej sp. z o.o.

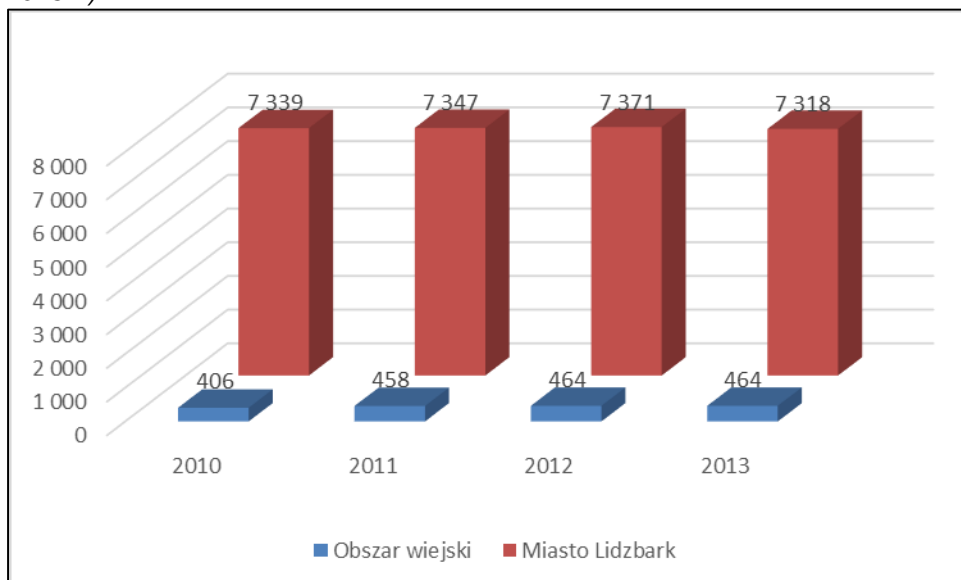
Jakość wody pitnej na terenie Gminy Lidzbark jest nadzorowana przez Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Działdowie. Z przeprowadzonych badań wynika, że jakość wody jest dobra i spełnia warunki określone w pozwoleniach wodno-prawnych.

W zależności od tempa rozwoju przestrzennego Gminy, dla zachowania odpowiednich ciśnień w sieci należy rozbudowywać kolejne odcinki sieci wodociągowej.

2.5.4. Kanalizacja sanitarna

W 2013 r. długość sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Lidzbark wynosi 64,4 km (w tym 47,4 km w Lidzbarku). Korzysta z niej 53,2% mieszkańców Gminy (89,6% w Lidzbarku). Różnica pomiędzy odsetkiem ludności korzystającej z wodociągu i z kanalizacji wynosi 34,9%.

Wykres 13. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej na terenie Miasta i Gminy Lidzbark (stan na 2013 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (15.06.2015 r.)

Tabela 21. Wybrane parametry dotyczące kanalizacji sanitarnej (stan na 2013 r.)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
Długość czynnej sieci (km)	64,40	64,40	64,40	64,40
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	1 246	1 280	1 330	1 332
Ścieki odprowadzone (dam ³)	220	272	288	294

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (15.06.2015 r.)

Ścieki odprowadzane są do oczyszczalni mechaniczno-biologicznej. Ilość ścieków odprowadzanych w 2013 r. wzrosła o 74 dam³ w porównaniu z rokiem 2010.

Tabela 22. Kanalizacja sanitarna (stan na 2014 r.)

Jednostki osadnicze	Długość sieci kanalizacyjnej sanitarnej (km)	Liczba podłączeń do mieszkań	Ścieki odprowadzone (m ³ /rok)
Lidzbark	46,868	1 242	238 500
Cibórz	2,371	21	3 040
Chelsty	0,220	8	1 990
Jamielnik	0,645	20	2 045
Kurojady	4,800	1	250
Wlewsk	3,147	31	4 850

Źródło: Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej sp. z o.o.

Pomimo poprawy wyposażenia mieszkańców Gminy Lidzbark w infrastrukturę kanalizacyjną, nadal widoczne są jej braki, co wpływa na rozwój Gminy. Należy rozbudować systemy kanalizacyjne lub wybudować indywidualne oczyszczalnie przydomowe.

2.5.5. Gospodarka ściekowa

Na obszarze Gminy Lidzbark są zlokalizowane jedna oczyszczalnia ścieków. Ścieki odprowadzane są do oczyszczalni w Lidzbarku, poprzez miejską sieć sanitarną. Oczyszczalnia obsługuje miejscowości Lidzbark, Cibórz, Wlewsk, Kurojady, Chelsty oraz pozostałe miejscowości gminy (ścieki są dowożone).

Jest to oczyszczalnia typu mechaniczno-biologicznego z zastosowaniem technologii osadu czynnego, z przeróbką osadu: odwadnianiem, higienizacją i stabilizacją. Oczyszczalnią zarządza Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej sp. z o.o. w Lidzbarku.

Średnia dobową przepustowość oczyszczalni wynosi 2 263,0 m³/d. Wielkość oczyszczalni wyrażona w RLM: 10 308. Ścieki wprowadzane są do rzeki Wel w km 43+770. W gminie wyznaczono rozporządzeniem wojewody Warmińsko-Mazurskiego nr 48 z dnia 24

listopada 2006 r. aglomeracje Lidzbark. Aglomeracja obejmuje miasto Lidzbark oraz części miejscowości Wlewsz, Cibórz oraz Jamielnik i obsługiwana jest przez oczyszczalnię ścieków w miejscowości Ciechanówko. RLM dla aglomeracji wynosi 7 096.⁷

Braki infrastruktury dotyczącej zbiorowego odprowadzenia i neutralizacji ścieków uzupełniają w pewnym stopniu istniejące oczyszczalnie przydomowe. Na terenie Gminy jest 5 oczyszczalni przydomowych (w tym 2 w Lidzbarku). Ponadto uzupełnieniem są też zbiorniki bezodpływowe 1 232 w Gminie (220 w Lidzbarku).

Ładunki zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu (kg/rok):

BZT5 – 1 495

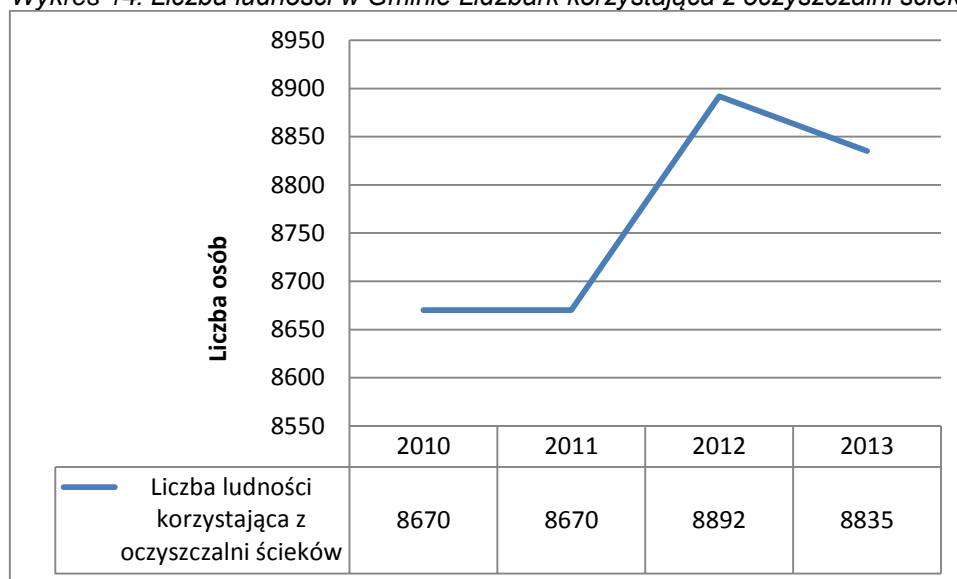
ChZT – 17 342

Zawiesina ogólna – 4 485

Azot ogólny – 5 980

Fosfor ogólny – 1 794

Wykres 14. Liczba ludności w Gminie Lidzbark korzystająca z oczyszczalni ścieków

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (16.06.2015 r.)

W 2013 r. liczba mieszkańców Gminy Lidzbark korzystająca z oczyszczalni ścieków wynosiła 8835 i była większa o 1,9% w stosunku do roku 2010.

2.5.6. Gospodarka odpadami

Gmina Lidzbark należy do Ekologicznego Związku Gmin „Działdowszczyzna”, który został powołany w 1997 r. Gospodarkę odpadami komunalnymi Gminie Lidzbark organizuje

⁷ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Lidzbark

i nadzoruje Urząd Miasta i Gminy. Funkcjonuje tu zorganizowany system zbiórki zmieszanych odpadów komunalnych obejmujący wszystkich mieszkańców obsługiwany przez firmę posiadającą zezwolenie - Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej sp. z o.o. Lidzbark.

Zbierane na terenie Gminy odpady kierowane są do:

- 1) Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK) – Instalacja mechaniczno – biologicznego przetwarzania odpadów w Działdowie, odpady: papier, metale, tworzywa sztuczne, szkło, opakowania wielomateriałowe, niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, odpady wielkogabarytowe;
- 2) Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych – Instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów Kompostowanie odpadów ulegających biodegradacji i zielonych w Zakrzewie, gm. w Działdowie, odpady: odpady komunalne ulegające biodegradacji, w tym opakowania ulegające biodegradacji;
- 3) Składowiska odpadów w Zakrzewie, gm. Działdowo lub składowiska odpadów w Ciechanówku gm. Lidzbark, odpady: popioły z palenisk gospodarstw domowych;
- 4) W przypadku wystąpienia awarii w/w instalacji RIPOK, zgodnie z Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami dla woj. warmińsko-mazurskiego na lata 2011-2016, instalacją zastępczą jest Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Rudnie.

Tabela 23. Masa odebranych odpadów komunalnych w ciągu roku (w tys.t)

Kwartał	Masa odebranych odpadów komunalnych [Mg]								
	niesegregowane odpady zmieszane 20 03 01	odpady wielkogabarytowe 20 03 07	szkło 20 01 02	tworzywa sztuczne 20 01 39	papier i tektura 20 01 01	popiół z palenisk gosp. domowych 20 01 99	opakowania z papieru i tektury 15 01 01	opakowania z tworzyw sztucznych 15 01 02	opakowania ze szkła 15 01 07
I	192,64	2,8	47,77	35,11	18,58	376,64	0,09	0,089	0,127
II	437,38	3,42	63,83	46,04	21,97	238,42	0,12	0,28	0,37
III	357,18	1,4	63,91	45,45	21,22	81,64	0,28	0,29	0,37
IV	302,3	2,78	62,17	36,92	21,37	297,68	0,24	0,24	0,36
Razem	1289,5	10,4	237,68	163,52	83,14	994,38	0,73	0,899	1,227

Masa odebranych odpadów komunalnych [Mg]									
odpady ulegające biodegradacji 20 02 01	odpady z rozbiórki 17 01 01	inne odpady ulegające biodegradacji w tym cementarne 20 02 03	odpady z oczyszczalni ulic i placów 20 03 03	ZUE i E inne niż wym: 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35 20 01 36	opakowania z metal-recykling 15 01 04	Opakowania wielomateriałowe-recykling 15 01 05	baterie i akumulatory łącznie z bateriami akumulatorowymi w 160603 ... 20 01 33	zmieszane odpady opakowaniowe 15 01 06	gruz ceglany 17 01 02
52,7	6,7	12	0	0,74					
121,88	40,18	32,26	20,52	1,14					
143,46	8,1	11,3	0	2,36					
112,74	8,5	48,6	0	0,56					
430,78	63,48	104,16	20,52	4,8	0	0	0	0	0

Źródło: Ekologiczny Związek Gmin „Działdowszczyzna”

Od 1 lipca 2013 r. obowiązuje nowy system gospodarowania odpadami komunalnymi. Zgodnie informacjami otrzymanymi od Ekologicznego Związku Gmin „Działdowszczyzna” 5 272 mieszkańców (w tym 4 836 w Lidzbarku) zadeklarowało segregację odpadów, co stanowi 98,30% (91,97% w Lidzbarku) wszystkich mieszkańców składających deklarację.

2.5.7. Kanalizacja deszczowa

System kanalizacji deszczowej występuje jedynie w Lidzbarku do rzeki Wel i do Jeziora Lidzbarskiego oraz w Dłutowie do rowu melioracyjnego.

2.5.8. Gospodarka ciepła

Podstawowym sposobem pokrywania potrzeb cieplnych gminy Lidzbark są indywidualne źródła ciepła. Z uwagi na rozproszoną zabudowę na terenie gminy nieliczna jest grupa odbiorców ciepła zbiorowego. Na terenie miasta Lidzbarka dominuje ogrzewanie indywidualne, ale wykorzystywane są instalacje zbiorowe. Źródłem energii cieplnej w instalacjach ogrzewania zbiorowego są zakłady produkcyjne. Najmniejsze znaczenie w dostarczaniu energii cieplnej mają inne sposoby dostarczania ciepła, do których zaliczono energooszczędne metody ogrzewania mieszkań. W celu poprawy stanu powietrza władze Miasta i Gminy wykorzystują dofinansowaną Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. W ostatnich latach przeprowadzono kompleksową modernizację systemów grzewczych w obiektach użyteczności publicznej Miasta Lidzbark, poprzez wykorzystanie odnawialnych źródeł energii. W ramach projektu, zmodernizowane zostały systemy grzewcze w budynkach użyteczności publicznej Miasta Lidzbark. Zainstalowano w nich kolektory słoneczne, co w znaczny sposób zwiększyło procentowy udział energii z promieniowania słonecznego, w ogólnym zużyciu energii cieplnej. (...) Ponadto

inwestycjami ograniczającymi zapotrzebowanie na produkcję ciepła sprzyjającymi poprawie stanu powietrza na terenie gminy są przeprowadzone m.in. w 2013 r. termomodernizacje budynków użyteczności publicznej, polegające na termomodernizacji budynków oraz modernizacja instalacji C.O., realizowane w ramach konkursu NFOŚiGW w Warszawie „GIS Zarządzanie energią cz. 1 – Konkurs V”.⁸

Rozwój ciepłownictwa w Gminie Lidzbark powinien uwzględniać politykę ekologiczną państwa, ceny nośników energii, ochrony środowiska (w tym likwidacja kotłowni węglowych) oraz rozwój przestrzenny Miasta i Gminy.

2.5.9. Gospodarka gazowa

Dostawcą gazu dla gminy Lidzbark jest Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o. o. w Warszawie, Oddział Gazownia Warszawska, która zajmuje się dystrybucją i sprzedażą gazu ziemnego.

Według danych statystycznych z 2013 r. długość sieci przesyłowej wynosi na terenie Gminy 5 600 m. Czynna sieć rozdzielcza była rozbudowywana do 2012 r. i w 2013 r. wynosiła 32 644 m.

Tabela 24. Długość sieci gazowej w Gminie Lidzbark (stan na 2013 r.)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
Długość czynnej sieci ogółem w m	37 974	38 064	38 244	38 244
Długość czynnej sieci przesyłowej w m	5 600	5 600	5 600	5 600
Długość czynnej sieci rozdzielczej w m	32 374	32 464	32 644	32 644

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (16.06.2015 r.)

2298 mieszkań w 2013 r. było wyposażone w urządzenia techniczno-sanitarne, w tym sieć gazową. Zużycie gazu w celu ogrzewania mieszkań wyniosło 1 064,8 tys. m³.

46,2% mieszkańców Gminy Lidzbark (81,9% w Mieście Lidzbark) korzysta z instalacji gazowej. Powyższy wskaźnik dla powiatu działdowskiego jest o 0,2% wyższy od wskaźnika osiągniętego przez Gminę Lidzbark.

⁸ Prognoza Oddziaływania na Środowisko Ustaleń Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Lidzbark

Tabela 25. Sieć gazowa w Gminie Lidzbark (stan na 2013 r.)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
Czynna przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	1 067	1 077	1 080	1 082
Odbiorcy gazu	2 163	2 164	2 164	2 331
Zużycie gazu w tys. m ³	1 549,70	1 567,50	1 306,60	1 297,50
Ludność korzystająca z sieci gazowej	6 492	6 477	6 751	6 770

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (16.06.2015 r.)

Zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca Gminy wyniosło 88,4 m³ (154 m³ w Lidzbarku). Natomiast wskaźnik dla powiatu działdowskiego jest 0,4 m³ mniejszy od wskaźnika gminnego. Ograniczenie zużycia gazu na przestrzeni badanych lat wyniosło 252,2 m³ (16,3%).

2.5.10. Elektroenergetyka

Na terenie gminy Lidzbark dostawę energii elektrycznej zapewnia RWE Polska S.A., Energa Operator - Energa Obrót.

W granicach administracyjnych gminy Lidzbark znajduje się linia wysokiego napięcia LWN - 110 kV. Napięcie przetwarzane jest w Głównym Punkcie Zasilania w Lidzbarku. W GPZ zainstalowane są dwa transformatory 110/15 kV o mocy 10 MVA każdy. Rozdzielnia 110 kV wykonana jest w układzie H4. Stacja 110/15 kV wyposażona jest w jednosystemową dwusekcyjną rozdzielnię 110/15 kV.

Długość linii energetycznych na terenie gminy wynosi 581,439 km w tym:

- linia napowietrzna LWN - 110 kV o długości 15,274 km w tym na terenie miejskim 0,844 km,
- linia napowietrzna LSN -15 kV o długości 155,125 km w tym na terenie miejskim 17,005 km,
- linia kablowa LSN - 15 kV o długości 11,34 km w tym na terenie miejskim 7,6 km,
- linia napowietrzna LNN - 0,4 kV o długości 355,3 km w tym na terenie miejskim 24,4 km,
- linia kablowa LNN - 0,4 kV o długości 44,4 km w tym na terenie miejskim 16,3 km.

Na terenie gminy znajdują się 134 stacje transformatorowe, 44 z nich zlokalizowane są na terenie miasta.⁹

⁹ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Lidzbark

Tabela 26. Energia energetyczna w Gminie Lidzbark (stan na 2013 r.)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
Odbiorcy energii elektrycznej na niskim napięciu	2 981	2 977	2 997	2 947
Zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu (MWh)	5 236	5 265	5 099	4 976

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (17.06.2015 r.)

Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w Lidzbarku w badanym okresie zmniejszyło się o 260 MWh.

Do odnawialnych źródeł energii, które potencjalnie można wykorzystać w Gminie zalicza się energię słoneczną, małą elektrownie wodną oraz energię powstałą z przetwarzania biomasy. (...) Aktualnie na rzece Wel istnieje mała elektrownia wodna w miejscowości Kurojady. Planuje się realizację małej elektrowni wodnej w miejscowości Chełsty i Cibórz. Na podstawie mapy wiatrów w Polsce zaktualizowanej na podstawie okresu obserwacyjnego 1971-2000 opracowanej przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej można stwierdzić, że teren gminy posiada korzystne warunki do rozwoju elektrowni wiatrowych. Jednakże z racji na położenie gminy na terenie licznych form ochrony przyrody oraz w zasięgu korytarzy ekologicznych o randze krajowej i regionalnej, odstąpiono od wyznaczenia tego kierunku w studium. Postuluje się, w celu zwiększenia bilansu wykorzystania odnawialnych źródeł energii w gminie, wykorzystanie energii słońca m.in. poprzez odchodzenie od tradycyjnego ogrzewania budynków i zastąpienie ich np. kolektorami słonecznymi.¹⁰

Tabela 27. Zestawienie porównawcze podstawowych danych statystycznych infrastruktury technicznej (stan na 2013 r.)

Wyszczególnienie	Gmina Lidzbark	Gmina Działdowo	Gmina m. Działdowo	Gmina Iłowo - Osada	Gmina Płońsk	Gmina Rybno	Powiat działdowski	Województwo warmińsko-mazurskie
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności								
z wodociągu	88,1	49,1	99,0	93,6	82,9	75,2	84,6	89,4
z kanalizacji	53,2	17,6	96,7	49,8	29,4	41	58,2	68,3
z gazu	46,2	8,7	95,8	26,3	10,6	0,8	46,4	42,8
Zużycie wody, energii elektrycznej i gazu z sieci w gospodarstwach domowych								
zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca (m ³)	27,7	25,3	33,5	25,6	42,1	25,5	30,0	30,5
zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w miastach na 1 mieszkańca (kWh)	606,00	bd	599,7	bd	bd	bd	601,5	653,0
zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca (m ³)	88,4	22,7	170,3	67,4	29,8	bd	88,0	59,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (17.06.2015 r.)

¹⁰ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Lidzbark

Wśród trzech instalacji wskazanych w powyższej tabeli, największy odsetek mieszkańców Gminy Lidzbark korzysta z sieci wodociągowej (88,1%). Wskaźnik Gminy Lidzbark lepszy jest od wskaźnika dla Gminy Płońsk i Rybnica oraz powiatu działowskiego (84,6%). Natomiast jest to wynik gorszy od Gminy m. Działowo (99%), Gminy Iłowo-Osada (93,6%) oraz województwa warmińsko-mazurskiego (89,4%). Najgorszy dostęp do sieci wodociągowej jest w Gminie Działowo (49,1%).

Analizując odsetek liczby mieszkańców korzystającej z sieci kanalizacyjnej, Gmina Lidzbark wypada korzystnie w porównaniu ze wszystkimi gminami w powiecie działowskim, osiągając wynik 53,2% oprócz Gminy m. Działowo. Natomiast w porównaniu do wskaźnika dla województwa warmińsko-mazurskiego, Gmina Lidzbark wypadła słabiej o 15 punktów procentowych.

Omawiając odsetek liczby osób korzystających z sieci gazowej należy zwrócić uwagę, że wskaźnik dla Gminy Lidzbark (46,2%) jest większy od pozostałych wskaźników jednostek samorządu terytorialnego, oprócz Gminy m. Działowo i powiatu działowskiego.

2.5.11. Telekomunikacja

Infrastruktura telekomunikacyjna na terenie Gminy Lidzbark rozwija się dynamicznie. Dzieje się tak przede wszystkim za sprawą powszechnego dostępu do usług telefonii komórkowej. Gmina Lidzbark jest objęta zasięgiem wszystkich funkcjonujących w Polsce operatorów sieci komórkowej.

Gmina Lidzbark przystąpiła do projektu „Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej – województwo warmińsko-mazurskie”, polegającego na budowie nowoczesnej infrastruktury telekomunikacyjnej. Poniżej przedstawiono wspólne cele samorządów, które realizują projekt:

1. Zapewnienie mieszkańcom możliwości korzystania z wysokiej jakości usług cyfrowych i wykorzystywania najnowszych technologii,
2. Wsparcie rozwoju innowacyjnej, niskoemisyjnej gospodarki funkcjonującej bez szkody dla walorów przyrodniczych regionu,
3. Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości w kierunku usług i produktów oferowanych za pośrednictwem Internetu.

2.5.12. Budownictwo

Z danych statystycznych wynika, że liczba mieszkań w Gminie Lidzbark wynosiła w 2013 r. 4 743 o powierzchni 373 683 m² (w Mieście Lidzbark 2 813). Na przestrzeni

czterech lat na terenie gminy przybyło 60 mieszkań. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań w Gminie zwiększyła się w okresie badanym tylko o 0,3 m², a na 1 osobę tylko o 0,6 m².

Tabela 28. Statystyka dotycząca mieszkań wraz z urządzeniami techniczno-sanitarnymi w Gminie Lidzbark (stan na 2013 r.)

Zasoby mieszkaniowe	2010	2011	2012	2013
Mieszkania	4 683	4 694	4 731	4 743
Przeciętna powierzchnia użytkowa				
1 mieszkania	78,5	78,6	78,6	78,8
na 1 osobę	24,9	25,1	25,3	25,5
Mieszkania wyposażone w urządzenia techniczno-sanitarne:				
wodociąg	4 516	4 527	4 564	4 576
ustęp spłukiwany	4 316	4 327	4 364	4 376
łazienka	4 063	4 074	4 111	4 123
centralne ogrzewanie	3 457	3 469	3 506	3 518
gaz z sieci	2 298	2 298	2 298	2 298

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (17.06.2015 r.)

W analizowanym okresie obserwuje się wzrost mieszkań wyposażonych w urządzenia techniczno-sanitarne: w wodociąg, ustęp spłukiwany, łazienkę wyposażono 60 mieszkań, a w centralne ogrzewanie 61 mieszkań.

Z poniższej tabeli wynika, że na przestrzeni badanego okresu oddano do użytkowania średniorocznie 19 budynków mieszkalnych i 22 mieszkań. Świadczy to o stabilnym rynku budownictwa na terenie Gminy Lidzbark.

Tabela 29. Budynki i mieszkania oddane do użytku w Gminie Lidzbark (stan na 2013 r.)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
Budynki mieszkalne oddane do użytkowania	18	14	23	22
Mieszkania oddane do użytkowania				
mieszkania	14	14	42	16
izby	69	75	158	99
powierzchnia użytkowa mieszkań	2 491	2 119	3 619	2 187

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (17.06.2015 r.)

Podczas omawiania tematu w zakresie budownictwa należy zaznaczyć, że na terenie Miasta i Gminy Lidzbark występują wyroby zawierające azbest. Według *Programu usuwania wyrobów zawierających azbest na terenie Miasta i Gminy Lidzbark na lata 2009-2032* największa koncentracja wyrobów zawierających azbest występowała na terenie miasta Lidzbark (388,95 Mg) oraz miejscowości Wąpiersk (362,47 Mg), Jeleń (354,88 Mg), Dłutowo (290,90 Mg), Słup (237,49 Mg), Kiełpiny (229,14 Mg), Cibórz (204,93 Mg), Nowy Dwór

(191,20 Mg), i Wlewska (170,40 Mg). W wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji stwierdzono występowanie wyrobów zawierających azbest w 906 gospodarstwach domowych i budynkach inwentarskich. Stan wyrobów azbestowych znajdujących się na obszarze Gminy Lidzbark oceniany został podczas przeprowadzanej inwentaryzacji. Wnioski płynące z oceny wskazują, iż stan wyrobów jest dobry. Wszystkie wyroby zawierające azbest zaliczone zostały do II stopnia pilności, co oznacza, że winny być one poddane ponownej kontroli po upływie 1 roku. Jednym z głównych celów Programu jest pomoc mieszkańcom gminy w realizacji kosztownej wymiany płyt cementowo – azbestowych zgodnie z przepisami prawa.

2.6. Infrastruktura społeczna

2.6.1. Oświata i wychowanie

W Gminie funkcjonuje dobrze rozwinięta sieć placówek oświatowo-wychowawczych. Dowodem na to są następujące placówki edukacyjne:

- 3 przedszkola (we Wlewsku, dwa w Lidzbarku),
- 6 szkół podstawowych (w Lidzbarku, Dłutowie, Bryńsku, Kiełpinach, Słupie i Wąpiersku),
- 2 szkoły gimnazjalne (w Lidzbarku i Dłutowie),
- Liceum Ogólnokształcące (w Lidzbarku),
- Zespół Szkół w Lidzbarku (liceum profilowane, technikum, zasadnicza szkoła zawodowa, uzupełniająca liceum ogólnokształcące).

Przy czym Liceum Ogólnokształcące i Zespół Szkół w Lidzbarku są jednostkami organizacyjnymi Starostwa Powiatowego w Działdowie, a organami prowadzącymi część szkół podstawowych w Gminie są stowarzyszenia: SP w Kiełpinach - Stowarzyszenie Społeczno- Oświatowe „Opoka”, SP w Słupie - Stowarzyszenie Społeczno – Oświatowe „Szansa”, SP w Wąpiersku - Stowarzyszenie Społeczno – Oświatowe „Szansa”.

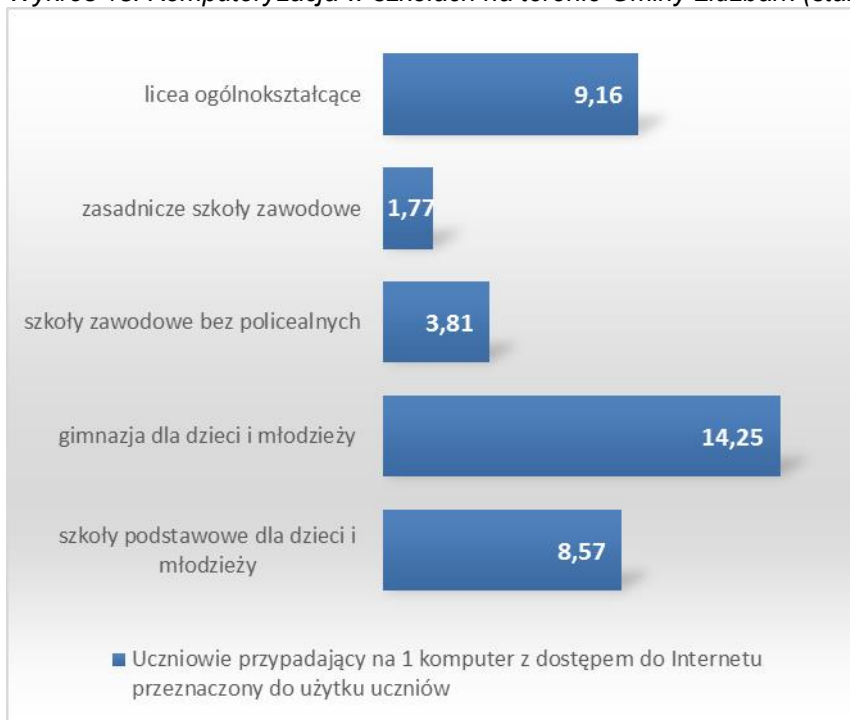
Tabela 30. Wybrane dane statystyczne dotyczące edukacji w Gminie Lidzbark (stan na 2013 r.)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
Placówki wychowania przedszkolnego				
przedszkola bez specjalnych	2	2	2	3
oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	5	5	5	5
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego				
przedszkola	214	257	243	277
oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	72	85	100	110
Szkoły gimnazjalne				
gimnazja ogółem	2	2	2	2
gimnazja ogółem - uczniowie	606	590	570	513
Szkoły zasadnicze				
ponadgimnazjalne zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży	1	1	1	1
ponadgimnazjalne zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży - uczniowie	102	98	83	86
Licea ogólnokształcące				
licea ogólnokształcące ponadgimnazjalne dla młodzieży	1	1	1	1
licea ogólnokształcące ponadgimnazjalne dla młodzieży - uczniowie	212	185	174	153
uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych	1	1	1	0
uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych - uczniowie	52	53	18	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (18.06.2015 r.)

We wszystkich szkołach na terenie Gminy Lidzbark liczba nauczycieli pełnozatrudnionych i nie pełnozatrudnionych w przeliczeniu na etaty wynosiła 70,73.

Wykres 15. Komputeryzacja w szkołach na terenie Gminy Lidzbark (stan na 2012 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (18.06.2015 r.)

Za pomocą wskaźnika *Uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów* analizowano również infrastrukturę techniczną szkół. Najkorzystniejsza sytuacja, czyli jak najmniejsza liczba uczniów przypadająca na 1 komputer jest w zasadniczej szkole zawodowej (1,77), natomiast najgorszy wynik osiągnęły gimnazja (14,25).

2.6.2. Służba zdrowia

Według danych statystycznych podstawową opiekę zdrowotną mieszkańcom Gminy Lidzbark zapewnia 11 przychodni. Ponadto na terenie Gminy znajduje się jedna praktyka lekarska. W 2012 r. lekarze udzielili 78 673 porad lekarskich.

Tabela 31. Służba zdrowia w Gminie Lidzbark (stan na 2013 r.)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
Przychodnie				
ogółem	7	9	10	11
niepubliczne	7	9	10	11
Praktyki lekarskie				
w miastach	1	1	1	1
Podstawowa opieka zdrowotna - porady	77 139	81 163	69 436	78 673

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (18.06.2015 r.)

Obecnie mieszkańcy Gminy mają do dyspozycji 5 aptek znajdujących się na terenie Miasta. Wskaźnik *liczba ludności na 1 aptekę ogólnodostępną* wynosi 2 909.

2.6.3. Pomoc społeczna

Na terenie Gminy funkcjonuje kilka instytucji i organizacji społecznych zajmujących się działaniami z zakresu pomocy społecznej. Główną instytucją, która w swoim zakresie działalności udziela kilka form świadczeń mieszkańcom Gminy jest **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lidzbarku**. Zgodnie ze Statutem Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje poniższe zadania:

1. tworzenie warunków organizacyjnych funkcjonowania pomocy społecznej;
2. realizację zadań umożliwiających osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia;
3. pracę socjalną, rozumianą jako działalność zawodową skierowaną na pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz na tworzenie warunków sprzyjających temu celowi;
4. zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi opieki i pomocy niezbędnej do życia w środowisku rodzinnym i społecznym;
5. prowadzenie ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Ponadto w strukturze Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej znajduje się Środowisko Dom Samopomocy. Przeznaczony jest dla 45 osób z terenu miasta i gminy Lidzbark i ma charakter dziennego pobytu. Środowiskowy Dom Samopomocy w Lidzbarku oferuje następujące rodzaje terapii:

- specjalistyczną opiekę lekarsko-pielęgniarską (gabinet lekarski),
- rehabilitację ruchową (specjalistyczna sala do rehabilitacji),
- terapię zajęciową (pracownie: plastyczno-techniczna, krawiecka i robót ręcznych, techniczno-stolarska, czynności dnia codziennego).

Dodatkowo w Środowiskowym Domu Samopomocy prowadzona jest działalność kulturalno-oświatowa.

Z poniższej tabeli wynika, że w 2014 r. z pomocy społecznej skorzystało 544 rodzin. Największa liczba świadczeń dla rodzin była wypłacona na *inne zasiłki celowe* (świadczenia fakultatywne przyznawane na zaspokajanie niezbędnej potrzeby bytowej) – 295 oraz posiłki dla dzieci (293).

Największa liczba świadczeń dotyczyła posiłków dla dzieci (70 630), usług opiekuńczych (21 758) oraz schronienia (1 514).

Tabela 32. Udzielone świadczenia przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gminie Lidzbark w 2014 r.

Formy pomocy	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia	Liczba świadczeń	Liczba Rodzin	Liczba osób w rodzinach
Zasiłki stałe w tym przyznane:	43	446	41	54
dla osoby samotnie gospodarującej	33	342	33	33
pozostającej w rodzinie	10	104	8	21
Zasiłki okresowe w tym przyznane z powodu:	124	724	124	397
bezrobocia	122	715	122	388
długotrwałej choroby	1	8	1	2
niepełnosprawności	1	1	1	7
Schronienie	8	1 514	8	8
Posiłek dla dzieci	507	70 630	293	1 281
Usługi opiekuńcze - ogółem	71	21 758	64	84
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	4	4	4	11
Sprawienie pogrzebu	4	4	4	5
w tym bezdomnym	1	1	1	1
Inne zasiłki celowe	298	X	295	926
w tym zasiłki specjalne celowe	27	33	27	58
Praca socjalna	X	X	295	935
RAZEM	948	X	544	1 723

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lidzbarku

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lidzbarku na realizację swoich zadań w 2014 r. przeznaczył 1 152 776,00 zł. Największa kwota świadczeń dotyczyła posiłków dla dzieci (265 603,00 zł), zasiłków dla bezrobotnych (252 632,00 zł) oraz usług opiekuńczych (213 969,00 zł).

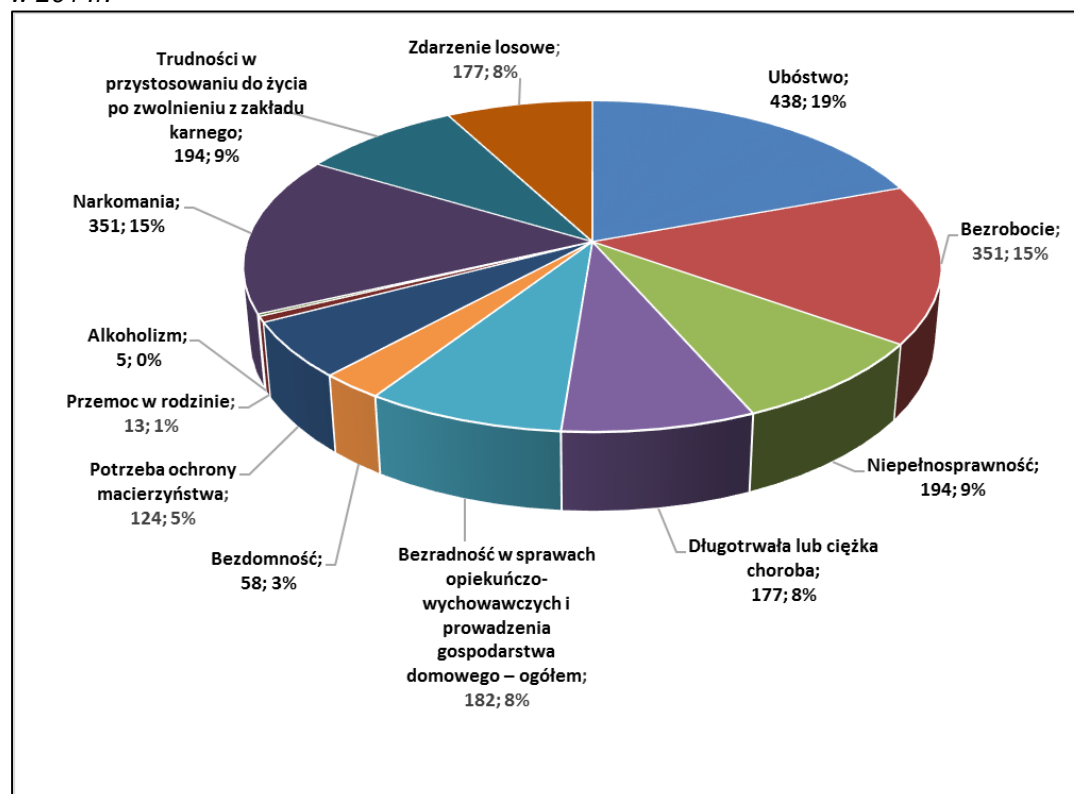
Analizując dane ze sprawozdania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej ze świadczeń w 2014 r. skorzystało 667 rodzin, w tym 325 na wsi. Łączna liczba osób w rodzinach, które uzyskały pomoc społeczną to 2 086. Najwięcej rodzin, które uzyskały świadczenia, to rodziny z dwójką dzieci (123, w tym 64 na wsi) z łączną liczbą osób w rodzinach (474). 68 rodzin (w tym 25 na wsi), które uzyskały świadczenia to rodziny niepełne, w tym najwięcej rodzin z jednym dzieckiem (29 w tym 16 na wsi). Z pomocy społecznej skorzystało 175 rodzin emerytów i rencistów, w tym najwięcej osoby samotne (74, w tym 32 na wsi).

Tabela 33. Powody przyznania pomocy mieszkańcom Gminy Lidzbark przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w 2014 r.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach
	ogółem	w tym na wsi	
Ubóstwo	438	208	1 501
Bezdomność	13	1	13
Potrzeba ochrony macierzyństwa	5	1	34
w tym wielodzietność	2	1	20
Bezrobocie	351	148	1 238
Niepełnosprawność	194	94	546
Długotrwała lub ciężka choroba	177	89	467
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem	182	94	814
rodziny niepełne	58	22	178
rodziny wielodzietne	124	72	636
Przemoc w rodzinie	2	2	8
Alkoholizm	8	0	20
Narkomania	1	0	1
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	0	1
Zdarzenie losowe	4	1	11

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lidzbarku

Wykres 16. Powody przyznania pomocy rodzinom przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w 2014r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lidzbarku

Najwięcej świadczeń zostało udzielonych mieszkańcom Gminy z powodu ubóstwa (438 -19%), bezrobocia (351) oraz niepełnosprawności (194).

W Lidzbarku od 2009 r. funkcjonuje **Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza dla Dzieci i Młodzieży „Mario”** prowadzona przez Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Dzieciom „Mario” w Lidzbarku powstałe w 2008 r. Lidzbarski dom dziecka przeznaczony jest dla dzieci od 3 do 18 lat. W placówce może zamieszkać 30 dzieci w wieku od 4 do 17 lat. Nadzór pedagogiczny nad dziećmi pełni 10 wychowawców, pracownik socjalny i dyrektor. lidzbarska placówka posiada bardzo wysoki standard, ponieważ została przekształcona z hotelu. Podopieczni domu dziecka mieszkają w 2-, 3- i 4-osobowych pokojach, każdy z toaletą i prysznicem.

Drugą placówką opiekuńczą działającą na terenie Gminy Lidzbark jest **Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Olek”**, która również prowadzona jest przez Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Dzieciom „Mario” w Lidzbarku. W placówce może zamieszkać 14 dzieci.

Powyższe Domy dziecka finansowane są z budżetu powiatu oraz ze składek członków stowarzyszenia. A jednostką nadzorującą placówki opiekuńczo – wychowawcze jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Działdowie.

2.6.4. Sport

W Mieście i Gminie Lidzbark istnieją dwa kluby sportowe i dwa Uczniowskie Kluby Sportowe. Ponadto promuje się aktywność fizyczną wśród dzieci i młodzieży organizując wśród wszystkich szkół podstawowych zawody np. Mistrzostwa Gminy Lidzbark w piłce nożnej, Gminne Igrzyska Lekkoatletyczne, Gminne turnieje piłki nożnej halowej.

Poniżej w tabeli przedstawione są podstawowe dane statystyczne związane z kulturą fizyczną i sportem w Gminie Lidzbark. Z analizy wynika, że w 2012 r. tylko 212 (1,45%) mieszkańców Gminy (2,3% Lidzbarska) uprawia sport, z tego 79,4% dzieci i młodzież do 18 roku życia.

Tabela 34. Kultura fizyczna, sport i rekreacja w Gminie Lidzbark (stan na 2012 r.)

Wyszczególnienie	2012	
	Gmina	Lidzbark
Kluby sportowe łącznie z klubami wznaniowymi i UKS		
kluby	4	3
sekcje sportowe	7	4
członkowie	233	209
Ćwiczący		
ogółem	214	190
mężczyźni	155	140
kobiety	59	50
Ćwiczący do 18 lat		
ogółem	197	173
chłopcy	138	123
dziewczęta	59	50
Trenerzy	1	1
Instruktorzy sportowi	5	5
Inne osoby prowadzące zajęcia sportowe	1	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (18.06.2015 r.)

Na terenie Gminy Lidzbark działa Klub Sportowy Wel Lidzbark - sportowy klub powstały w 1958 roku w Lidzbarku, z połączenia klubów: K.S. "Start" i LZS Lidzbark. Obecnie działają w nim cztery sekcje: piłki nożnej, siatkówki dziewcząt, lekkoatletyka i tenis stołowy. W skład sekcji piłkarskiej wchodzi drużyny trampkarzy, juniorów młodszych i seniorów. Sekcję siatkówki tworzą drużyna młodziczek i kadetek. Lidzbarscy piłkarze występują obecnie w rozgrywkach Ligi Okręgowej, grupa II województwa warmińsko-mazurskiego.

W Lidzbarku także w działa Uczniowski Klub Sportowy UPKS Poncio – 2010 Lidzbark - szkółka piłki nożnej, kajakarstwo.

W gminie Lidzbark funkcjonuje **Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji**, który zgodnie z jego Statutem realizuje poniższe zadania:

1. propagowanie wychowania fizycznego, sportu, rekreacji i turystyki;
2. popularyzacja walorów turystycznych gminy;
3. organizowanie i obsługa zajęć, zawodów, imprez sportowo – rekreacyjnych oraz turystycznych;
4. rozwijanie usług w zakresie rekreacji i turystyki;
5. tworzenie, utrzymywanie i udostępnianie bazy sportowo – rekreacyjnej.

Przedmiotem działalności Ośrodka są w szczególności:

1. świadczenie usług mających na celu udostępnienie i odpowiadanie przygotowanie obiektów dla organizowania imprez sportowo – rekreacyjnych;
2. udostępnienie obiektów sportowych i turystycznych dla celów szkoleniowych na zlecenie zainteresowanych organizacji i instytucji;
3. organizowanie i przeprowadzenie szkoleń sportowych, kolonii i wczasów;
4. zagospodarowanie obiektów sportowych oraz ich administrowanie, a w szczególności: zaopatrzenie terenów i miejsc na ten cel wydzielonych w urządzenia sportowe i turystyczno – rekreacyjne, zabezpieczenie właściwej eksploatacji, remontów obiektów wydzielonych;

Poniżej przedstawiono zorganizowane przez Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji imprezy sportowo – rekreacyjne, w których uczestniczyło łącznie 2 642 uczestników.

Tabela 35. Wykaz imprez sportowo-rekreacyjnych zorganizowanych w 2014 r.

Lp.	Nazwa imprezy sportowo-rekreacyjnej	Data	Miejsce	Ilość uczestników
1.	Liga halowa - piłka nożna dla dorosłych	Styczeń - Luty 2014	sala sportowa	170
2.	Ferie Sportowe z MOSiR-em” - turniej piłki nożnej- szk. podstawowe - turniej mini siatkówki – szk. podstawowe - turniej tenisa stołowego – szk. podstawowe, gimnazjum, szk. ponadgimnazjalne	Styczeń-Luty 2014	hala sportowa	200
3.	Ogólnopolski Halowy Turniej Piłki Nożnej Roczniak „2002”	18.01.2014	hala sportowa	60
4.	Ogólnopolski Halowy Turniej Piłki Nożnej Roczniak „2003”	08.02.2014	hala sportowa	40
5.	Samorządowy Turniej Halowej Piłki Nożnej	02.03.2014	hala sportowa	80
6.	Międzyzakładowy Turniej Halowej Piłki Nożnej	09.03.2014	hala sportowa	120
7.	Półfinał Mistrzostw Woj. Warmińsko-Mazurskiego LZS halowa piłka nożna szkoły gimnazjalne chłopcy	20.03.2014	hala sportowa	40
8.	„Puchar Tymbarka” piłka nożna ORLIK	20.03.2014	Boisko ORLIK	60
9.	Wiosenny Amatorski Turniej Piłki Siatkowej Mężczyzn	22.03.2014	hala sportowa	50
10.	Otwarte Mistrzostwa Lidzbarka w Tenisie Stołowym	05.04.2014	hala sportowa	28

11.	Półfinał Mistrzostw Woj. Warmińsko-Mazurskiego LZS w piłce siatkowej kobiet i mężczyzn	13.04.2014	hala sportowa	50
12.	II etap „COCA COLA-CUP” piłka nożna szkoły gimnazjalne – chłopcy	29.04.2014	ORLIK ul. Garbuzy	40
13.	Biegi przełajowe z okazji Konstytucji 3 maja	02.05.2014	park rekreacyjno- wypoczynkowy	200
14.	Europejski Tydzień Sportu – tenis ziemny otwarte mistrzostwa Lidzbarka	17.05.2014	ORLIK ul. Jeleńska	8
15.	ETS - Plażowa Piłka Siatkowa – otwarcie sezonu na plaży	18.05.2014	Plaża miejska	8 zespołów
16.	Dzień Dziecka – blok imprez sportowo-rekreacyjnych	01.06.2014	park rekreacyjno- wypoczynkowy	230
17.	TALENTIADA „PIŁKA NOŻNA”	01.06.2014	ORLIK ul. Jeleńska	25
18.	Turniej piłki nożnej „Z osiedla na Orlik”	14.06.2014	ORLIK ul. Jeleńska	40
19.	Finał Mistrzostw Województwa Młodzików piłka nożna	22.06.2014	Stadion	120
20.	Otwarte Mistrzostwa Lidzbarka – plażowa piłka siatkowa	28.06.2014	Plaża miejska	24
21.	Otwarty Turniej Tenisa Ziemnego „Orlik Cup 2014”	4.07 2014	Orlik ul. Jeleńska	14
22.	I Turniej Grand Prix Lidzbarka Plażowa Piłka Siatkowa	12.07.2014	Plaża Miejska	24
23.	Dni Lidzbarka Turniej Plażowej Piłki Siatkowej o Puchar Burmistrza Lidzbarka	26.07.2014	Plaża Miejska	40
24.	Dni Lidzbarka Regaty Smoczyc Łodzi	26.07.2014	Jezioro Lidzbarskie	50
25.	II Turniej Grand Prix Lidzbarka Plażowa Piłka Siatkowa	8.08.2014	Plaża Miejska	36
26.	Amatorski Turniej Piłki Nożnej „OLDBOYS” o Puchar Burmistrza Lidzbarka	23.08.2014	Stadion Miejski	60
27.	III Turniej Grand Prix Lidzbarka Plażowa Piłka Siatkowa Podsumowanie .	29.08.2014	Plaża Miejska	24
28.	„Tydzień Ruchu”- Talentiada „Zostań Mistrzem Piłki Nożnej”	4.10.2014	Orlik ul. Garbuzy	26
29.	„Tydzień Ruchu” Biegi Przełajowe „Lidzbarska Piątka”	4.08.2014	Park Sportowo - Rekreacyjny	250
30.	Tenis Ziemny – „Tenis to sport wyjątkowy”	5.10. 2014	Orlik ul. Jeleńska	15
31.	Amatorski Turniej Ligi Piłki Siatkowej Kobiet o Puchar dyr. MOSIR	26.10 2014	Hala Sportowa	100
32.	Turniej Piłki Siatkowej z okazji Święta Niepodległości	10.11.2014	Hala Sportowa	70
33.	Mikołajkowy Turniej Tenisa Stołowego	7.12.2014	Hala Sportowa	40

34.	Ogólnopolski Turniej Piłki Nożnej Chłopców o puchar Burmistrza Lidzbarka	14.12.2014	Hala sportowa	120
35.	Świąteczny Turniej Halowej Piłki Nożnej o puchar Burmistrza Lidzbarka „Pomoc dla Oliwiera”	27.12.2014	Hala sportowa	100
36.	Noworoczny Turniej Piłki Siatkowej Mężczyzn	28.12.2014	Hala sportowa	80

Źródło: Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji

Baza sportowa występująca w Lidzbarku:

- Orliki – znajdują się terenie Parku Sportowo-Rekreacyjnego oraz przy Szkole Podstawowej nr 1. Orliki posiadają boiska piłkarskie o wymiarach 30 m x 62 m ze sztuczną nawierzchnią (sztuczna trawa) oraz boiska wielofunkcyjne o wymiarach 20 m x 30 m ze sztuczną nawierzchnią (tartan). Zaplecze stanowi budynek sanitarno-szatniowy o powierzchni ok. 60 m². Cały obiekt jest oświetlony i ogrodzony siatką o wysokości 4 m.
- Hala sportowo-widowiskowa - o wymiarach 45 m x 24 m przystosowana jest do rozgrywania międzynarodowych meczów koszykówki, piłki ręcznej, siatkówki oraz halowej piłki nożnej. Sala jest klimatyzowana z widownią na ok. 300 osób. Ponadto hala ma odpowiednio przygotowane szatnie z pełnym węzłem sanitarnym oraz salę fitness, pomieszczenia na siłownię, solaria i saunę.
- Plaża miejska - kompleksowo zmodernizowana w 2010 r. dzięki realizacji projektu „Zagospodarowanie nabrzeża Jeziora Lidzbarskiego” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007-2013. Plażą zarządza Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji Ogólnodostępna, bezpłatna plaża położona jest nad jeziorem Lidzbarskim i składa się z:
 - 3 zamkniętych basenów kąpielowych: dwa z nich w płytszej części pomostu przeznaczone są dla dzieci i młodzieży, basen średni o gł. 2,5 m, wym. 17,7×50,1 m przeznaczony dla dorosłych, wieża do skoków: niższy poziom 2,25 m, wyższy poziom 3,96 m,
 - zadaszonej wiaty dla wędkarzy i spragnionych cienia,
 - zjeżdżalni wodnej na świeżym powietrzu,
 - wypożyczalni sprzętu wodnego: rowery wodne, kajaki,
 - 3 boisk do piłki siatkowej,
 - sanitariatów,
 - punktów gastronomicznych,
 - parkingu na ok. 150 samochodów.

- Stadion Miejski – 480 miejsc (wszystkie siedzące), brak oświetlenia, wymiary boiska – 100 m x 65 m.

Ponadto w Dłutowie znajduje się Kompleks Sportowy Orlik sfinansowany z Programu Ministerstwa Sportu i Turystyki, Moje Boisko - ORLIK 2012, a Kiełpinach sala gimnastyczna, która została wybudowana dzięki współfinansowaniu ze środków unijnych, a mianowicie z programu Leader i z Ministerstwa Sportu i Turystyki.

2.6.5. Infrastruktura kulturalna

Dla rozwoju Lidzbarka istotna jest działalność kulturalna. Gmina może starać się o podniesienie atrakcyjności i konkurencyjności Lidzbarka poprzez organizowanie ważnych, nie tylko regionalnych, ale również ogólnopolskich wydarzeń kulturalnych, a to przyciągnęłoby większą liczbę turystów.

Instytucje działające na rzecz kultury na terenie Gminy Lidzbark:

- **Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Lidzbarku**, którego celami są: propagowanie edukacji kulturalnej i wychowanie poprzez sztukę, kształtowanie umiejętności aktywnego uczestnictwa w życiu kulturalnym oraz integracja społeczności lokalnej poprzez udział w imprezach kulturalnych.

W 2012 roku w ramach Programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego "Rozwój infrastruktury kultury - Infrastruktura domów kultury" Gmina Lidzbark zrealizowała projekt "Modernizacja MGOK i zakup specjalistycznego wyposażenia". Projekt sfinansowano z środków przekazanych przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Burmistrza Lidzbarka Jana Rogowskiego. MGOK posiada salę widowiskową z 206 miejsc siedzących. Odbywają się tu koncerty, programy artystyczne, spektakle teatralne, konferencje, pokazy i wykłady. W Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury działają następujące sekcje i koła zainteresowań: wokalna, teatralna, taneczna, plastyczna, fotograficzna, zespoły i instrumenty. W Ośrodku funkcjonuje świetlica środowiskowa, której celem jest wspieranie rodziny w procesie przygotowania dzieci i młodzieży do samodzielnego życia, kształtowania właściwych postaw społecznych poprzez objęcie ich w czasie wolnym od zajęć szkolnych opieką oraz zajęciami edukacyjnymi i profilaktycznymi.

- **Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Lidzbarku** (filie biblioteki znajdują się w Bryńsku, Nowym Dłutowie, Kiełpinach, Wąpiersku), której celem zgodnie z jej Statutem jest zaspokajanie i rozwijanie potrzeb oświatowych, kulturalnych, informacyjnych oraz czytelniczych społeczeństwa oraz upowszechnienia wiedzy i kultury. Biblioteka bierze udział w następujących programach:

- „Orange dla bibliotek”, którego celem jest wspieranie rozwoju społeczeństwa informacyjnego poprzez zwiększenie dostępu do nowych technologii komunikacyjnych i promocję ich wykorzystania tak, by biblioteki stały się nowoczesnymi, wielofunkcyjnymi centrami informacyjnymi, kulturalnymi i edukacyjnymi,
- „Zakup nowości wydawniczych do bibliotek”, którego celem jest wzbogacanie i odnowienie księgozbiorów polskich bibliotek publicznych, w tym księgozbiorów dla dzieci i młodzieży,
- „Program Rozwoju Bibliotek”, którego celem jest wzmocnienie potencjału bibliotek publicznych znajdujących się na obszarach wiejskich i małych miastach,
- „Infrastruktura bibliotek”, którego celem było podniesienie standardu bibliotek publicznych.

Tabela 36. Czytelnicy Gminy Lidzbark w latach 2010-2013

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
Czytelnicy w ciągu roku	1 785	1 760	1 784	1 754
Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	121	119	121	119
Księgozbiór	55 344	55 533	54 117	50 493
Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika	20,60	20,00	20,50	21,70

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (18.06.2015 r.)

Analizując powyższą tabelę zmniejszyła się liczba osób wypożyczających książki z bibliotek znajdujących się na terenie Gminy o 31 czytelników oraz zmniejszył się księgozbiór o 4 851 szt. (8,77%).

- **Muzeum Etnograficzne im. Edwarda Klemensa w Jeleniu** znajdujący się w Welskim Parku Krajobrazowym powstał w 2001 r. na mocy ustawy o ochronie przyrody, na podstawie której powstał Welski Park Krajobrazowy, przewiduje nie tylko ochronę wartości przyrodniczych, ale również wartości kulturowe. Muzeum kolekcjonuje i eksponuje te przedmioty codziennego użytku, które wypierane przez nowoczesne maszyny i urządzenia mogłyby ulec bezpowrotnemu zapomnieniu. W muzeum nie tylko są stałe ekspozycje sprzętów gospodarstwa wiejskiego, ale również wystawy czasowe, poświęcone wybranym dziedzinom kultury ludowej.

- **Muzeum Przyrody w Jeleniu** znajduje się na terenie Welskiego Parku Krajobrazowego i powstał 1998 r. W muzeum znajdują się ekspozycje trzech głównych ekosystemów: leśny, wodny oraz agroekosystem pól i łąk mozaikowego krajobrazu rolniczego. Ekspozycje zwierząt przedstawiają takie środowiska i sytuacje, w jakich można je spotkać. W sali edukacyjnej znajduje się makieta rezerwatu „Piekielka” w skali 1:100. W Muzeum Przyrody

można również zobaczyć makietę grodziska w skali 1:25, przedstawiającą walory kulturowe Welskiego Parku Krajobrazowego, gdyż ukazuje zabytki wczesnego średniowiecza.

- **Warmińsko-Mazurskie Muzeum Pożarnictwa w Lidzbarku** powstał w 1968 r. W muzeum zgromadzono kilkaset cennych eksponatów, które są związane z historią pożarnictwa i Lidzbarka.

- **Izba Leśna Nadleśnictwa Lidzbark** – umowie nazywana jest „muzeum leśnym” utworzona została w 2005 r. i ma charakter edukacyjny. W muzeum znajdują się eksponaty sprzętów, maszyn i urządzeń używanych dawniej w leśnictwie.

Wydarzenia kulturalne, które były realizowane na terenie Gminy Lidzbark:

- Powiatowy Konkurs Piosenki Anglojęzycznej w Lidzbarku,
- Powiatowy Konkurs Piosenki Dziecięcej i Młodzieżowej "Gama" w Lidzbarku,
- Powiatowy Konkurs Piosenki polskiej dla Dorosłych "Śpiewać każdy może" w Lidzbarku,
- Powiatowy Konkurs Piosenki Harcerskiej w Lidzbarku,
- Ekologiczny Przegląd Twórczości Artystycznej - GEPTA w Lidzbarku,
- Dni Lidzbarka.

2.6.6. Organizacje społeczne

Rozwój Gminy i poprawa warunków życia jej mieszkańców jest najważniejszym celem samorządu gminnego. Dlatego też Gmina podejmuje współpracę z organizacjami pozarządowymi, które są ważnym ogniwem aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców na jej terenie. W związku powyższym Gmina opracowuje i realizuje Roczny Program Gminy Lidzbark z Organizacjami Pozarządowymi na poszczególne lata. Celem głównym Programu jest poprawa jakości życia i pełniejsze zaspokajanie potrzeb społecznych mieszkańców Gminy Lidzbark poprzez tworzenie warunków do rozwoju aktywności i samoorganizacji społeczności lokalnej. Przedmiotem współpracy jest wspólna realizacja zadań Gminy w sferze pożytku publicznego, określenie potrzeb społecznych i sposobu ich zaspokajania, konsultowanie aktów prawa lokalnego oraz podwyższanie efektywności działań kierowanych do mieszkańców Gminy.

W Rocznym Programie Gminy Lidzbark z Organizacjami Pozarządowymi na rok 2015 wyszczególnione następujące kierunki działań: podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej; pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej; ochrona promocji zdrowia; działalność na rzecz niepełnosprawnych i osób w wieku emerytalnych; działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych; nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania; wypoczynek dzieci

i młodzieży; wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu; ratownictwo i ochrona ludności; działalność na rzecz organizacji pozarządowych; turystyka i krajoznawstwo; pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób.

Na terenie Gminy funkcjonują następujące organizacje pozarządowe:

- **Towarzystwo Miłośników Lidzbarka Welskiego** powstało 12.10.1976 r. jako ruch społeczno-kulturalny osób, którym zależy na szybszym rozwoju miasta i na polepszeniu jakości życia mieszkańców Gminy. Celem organizacji jest współuczestniczenie w rozwoju społeczno-gospodarczym i kulturalno-oświatowym całej Gminy, jak również prowadzenie badań naukowych nad przeszłością i teraźniejszością Lidzbarka.

- **Stowarzyszenie na rzecz rozwoju Lidzbarka Welskiego** „Wrota Mazur”, którego celem zgodnie z jego Statutem jest wspieranie inicjatyw społecznych w zakresie: kultury, kultury fizycznej i sportu, ochrony zabytków, ochrony środowiska i rozwoju gospodarczego; wspieranie inicjatyw na rzecz rozwoju przedsiębiorczości; integrowanie społeczności lokalnej; promocja miasta i gminy Lidzbark; wspieranie organizacyjne, finansowe i rzeczowe osób fizycznych i prawnych w zakresie objętych celami Stowarzyszenia.

- **Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Lidzbarku**, którego celem jest wyrównywanie szans osób z upośledzeniem umysłowym, tworzenie warunków przestrzegania wobec nich praw człowieka, umożliwienie im aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym oraz wspieranie ich rodzin.

- **Klub Sportowy „Wel”**, którego celem jest organizowanie sekcji sportowych, drużyn itp. oraz wspieranie działalności Uczniowskich Klubów Sportowych.

- **Uczniowski Piłkarski Klub Sportowy Poncio 2010 Lidzbark** jest stowarzyszeniem, które powstało we wrześniu 2010 roku, które zrzesza ponad 60 dzieci.. Działalność Klubu oparta jest na profesjonalnym szkoleniu dzieci, prowadzonym przez wykwalifikowaną kadrę trenerów, które stawiają pierwsze kroki na arenach sportowych. Poprzez wdrażanie profesjonalnej oferty zajęć sportowych, w skuteczniejszy sposób Stowarzyszenie przeciwdziała zjawiskom agresji i patologii wśród dzieci oraz wychowuje dzieci poprzez sport. Uczniowski Piłkarski Klub Sportowy Poncio bierze udział w ogólnopolskich turniejach piłki nożnej m.in. w Działdowie, Aleksandrowie Kuj., Lidzbarku Warmińskim, Brodnicy, Ostródzie, Rypinie, Lidzbarku, w Turnieju z podwórka na stadion o Puchar Tymbarku, w Turnieju im. Donalda Tuska oraz w rozgrywkach piłkarskich prowadzonych przez W-M ZPN w Olsztynie.

- **Stowarzyszenie Mniejszości Niemieckiej w Lidzbarku**, którego celem zgodnie z jego Statutem jest utrzymywanie jedności kulturowej oraz więzów narodowych członków Stowarzyszenia, integracja całego środowiska mniejszości niemieckiej; wyrażanie dążeń i osiągnięć środowiska mniejszości oraz występowanie na rzecz jego potrzeb społecznych i socjalnych wobec władz i instytucji państwowych i samorządowych; reprezentowanie członków Stowarzyszenia przed władzami Rzeczypospolitej Polskiej oraz podobnymi Stowarzyszeniami działającymi na terenie Niemiec; działania na rzecz zacierania uprzedzeń narodowościowych.

- **Stowarzyszenie Niesienie Pomocy Dzieciom „MARIO” w Lidzbarku**, którego celem jest: niesienie pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży jako przyszłości naszego społeczeństwa; poznawanie przyrody i zagadnień ekologicznych, propagowanie postaw proekologicznych, służących rozwojowi osobowości dzieci i młodzieży w duchu szacunku do innych istnień; upowszechnianie kultury fizycznej i sportu; pobudzanie aktywności społecznej na rzecz realizacji statutowych celów stowarzyszenia; kształtowanie postaw dostrzegających złożoność problemów związanych z życiem w rodzinie, wspieranie rodzinnych działań wychowawczych.

- **Towarzystwo Przyjaciół Pojazdów Zabytkowych „Jednorożec”** powstał w 2003 r. i jego celem jest zaspokajanie hobbyistyczne jego członków oraz pobudzanie zainteresowania młodzieży motoryzacją.

- **Stowarzyszenie Klub Abstynenta „PO-MOCNY”** pomaga nie tylko osobom z uzależnieniem alkoholowym, ale również innymi nawykami oraz osobom chorym na nowotwory.

- **Polski Związek Niewidomych** zrzesza osoby niewidome i słabo widzące w celu ich społecznej integracji, rehabilitacji, ochrony interesów zawodowych, ekonomicznych i społecznych, przeciwdziałania ich dyskryminacji. Związek organizuje oraz współdziała w organizowaniu różnych form działalności kulturalnej i artystycznej niewidomych, a także sportu, turystyki i rekreacji.

- **Klub Honorowych Dawców Krwi** – jego celem jest uczestnictwo w działaniach na rzecz samowystarczalności Polski w krew i jej składniki; propagowanie i popularyzowanie idei honorowego krwiodawstwa ze szczególnym podkreśleniem bezinteresowności daru krwi; organizowanie honorowego krwiodawstwa na terenie objętym działaniem klubu HDK PCK.

- **Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Warmińsko-Mazurska Hufiec Lidzbark Welski ZHP** jego celem jest stwarzanie warunków do wszechstronnego rozwoju człowieka, kształtowanie osobowości człowieka odpowiedzialnego, upowszechnianie w społeczeństwie

takich wartości jak: wolność, prawda, sprawiedliwość, demokracja, samorządność, równouprawnienie, tolerancja i przyjaźń, umożliwienie nawiązywania kontaktów międzyludzkich ponad wszelkimi podziałami, propagowanie wiedzy na temat przyrody, ekologii oraz kształtowanie potrzeby kontaktu z przyrodą.

- **Ochotnicza Straż Pożarna** w Bryńsku, Jeleniu, Kielpinach, Lidzbarku, Nowym Dworze, Słupie, Starym Dłutowie, Tarczynach i Wąpiersku. Główne cele i zadania realizowane przez OSP: prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z Państwową Strażą Pożarną, organami samorządowymi i innymi podmiotami; udział w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska, wypadków oraz innych klęsk i zdarzeń.

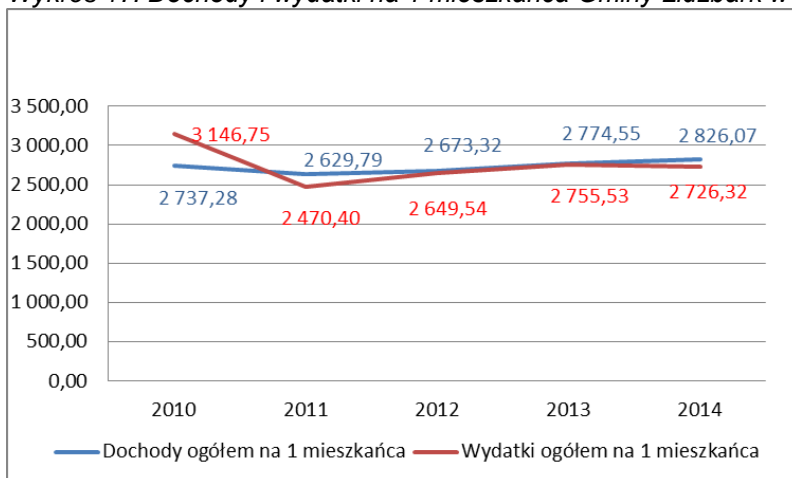
- **Młodzieżowa Orkiestra Dęta Ochotniczej Straży Pożarnej w Lidzbarku** powstała w 1924 r. jako Orkiestra Dęta przy Ochotniczej Straży Pożarnej. W 2004 r. przeprowadzono reorganizację Orkiestry i zmieniono jej nazwę na obecną.

- **Kurkowe Bractwo Strzeleckie Lidzbark** ćwiczy umiejętności strzeleckie swoich członków oraz młodzieży zamieszkałej w powiecie działowskim. Bractwo organizuje i uczestniczy w licznych festynach i imprezach strzeleckich, a także w obchodach świąt państwowych i kościelnych.

2.7. Dochody i wydatki Gminy Lidzbark

Budżet Gminy Lidzbark w 2014 r. zamknął się w sumie dochodów wynoszącej 41 116 467,49 zł oraz umie wydatków 39 665 205,51 zł, co oznacza deficyt na poziomie 1 451 261,98 zł. Dochody Gminy per capita wyniosły 2 826,07 zł, natomiast wydatki 2 776,32 zł.

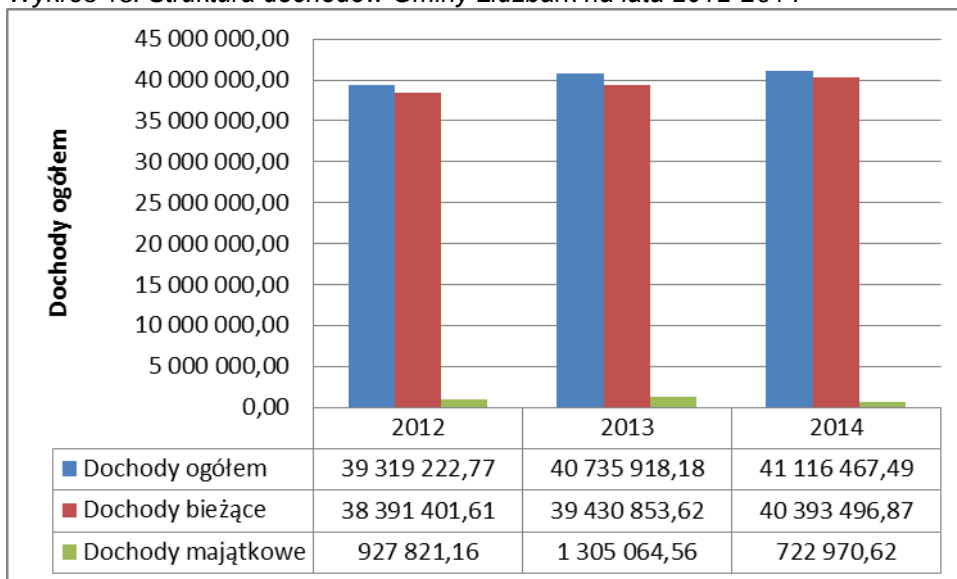
Wykres 17. Dochody i wydatki na 1 mieszkańca Gminy Lidzbark w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań wykonania budżetu Gminy Lidzbark za lata 2010-2014

Analiza dochodów Gminy Lidzbark w latach 2012-2014 wskazuje na tendencję wzrostową dochodów ogółem. Dochody ogółem wzrosły o 1 797 244,72 zł w porównaniu z 2012 r. Głównie było to związane ze wzrostem dochodów bieżących (podatki i opłaty lokalne, subwencje, dotacje na zadania bieżące) o 2 002 095,26 zł. Natomiast dochody majątkowe (np. dochody z najmu i dzierżawy składników majątkowych, wpłaty z tytułu odpłatnego nabycia prawa własności oraz prawa użytkowania wieczystego nieruchomości, wpływy ze sprzedaży nieruchomości) zmalały o 22%.

Wykres 18. Struktura dochodów Gminy Lidzbark na lata 2012-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań wykonania budżetu Gminy Lidzbark za lata 2012-2014

Pozytywnym zjawiskiem jest tendencja wzrostowa dochodów ogółem na 1 mieszkańca, które wzrosły w analizowanym okresie o 88,79 zł.

Analizując strukturę dochodów Gminy największy udział mają subwencję ogólną (finansowanie zadań własnych gminy) 42% - 17 422 694,00 zł, w tym subwencje oświatowe 10 074 098 zł. Kolejnym głównym składnikiem struktury dochodów są dochody własne (podatki, opłaty, dochodu z majątku) 21%, dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej 17%.

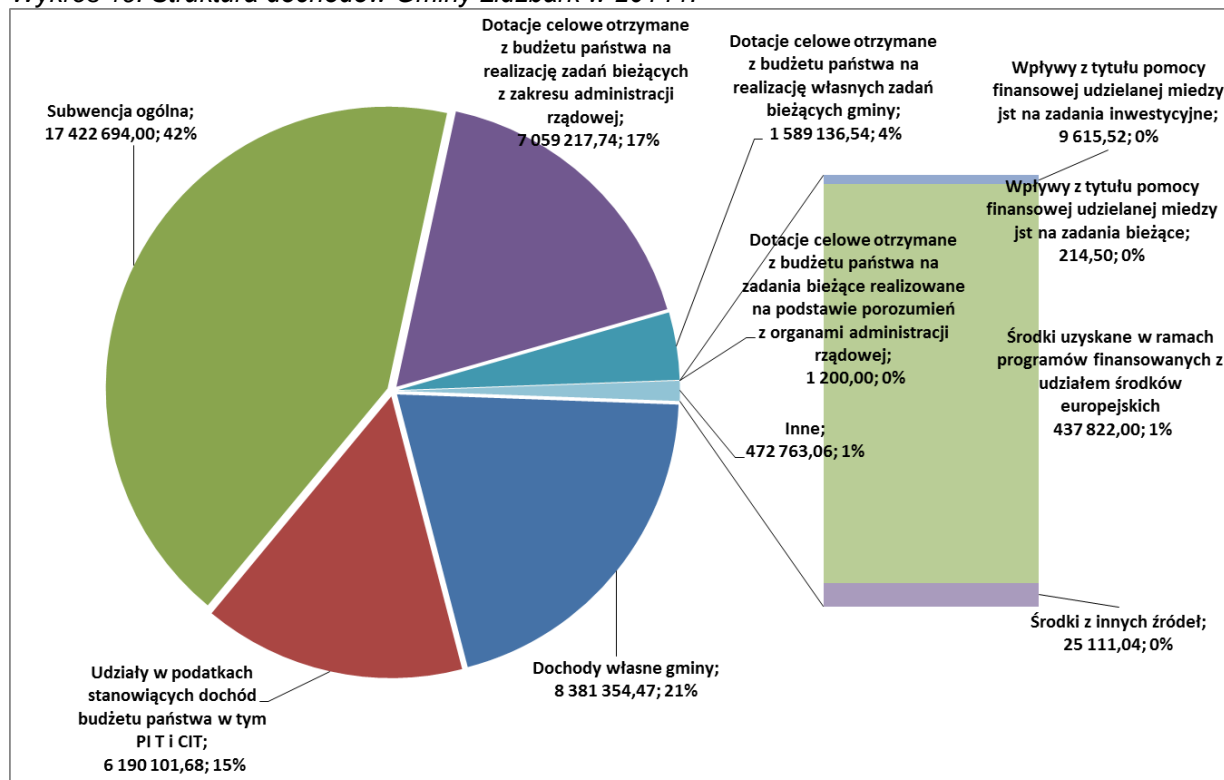
Należy zwrócić uwagę na dochody pozyskane z innych źródeł na zadania inwestycyjne, które miały wpływ na rozwój Gminy oraz poprawę jakości życia mieszkańców. W badanym okresie Gmina pozyskała ze środków unijnych 5 227 923,81 zł. Projekty były finansowane z:

- Programu Rozwoju Obszarów Wiejski - wyposażenie świetlicy wiejskiej w Jamielniku; remont, modernizacja i wyposażenie świetlic wiejskich Nick, Wąpiersk, Klonowo, w m. Słup; Budowa sali sportowej w Kiełpinach; Kompleksowa modernizacja systemów grzewczych w Szkole Podstawowej w Starym Dłutowie i Kiełpinach poprzez wykorzystanie odnawialnych

źródeł energii; Budowa świetlicy wiejskiej w m. Zdrojek; Remont, modernizacja i wyposażenie świetlicy wiejskiej w Ciborzu; Urządzenie placów zabaw jako miejsc wypoczynkowych w Bełku, Jamielniku i Wlewku. Urządzenie boiska sportowego w Bełku oraz remont świetlicy wiejskiej w Jamielniku; Rozbudowa placu zabaw nad Jeziorem Lidzbarskim, jako miejsca wypoczynkowego dla dzieci; Budowa Sali sportowej w Kiełpinach, Urządzenie siłowni zewnętrznej nad Jeziorem Lidzbarskim, jako miejsca wypoczynkowo-rekreacyjnego dla młodzieży i dorosłych w Lidzbarku; Budowa i wyposażenie świetlicy we Wlewsku;

- Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007-2013 - Zagospodarowanie nabrzeża Jeziora Lidzbarskiego; Zagospodarowanie pustych przestrzeni nad Jeziorem Lidzbarskim wraz z budową systemu monitoringu;
- Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki - Poznawajmy przeszłość i twórzmy przyszłość; Indywidualizacja procesów nauczania;
- Comenius - Uczenie się przez całe życie;
- Indywidualizacja procesów nauczania.

Wykres 19. Struktura dochodów Gminy Lidzbark w 2014 r.

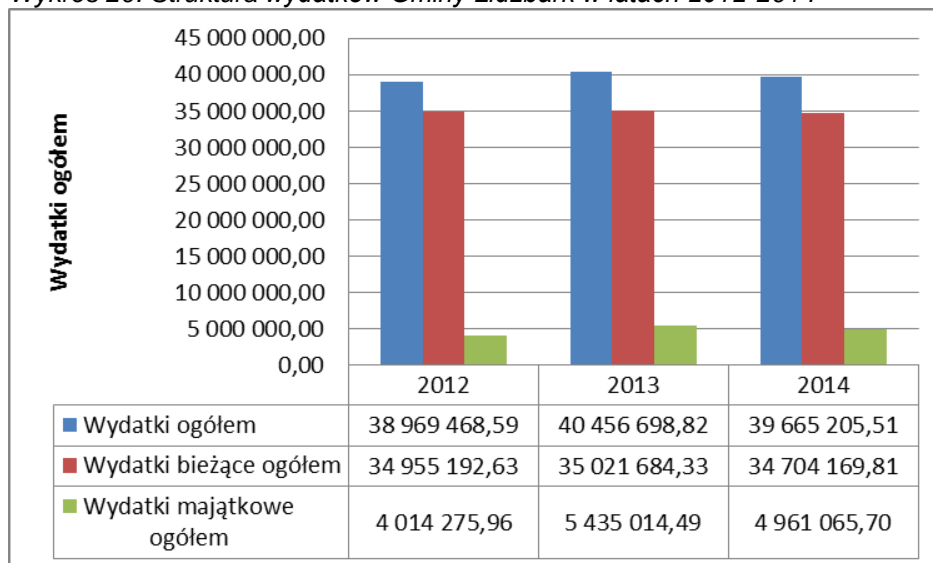

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań wykonania budżetu Gminy Lidzbark za rok 2014

Nieodłączną częścią budżetu są wydatki, które w analizowanym okresie wzrosły o 695 736,92 zł, osiągając 39 665 205,51 zł.

Wydatki ogółem dzielą się na bieżące i majątkowe. Wydatki bieżące to wydatki związane z utrzymaniem i funkcjonowaniem gminy: wynagrodzenia i składki od nich naliczane, wydatki związane z realizacją zadań statutowych jednostek budżetowych, dotacje na zadania bieżące, świadczenia na rzecz osób fizycznych. Wydatki bieżące powinny być finansowane z dochodów bieżących gminy. Natomiast do wydatków majątkowych zalicza się: inwestycje i zakupy inwestycyjne, dotacje na inwestycje, wpłaty gminy na rzecz związku gmin na zadania inwestycyjne, wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego.

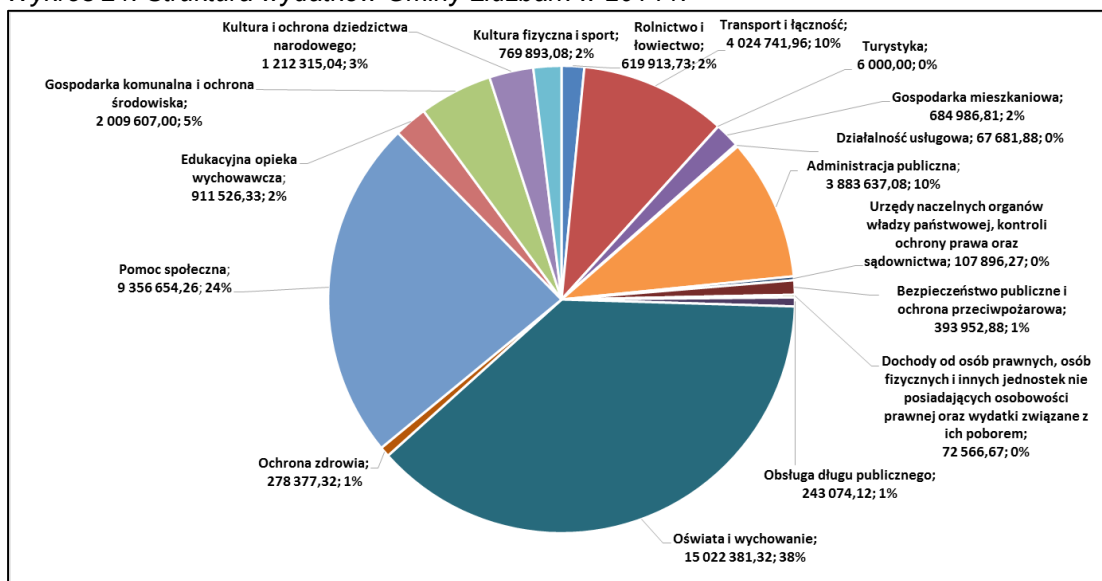
Wykres 20. Struktura wydatków Gminy Lidzbark w latach 2012-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań wykonania budżetu Gminy Lidzbark za lata 2012-2014

Struktura wydatków w budżecie Gminy Lidzbark w 2014 r. kształtuje się niekorzystnie, ponieważ aż 87,5% wydatków ogółem stanowią wydatki bieżące jednostek budżetowych. W wydatkach bieżących przeważają wynagrodzenia i składki od nich naliczane i wynoszą 15 682 024,82 zł i stanowią 39,5% wydatków ogółem.

Wykres 21. Struktura wydatków Gminy Lidzbark w 2014 r.

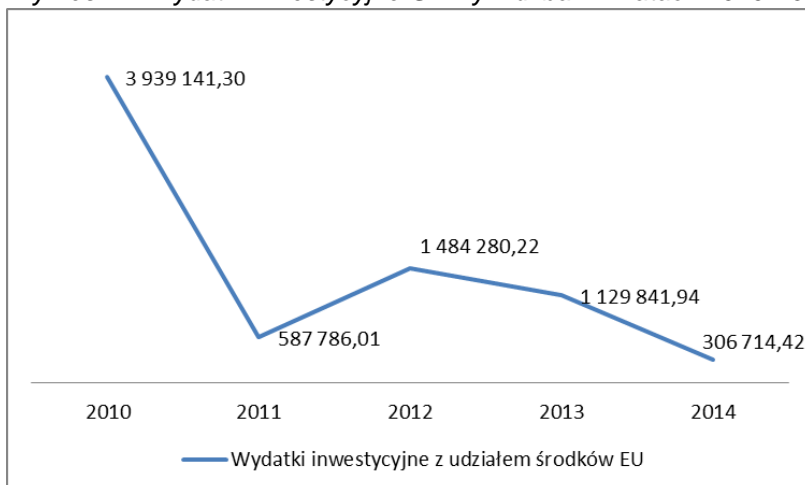

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań wykonania budżetu Gminy Lidzbark za rok 2014

Analiza struktury wydatków wskazuje, iż największy udział w wydatkach ogółem były wydatki na oświatę i wychowanie i w 2014 r. wyniosły 15 022 381,32 zł (38%). W ramach tego działu wydatki związane są z utrzymaniem i funkcjonowaniem placówek oświatowych.

Kolejnym ważnym działem, który zajmuje drugie miejsce pod względem wielkości wydatków w strukturze wydatków Gminy jest pomoc społeczna (24%), do której zalicza się m.in.: domy pomocy społecznej, ośrodki wsparcia, wspieranie rodziny, świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe z ubezpieczeń społecznych, dodatki mieszkaniowe, ośrodki pomocy społecznej.

Wykres 22. Wydatki inwestycyjne Gminy Lidzbark w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań wykonania budżetu Gminy Lidzbark za lata 2010-2014

Gmina w latach 2010 - 2014 przeznaczyła 7 447 763,89 zł na projekty inwestycyjne. Analizując powyższy wykres można zauważyć, że wydatki inwestycyjne mają tendencję spadkową. W 2010 r. wynosiły 3 939 141,30 zł i było to związane przede wszystkim z realizacją projektu „Zagospodarowanie nabrzeża Jeziora Lidzbarskiego” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007-2013 oraz „Moje boisko Orlik 2012 w miejscowości Stare Dłutowo” finansowane z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Natomiast wydatki inwestycyjne w 2014 r. wynoszą 306 714,42 zł i stanowią tylko 0,77% wydatków ogółem. Niska aktywność inwestycyjna Gminy Lidzbark spowodowana jest zakończeniem naborów wniosków z programów z perspektywy finansowej na lata 2007-2013.

2.8. Wnioski z analizy społeczno-gospodarczej Gminy Lidzbark

W pierwszej części opracowania Strategii badano sytuację społeczno-gospodarczą Gminy Lidzbark. W diagnozie przedstawiono ogólną charakterystykę Gminy w siedmiu podstawowych kryteriach takich jak: ogólne informacje o Gminie, środowisko przyrodnicze, społeczeństwo, gospodarkę, infrastrukturę techniczną i społeczną oraz zagadnienia z zakresu dochodów i wydatków Gminy.

Poniżej przedstawiono najważniejsze wnioski z analizy:

- usytuowanie geograficzne Gminy Lidzbark, a w szczególności występujące na obszarze Gminy walory przyrodnicze sprzyjają rozwojowi turystyki;
- sytuacja demograficzna nie wpływa korzystnie na rozwój społeczno-gospodarczy. W ostatnich latach nastąpił spadek mieszkańców Gminy, ujemne saldo migracji oraz występują zjawiska takie jak: „starzenie się społeczeństwa” oraz „depresja urodzeniowa”. Natomiast pozytywnym aspektem jest dodatni przyrost naturalny;
- na przestrzeni kilku lat liczba pracujących osób spadła;
- bezrobocie mieszkańców Gminy Lidzbark ma tendencję malejącą, ale wciąż stopa bezrobocia jest wyższa niż stopa bezrobocia dla całego powiatu i województwa warmińsko-mazurskiego;
- na terenie Gminy dominują mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób;
- pomimo uzyskanego przez Lidzbark statusu miasta turystycznego, stwierdzono niskie wykorzystanie potencjału turystycznego;
- negatywnym aspektem społeczno-gospodarczym jest brak połączeń PKP;
- infrastruktura techniczna (sieć wodociągowo-kanalizacyjna) jest słabo rozwinięta;
- na terenie Gminy jest wystarczająca liczba przedszkoli oraz szkół dla dzieci i młodzieży. Natomiast w Gminie brakuje żłobka lub ewentualnie punktów żłobkowych, co powoduje utrudnienie młodym rodzicom powrócić na rynek pracy;

- na terenie Gminy jest dobra dostępność ośrodków zdrowia, zapewniających podstawową opiekę zdrowotną ochrona zdrowia;
- dobrze rozwinięta infrastruktura sportowa;
- infrastruktura kulturalna jest na dobrym poziomie;
- na terenie Gminy funkcjonuje ponad 20 organizacji pozarządowych, co świadczy o dużej aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców Gminy;
- Gmina Lidzbark realizowała projekty dofinansowane ze środków unijnych.

3. Podsumowanie konsultacji społecznych

Podczas opracowania Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark na lata 2015 – 2022, podjęte zostały działania służące w celu poznania opinii mieszkańców reprezentujących wszystkie sektory gospodarki: sektor społeczny, gospodarczy oraz publiczny na temat jakości życia w Gminie i różnych jej aspektów funkcjonowania. Konsultacje społeczne miały dwie formy: pośrednią (ankiety) i bezpośrednią (warsztaty).

3.1. Wyniki ankiet

Badanie ankietowe dotyczące uwarunkowań rozwoju Gminy Lidzbark zostało skierowane do mieszkańców, jednostek samorządu terytorialnego, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych. Szczegółowe informacje z przeprowadzonej ankiety zawiera *Raport z konsultacji społecznych Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark na lata 2015 – 2022*, który jest załącznikiem do niniejszego opracowania.

Ankieta była dostępna na stronie www.lidzbark.pl oraz www.ebadania.pl w okresie 10.06-10.07.2015 r. W okresie przeprowadzania konsultacji społecznych Strategii, ankietę pisemną i w trybie on-line wypełniło 41 interesariuszy. Najliczniejszą grupą respondentów byli mieszkańcy Gminy (85,4%). Wśród biorących udział w badaniu ankietowym 56% stanowili mężczyźni. Wśród respondentów największy odsetek stanowiły osoby w przedziale wiekowym 26-45 lat (61%) oraz osoby o wykształceniu wyższym (70,7%). Największy udział ankietowanych pod względem statusu zawodowego był w grupie osób pracujących (63,4%). 85,3% ankietowanych reprezentuje grupę mieszkańców, 7,3% władzę publiczną, 4,8% organizacje pozarządowe, 2,4% przedsiębiorców.

Ankieta podzielona była na różne obszary, obrazujące funkcjonowanie Gminy:

1. Edukacja, kultura

Edukacja jest istotnym czynnikiem wpływającym na rozwój gospodarczy Gminy, ponieważ współczesna gospodarka w głównej mierze opiera się na wiedzy. 48,8% respondentów uznała, że liczba obiektów oświatowych jest wystarczająca, przypisując skalę 4 czyli dobrą, natomiast 29,2 % uważa, że jest przeciętna. Poziom edukacji oceniono jako dobry (41,4%) i tyle samo ankietowanych oceniło jako przeciętny.

Respondentom zadano pytania ze sfery kulturalnej. 46,3% ankietowanych odpowiedziało, że liczba infrastruktury kulturalnej (świetlice, biblioteki) jest wystarczająca, natomiast 26,8% badanych odpowiedziało na to pytanie negatywnie. Jakość usług świadczonych przez obiekty kulturalne została oceniona przeciętnie (34,1%) i dobrze (34,1%). 34,1% respondentów uważa, że jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno -

rozrywkowych odbywających się na terenie Gminy jest przeciętna, natomiast 24,4% ankietowanych uznało jako słabe, a 17,1% odpowiedziało negatywnie.

75% ankietowanych wskazało poziom priorytetu realizacji zadań w obszarze kultury, światy i nauki jako istotny i bardzo istotny. Poproszono również respondentów o wskazanie z powyższego obszaru zadań do realizacji. Najczęściej ankietowani wskazywali poprawę lokalową szkół podstawowych lub budowę nowej szkoły, powstanie żłobka oraz rozszerzenie działalności kulturalnej.

2. Strefa przestrzenna i środowisko

Zapytano społeczeństwo lidzbarskie, jak oceniają estetykę swojej miejscowości. 46,3% respondentów uznało, że jest dobra, 36,6% - bardzo dobra, natomiast tylko 2,4% ankietowanych odparło, że jest zła.

Stan i jakość terenów rekreacyjnych została oceniona jako dobra (46,3%) i bardzo dobra (41,4%). Wśród udzielonych odpowiedzi nie było negatywnej oceny.

Zapytano również o stan zagospodarowania przestrzeni publicznej w Gminie (wyposażenie w parkingi, chodniki, ławki, kosze na śmieci). Większość ankietowanych (51,21%) oceniło stan zagospodarowania przestrzeni jako przeciętny, natomiast 2,4% ankietowanych odpowiedziało negatywnie.

Większość respondentów (68,5%) uznała, że stan środowiska naturalnego na terenie Gminy jest dobry i bardzo dobry (22%).

Ankietowani wskazali poziom priorytetu realizacji zadań w obszarze poprawy środowiska jako istotny (36,6%) i średnio istotny (31,7%). Dodatkowo wskazali przykładowe zadania do realizacji: skanalizowanie pozostałej części Gminy oraz przywrócenie koszy na śmieci w miejscach publicznych.

3. Infrastruktura techniczna

Zbadana została infrastruktura techniczna Gminy, do której można zaliczyć układ komunikacyjny, sieć wodociągowo-kanalizacyjną i system gospodarki odpadami.

80,4% badanych wyraziło opinię, że stan dróg na terenie Gminy jest przeciętny i dobry. Natomiast 4,8% odpowiedziało negatywnie.

Zapytano społeczeństwo lidzbarskie, jak oceniają małą infrastrukturę drogową w Gminie. 75,6% ankietowanych uważa, że ciągi pieszo-rowerowe, oświetlenie, przystanki są w stanie przeciętnym i dobrym. Tylko 2,4% uznało, że stan małej infrastruktury drogowej jest zły.

82,9% respondentów oceniło system segregacji odpadami na terenie Gminy jako przeciętny i dobry, natomiast 12,2% ankietowanych odpowiedziało negatywnie. Podobnie ankietowani ocenili system gospodarki odpadami.

Respondentów poproszono również o ocenę dostępu do Internetu. 48,8% ankietowanych wskazało dobry i bardzo dobry dostęp do Internetu. 12,2% wyraziło negatywną ocenę. Zakłada się, że ocena dostępności społeczeństwa lidzbarskiego do Internetu polepszy się po zrealizowaniu projektu „Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej – województwo warmińsko-mazurskie”.

Analiza odpowiedzi w obszarze dotyczącym rozwoju sieci wodociągowej i kanalizacyjnej wskazuje, że 46,3% ankietowanych jest dobrze ocenia poziom zwodociągowania i skanalizowania Gminy. 14,6% respondentów uznało rozwój sieci wodociągowej jako słaby, natomiast w przypadku rozwoju sieci kanalizacyjnej 19,5%. W badaniu nikt nie udzielił odpowiedzi negatywnej dotyczącej rozwoju sieci wodociągowej, natomiast 2,4% ankietowanych oceniło rozwój sieci kanalizacyjnej jako zły.

Ponadto ankietowani wskazali poziom priorytetu rozwoju infrastruktury i transportu jako istotny (39%) i bardzo istotny (31,7%). Najczęściej wskazywanymi przez respondentów zadaniami do realizacji przez władze Gminy była budowa obwodnicy południowej, przywrócenia połączeń kolejowych oraz skanalizowanie Gminy.

4. Gospodarka i rynek pracy

Społeczeństwo lidzbarskie zostało zapytane na tematy związane z lokalną gospodarką i rynkiem pracy. 73,2% badanych oceniło negatywnie możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie Gminy. Potwierdza to wysoka stopa bezrobocia występująca w Gminie Lidzbark.

W 70,7% badanych ankiet wskazano na słabą i przeciętną atrakcyjność inwestycyjną obszaru Gminy. Z kolei 19,51% ankietowanych wystawiło dobrą i bardzo dobrą ocenę atrakcyjności inwestycyjnej. 7,3% respondentów wypowiedziało się w tej kwestii negatywnie.

Respondentów poproszono o wypowiedzenie się na temat warunków prowadzenia działalności rolnej. 36,6% badanych oceniło warunki prowadzenia działalności rolnej jako negatywne i słabe, natomiast 34,1% jako przeciętne.

51,2% społeczeństwa lidzbarskiego uważa, że jest zły i słaby dostęp do informacji na temat zakładania własnej działalności gospodarczej oraz udogodnień i ulg dla przedsiębiorców. Tylko 4,8% badanych ocenia warunki prowadzenia działalności jako dobre. Pozostali respondenci ocenili wspomniane warunki, jako przeciętne.

Zapytano ankietowanych również o dostępność usług na terenie Gminy. 43,9% badanych wskazało zły i słaby dostęp do usług, natomiast 34,1% oceniło przeciętny.

Respondenci wskazali przykładowe zadania do realizacji w powyższym obszarze, które miałyby na celu poprawę sytuacji gospodarki lokalnej i rynku pracy: wskazanie nowych terenów pod inwestycje, powołanie izby gospodarczej, ulgi dla przedsiębiorców, opracowanie Planu Zagospodarowania Przestrzennego.

5. Sfera społeczna

Zbadano opinie społeczeństwa Gminy Lidzbark na tematy ściśle związane z obszarem społecznym. Na pytanie, jak oceniają mieszkańcy warunki życia w Gminie, większość respondentów (51,2%) uważa, że są złe i słabe, 41% uznało przeciętne, a tylko 7,3%, że dobre.

Analiza odpowiedzi w obszarze opieki zdrowotnej wskazuje, że w opinii respondentów aż 39% wyraziło negatywną odpowiedź dotyczącą dostępności do usług ochrony zdrowia w Gminie. Ponadto najwięcej ankietowanych (90,24%) wskazało priorytet dla władz Gminy poprawę ochrony zdrowia jako istotny i bardzo istotny. Badani wskazali przykładowe zadania do realizacji przez władze Gminy: zapewnienie całodobowej opieki medycznej oraz pozyskanie lekarzy specjalistów.

Poziom oferowanych usług pomocy społecznej oceniony jest jako przeciętny (48,8%) i słaby (29,7%).

Większość respondentów (73,1%) oceniło przeciętnie sieć usług występujących na terenie Gminy, natomiast 21,9 % ankietowanych oceniło źle i słabo.

Na pytanie dotyczące komunikacji zbiorowej w Gminie 53,7% oceniło jako zła i słaba, 41,5% ankietowanych zaznaczyło odpowiedź przeciętna. Tylko jedna osoba uważa, że komunikacja zbiorowa w Gminie jest na poziomie dobrym. Duża liczba ankietowanych wskazała przywrócenie połączeń kolejowych, jako zadanie do realizacji przez władze Gminy Lidzbark.

Zapytano społeczeństwo lidzbarskie, jak oceniają poziom edukacji w Gminie. 51,2% badanych uważa, że poziom edukacji jest przeciętny, 24,4% uważa, że jest dobry poziom edukacji. Respondenci oczekują poszerzenia oferty kształcenia młodzieży na poziomie szkół średnich (ogólnokształcących i zawodowych).

Poziom patologii występowania na terenie Gminy Lidzbark określono jako przeciętny: alkoholizm (53,7%) i przemoc w rodzinie (48,8%).

Poproszono respondentów o ocenę poziomu zaangażowania mieszkańców w sprawy społeczności lokalnej. 43,9% ankietowanych odpowiedziało, że poziom aktywności społeczeństwa lidzbarskiego jest słaby i przeciętny (34%).

6. Turystyka i rekreacja

Zapytano ankietowanych, jak oceniają atrakcyjność turystyczną Gminy. Większość badanych uznało, że atrakcyjność turystyczna jest na poziomie dobrym (53.7%) i bardzo dobrym (19,5%).

51,2% respondentów uważa, że poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej jest dobry, 36,6%- przeciętny.

65,9% mieszkańców Gminy uważa, że promocja Gminy, mająca na celu pozyskanie potencjalnych turystów jest przeciętna i dobra, natomiast 31,7% ankietowanych uznało, że słaba i zła. W celi poprawy promocji Gminy Lidzbark, respondenci oczekują organizacji na terenie Gminy ogólnopolskich imprez turystyczno-kulturalnych.

Ankietowani uważają, że jakość ofert spędzenia czasu wolnego na terenie Gminy dla dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów jest przeciętna (31,7%, 29,7%, 34,1%, 29,7%). Oferta spędzenia czasu wolnego zostało oceniona również negatywnie dla poszczególnych grup wiekowych (17,1%, 26,8%, 31,7%, 22%).

Poproszono respondentów o ocenę poziomu rozwoju infrastruktury sportowo-rekreacyjnej. 36,6% badanych uważa, że infrastruktura sportowo rekreacyjna jest na poziomie dobrym i bardzo dobrym (14,6%), natomiast 22% ankietowanych uważa, że jest infrastruktura sportowa jest na poziomie przeciętnym.

Dodatkowo badani wskazali przykładowe zadania do realizacji: budowa basenu, kina, budowa ścieżek rowerowych przy Jeziorze Lidzbarskim i rzece Wel.

Poproszono respondentów o wskazanie działań/inicjatyw, jakie władze Gminy powinny podjąć dla ogólnej poprawy jakości życia mieszkańców Gminy i poprawy efektywności jej funkcjonowania:

- modernizacja targowiska,
- zwiększenie nakładów na promocję Gminy,
- powstanie ambulatorium,
- ścieżka rowerowa wraz atrakcjami wokół Jeziora Lidzbarskiego,
- zagospodarowanie przestrzenne pod potrzeby przemysłowe i komunalne,
- zapewnienie lepszej opieki medycznej,
- stworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy,
- stworzenie Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego,
- przywrócenie ruchu kolejowego,
- budowa południowo- wschodniej obwodnicy miasta,
- utworzenie w okolicach Lidzbarka ośrodka uzdrowiskowego,

- aktywizacja społeczna,
- budowa lokali komunalnych.

Poproszono również społeczeństwo lidzbarskie o wskazanie mocnych, słabych stron oraz szans i zagrożeń dla rozwoju Gminy Lidzbark. Do mocnych stron Gminy Lidzbark według ankietowanych należy: położenie w pobliżu województw mazowieckiego i kujawsko-pomorskiego (30%), jakość i walory środowiska przyrodniczego (22%) oraz dostępność do dróg krajowych (17%). Najczęściej pojawiające się odpowiedzi należące do słabych stron to: słaby dostęp do opieki medycznej (26%), niska inicjatywa społeczna (19%) oraz niska konkurencyjność usług na rynku lokalnym (17%).

Do szans rozwoju Gminy Lidzbark według ankietowanych należą: środki z Unii Europejskiej (29%), przeznaczenie obszarów pod inwestycje w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego (22%) oraz rozwój tzw. czystego przemysłu nie wpływającego negatywnie na stan środowiska naturalnego (15%). Najczęściej pojawiające się odpowiedzi należące do zagrożeń dla rozwoju Gminy to: ucieczka ludzi młodych do większych miast (28%), bariery dla przedsiębiorczości (24%) oraz zaśmiecanie obszarów leśnych i degradacja środowiska naturalnego (13%).

3.2. Podsumowanie warsztatów

W dniach 6 i 9 lipca 2015 r. przeprowadzono warsztaty społeczne dotyczące wyznaczania kierunków i celów rozwojowych Gminy Lidzbark na lata 2015-2022. Spotkanie miało miejsce w Sali konferencyjnej Urzędu Miasta i Gminy Lidzbark przy ul. Sądowej 21. Informacje o spotkaniu zostały zamieszczone na stronie Urzędu Miasta i Gminy, ponadto wystosowano zaproszenia za pośrednictwem poczty tradycyjnej i elektronicznej do interesariuszy. W spotkaniach wzięło udział tylko 15 osób: przedstawiciele organizacji pozarządowych, władz Gmin i przedsiębiorca.

Spotkanie było podzielone na dwie części. W pierwszej części przedstawiono prezentację z najważniejszymi definicjami elementów strategii. W drugiej części poprowadzono warsztaty.

Podczas warsztatów rozdano uczestnikom formularze do wypełnienia z 5 różnych obszarów funkcjonowania Gminy: społeczno-kulturowym, środowiskowym, infrastrukturalnym, gospodarczym oraz przestrzennym. W każdym obszarze należało wypisać mocne i słabe strony Gminy Lidzbark oraz zaproponować zadania do realizacji przez władze Gminy.

Po zakończeniu wypełniania formularzy z poszczególnego obszaru funkcjonowania Gminy, przeczytano słabe strony i wyszczególniono główne problemy występujące na terenie Gminy Lidzbark:

1. Aspekt społeczno-kulturowy:

- brak pracy dla młodych ludzi,
- migracja młodych osób,
- wysokie bezrobocie,
- brak integracji, w tym z osobami niepełnosprawnymi,
- starzenie się społeczeństwa,
- niskie kwalifikacje zawodowe,
- niskie bezpieczeństwo mieszkańców, brak monitoringu,
- brak integracji społecznej.

2. Aspekt środowiskowy:

- brak odpowiedniej ilości małej architektury (kosze na śmieci),
- niska świadomość ekologiczna (pozaszkolna, turystów),
- brak biogazowni, gospodarki niskoemisyjnej,
- palenie niebezpiecznych odpadów,
- dzikie wysypiska śmieci,
- niski udział inwestycji ekologicznych,
- brak możliwości zabudowy w odległości 100 m od linii brzegowej.

3. Aspekt infrastrukturalny:

- brak żłobków, domów opieki, mało miejsc w przedszkolach,
- brak dobrej dostępności komunikacyjnej (brak kolei, niski poziom komunikacji autobusowej),
- niski poziom użytkowania infrastruktury technicznej (sieć wodociągowa, kanalizacyjna – brak w niektórych miejscach),
- brak zaplecza w szkołach (sportowego, socjalnego, infrastruktury),
- brak specjalistycznej opieki dla ludzi starszych i chorych,
- niedostateczna infrastruktura społeczna,
- brak obwodnicy południowo- wschodniej Lidzbarka,
- brak mieszkań komunalnych,
- komunalizacja (nabycie przez gminy mienia państwowego),
- niski udział dróg utwardzonych w ogólnej siatce komunikacyjnej.

4. Aspekt gospodarczy:

- brak zakładów pracy, inwestorów,
- brak terenów inwestycyjnych,

- brak przetwórstwa rolnego, punktów rzemieślniczych, spółdzielni socjalnych,
- brak edukacji (szkoleń) pod kątem rynku pracy,
- małe zasoby gospodarcze,
- wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej,
- brak odpowiedniej „marki” i promocji,
- niska „przeżywalność” firm,
- jednolita działalność gospodarcza.

5. Aspekt przestrzenny:

- brak Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego,
- uciążliwe usługi (warsztaty), przemysł w osiedlach mieszkalnych,
- niezagospodarowanie obecnych budynków po dawnych zakładach pracy,
- brak możliwości budowy przy jeziorach, rzekach (ograniczenie dotyczące przepisów w zakresie budowy i inwestowania w pasie do 100 m od linii brzegowej).

Uczestnicy warsztatów zaproponowali zadania do realizacji:

1. Aspekt społeczno-kulturowy:

- dostosowanie szkolnictwa zawodowego do realnych potrzeb rynku pracy,
- ubogacenie oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży np. „Zielone szkoły” itp.,
- stworzenie warunków do godnego życia osób starszych, w tym wolontariatu,
- stworzenie klubu seniora, Dzienna Placówka Senior – WIGOR,
- odtworzenie rzemiosła tj. krawiectwo, szewstwo itp.,
- zapewnienie całodobowej opieki lekarskiej, poprawa opieki zdrowotnej
- tworzenie nowych miejsc pracy m.in. poprzez przekazanie usług prospołecznych,
- podwyższanie kwalifikacji poprzez szkolenia, kursy, szkolenia i warsztaty organizowane przez samorząd,
- udział stowarzyszeń pozarządowych w organizowaniu czasu i życia grupom społecznym np. „Uniwersytet III wieku”,
- oznakowanie przejść głównych, sygnalizacja,
- włączenie społecznie osób nieaktywnych zawodowo i wykluczonych społecznie,
- rewitalizacja centrum miasta połączona z aktywizacją osób bezrobotnych,
- projekt podnoszący świadomość społeczną .

2. Aspekt środowiskowy:

- budowa fermy fotowoltaicznej,
- edukacja społeczeństwa w zakresie ochrony środowiska,
- powrót do ustawiania koszy na śmieci w miejscach publicznych,
- kontrola realizacji składowania i odbioru odpadów mieszkańców,

- zbudowanie kotłowni obsługującej domy w centrum Lidzbarka,
- budowa tam na rzece, aby powstrzymać odpływ wody.

3. Aspekt infrastrukturalny:

- budowa żłobka,
- reaktywacja połączeń kolejowych,
- poprawa komunikacji autobusowej,
- modernizacja oświetlenia ulicznego,
- budowa ścieżki rowerowej przy Jeziorze Lidzbarskim i przy rzece Wel (okula),
- stworzenie i odpowiednie oznakowania ścieżek, szlaków rowerowych i pieszych,
- stworzenie warunków do integracji i współpracy organizacji pozarządowych z samorządem i mieszkańcami,
- większy udział samorządu w tworzeniu miejsc wypoczynku dla seniorów,
- plan budowy dróg, mostów i chodników,
- utworzenie lokali socjalnych i komunalnych,
- remont o rozbudowa placów i targowisk miejskich,
- rozbudowa i utrzymanie istniejącej bazy turystyczno-wypoczynkowej.

4. Aspekt gospodarczy:

- stworzenie „strefy ekonomicznej”,
- organizowanie imprez krajowych i międzynarodowych promujących Miasto i Gminę Lidzbark,
- stworzenie warunków do inwestowania w miejsca pracy,
- preferencyjne warunki dla inwestorów rozwijających bazę turystyczną.

5. Aspekt przestrzenny:

- opracowanie Planu Zagospodarowania Przestrzennego,
- opracowanie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej,
- uzbrojenie terenów pod inwestycje,
- pozyskanie terenów inwestycyjnych od Agencji Nieruchomości Rolnych.

4. Analiza SWOT

Przedstawiona analiza SWOT jest na podstawie diagnozy społeczno-gospodarczej Gminy Lidzbark sporządzonej w rozdziale 2 oraz badań społecznych wskazanych w rozdziale 3 niniejszego dokumentu.

Na podstawie uzyskanych wyników w powyższych rozdziałach powstał portret Gminy Lidzbark, ukazujący jej zalety w postaci silnych stron, które powinny przełożyć się na działania ze strony władz w celu dalszego rozwoju Gminy. Natomiast bariery w rozwoju omawianego obszaru należą do słabych stron analizy SWOT.

Ponadto na podstawie otrzymanego obrazu Gminy wraz uwarunkowaniami zewnętrznymi wymieniono podstawowe szanse i zagrożenia dla rozwoju Gminy.

Analizę SWOT dla Gminy Lidzbark przeprowadzono w układzie 5 głównych stref priorytetowych, które wcześniej były analizowane w rozdziale *Charakterystyka i diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Lidzbark*:

- **strefa społeczno-kulturowa** obejmuje tematykę związaną z demografią, bezpieczeństwem, rozwojem infrastruktury społecznej w tym: oświata i wychowanie, służba zdrowia, pomoc społeczna, aktywność mieszkańców, kultura oraz działalność organizacji pozarządowych;
- **strefa środowiskowa** zawiera przede wszystkim kwestie związane z ochrony środowiska naturalnego, posiadanych prawnych form ochrony przyrody oraz walory środowiskowe znajdujące się na terenie Gminy;
- **strefa infrastrukturalna** zawiera informacje związane z infrastrukturą techniczną i społeczną, które są niezbędne do prawidłowego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa;
- **strefa gospodarcza** obejmuje zakres rozwoju przedsiębiorczości, turystyki oraz rolnictwa;
- **strefa przestrzenna** zawiera informacje związane z zagospodarowaniem przestrzennym.

4.1. Strefa społeczno-kulturowa

Tabela 37. Analiza SWOT – strefa społeczno-kulturowa

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - dodatni przyrost naturalny, - bogactwo dziedzictwa kulturowego, - duża dostępność szkół na różnym poziomie kształcenia (szkoły podstawowe, gimnazjum, 	<ul style="list-style-type: none"> - niekorzystne procesy demograficzne (starzenie się społeczeństwa, depresja urodzeniowa), - brak polityki w zakresie „starzenia się społeczeństwa”,

<p>szkoły ponadgimnazjalne),</p> <ul style="list-style-type: none"> - członkostwo w Stowarzyszeniu Społecznej Samopomocy - Lokalna Grupa Działania, - dobra dostępność ośrodków zdrowia, zapewniających podstawową opiekę zdrowotną, - sprawnie działające instytucje w obszarze usług społecznych, - dostępność klubów sportowych, - duża liczba organizacji pozarządowych, - urozmaicona oferta kulturalna i sportowa, - funkcjonowanie Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych „Mario” i „Olek”, Środowiskowego Domu Samopomocy, - sprawny i efektywny system komunikacji społecznej – strona internetowa www.lidzbark.pl, - sprawnie działający samorząd, - przyjęta uchwała Polskiej Krajowej Sieci Miast Cittaslow przystąpienia Miasta Lidzbark do Międzynarodowego Stowarzyszenia “Cittaslow – Międzynarodowa Sieć Miast Dobrego Życia, 	<ul style="list-style-type: none"> - emigracja ludzi młodych, - wysokie bezrobocie, - trudne warunki życia, ubogie społeczeństwo, - niskie kwalifikacje zawodowe, - słaba dostępność do specjalistów z zakresu medycyny, w tym lekarzy geriatrów i miejsc dla osób potrzebujących opieki długotrwałej, - niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego na terenach wiejskich, - brak komunikacji międzyludzkich, brak integracji społecznej, - brak zaangażowania społeczeństwa w życie Gminy, - słaba działalność organizacji pozarządowych, mała liczba organizacji, które współpracują z gminą i między sobą, - niski poziom bezpieczeństwa,
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - wzrost nakładów w kapitał ludzki, - rozwój edukacji – otwieranie kierunków najbardziej pożądanych na rynku pracy, - rozwój współpracy międzyorganizacyjnej, - przystąpienie Miasta Lidzbark do Międzynarodowego Stowarzyszenia “Cittaslow – Międzynarodowa Sieć Miast Dobrego Życia”, - dalsze funkcjonowanie i członkostwo w Stowarzyszeniu Społecznej Samopomocy - Lokalna Grupa Działania, 	<ul style="list-style-type: none"> - uwarunkowania cywilizacyjne – patologie społeczne, - niekorzystny system finansowania szkolnictwa – subwencja oświatowa, - emigracja młodych i wykształconych osób, - problemy finansowe publicznej służby zdrowia, - mało efektywna polityka prorodzinna państwa,

Źródło: opracowanie własne

4.2. Strefa środowiskowa

Tabela 38. Analiza SWOT – strefa środowiskowa

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - wysokie walory krajobrazowo-przyrodnicze, istnienie obszarów prawnie chronionych (4 obszary Natura 2000, 2 parki krajobrazowe, rezerваты i pomniki przyrody), - stan czystości rzek oceniony jako dobry, - wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii – gospodarka ciepła, - funkcjonowanie małej elektrowni wodnej w miejscowości Kurojady, - realizacja założeń Ekologicznego Związku Gmin „Działdowszczyzna” – gospodarka odpadami, - oczyszczalnie ścieków, - uświadamianie dzieci i młodzieży nt. ochrony młodzieży poprzez: rozmowy, konkursy, sprzątanie terenów, obchody Święta Ziemi, 	<ul style="list-style-type: none"> - niewystarczający odsetek mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków, - zaległości w zakresie likwidacji wyrobów azbestowych z terenu Gminy, - niski poziom edukacji ekologicznej mieszkańców (w szczególności pozaszkolnej) i turystów – brak koszy na śmieci w miejscach publicznych, - brak przekonania wśród społeczeństwa o segregacji śmieci i odpadów, - palenie śmieci oraz odpadów zarówno przez osoby fizyczne, jak również przez firmy, - dzikie wysypiska śmieci i odpadów, - palenie niedozwolonych śmieci, - brak Planu Gospodarki Niskoemisyjnej, - niski udział inwestycji ekologicznych,
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - restrykcyjne przepisy w zakresie ochrony środowiska na poziomie krajowym i unijnym, - wzrost popytu na alternatywne źródła energii, - dostępność środków unijnych na realizację projektów w odnawialną źródło energii, - rozwiązania prawne i systemowe gospodarki odpadami, 	<ul style="list-style-type: none"> - degradacja środowiska naturalnego, - niestabilność rozwiązań prawnych i systemowych w zakresie gospodarki odpadami,

Źródło: opracowanie własne

4.3. Strefa infrastrukturalna

Tabela 39. Analiza SWOT – strefa infrastrukturalna

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - dobrze rozwinięta baza noclegowa, - rozwijająca się infrastruktura drogowa, - dobry stan dróg gminnych, - wysoki poziom zwodociągowania Gminy, - rozwój infrastruktury umożliwiającej korzystanie z internetu (w ramach projektu Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej – województwo warmińsko-mazurskie”) - dobry zasięg telefonii komórkowej, - dobrze rozwinięta baza sportowo-rekreacyjna oraz funkcjonujący Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, - rozwój szlaków oraz tras turystycznych oraz ścieżek rowerowych, - zadowalająca liczba infrastruktury kulturalnej (Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Lidzbarku, Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Lidzbarku i 4 filie w Gminie, Muzea), - funkcjonowanie instytucji finansowych, - rozbudowa sieci drogowej, - dobry stan dróg, 	<ul style="list-style-type: none"> - słaby poziom skanalizowania Gminy, w szczególności na wsiach, - napowietrzne linie energetyczne, - niski wskaźnik korzystających z sieci gazowej, - brak nowej szkoły, żłobków lub punktów żłobkowych, - mało miejsc w przedszkolach, - zbyt wiele dróg gruntowych, - mała częstotliwość kursującego transportu publicznego, - brak połączenia kolejowego na trasie Działdowo-Lidzbark-Brodnica, - brak przygotowanych terenów pod inwestycje, - brak bio gazowni, - brak domów opieki społecznej dla seniorów, - szkoły bez zaplecza socjalnego i dobrych boisk sportowych, - brak obwodnicy, - brak zagospodarowania budynków po dawnych zakładach pracy,
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - rozwój społeczeństwa informacyjnego, - przystąpienie Miasta Lidzbark do Międzynarodowego Stowarzyszenia “Cittaslow – Międzynarodowa Sieć Miast Dobrego Życia”, - dalsze funkcjonowanie i członkostwo w Stowarzyszeniu Społecznej Samopomocy - Lokalna Grupa Działania, 	<ul style="list-style-type: none"> - koszty utrzymania infrastruktury sieciowej, - problemy finansowania połączeń kolejowych,

Źródło: opracowanie własne

4.4. Strefa gospodarcza

Tabela 40. Analiza SWOT – strefa gospodarcza

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - duży potencjał środowiskowo-przyrodniczy do rozwoju turystyki, - poprawa poziomu mechanizacji rolnictwa, - dobrze rozwinięta infrastruktura wzdłuż jeziora Lidzbarskiego i Kiełpińskiego, 	<ul style="list-style-type: none"> - brak odpowiedniej „marki”, - słabo wykorzystywany potencjał turystyczny, - słaba promocja turystyczna Gminy, - zmniejszająca się intensywność ruchu turystycznego – turystyka weekendowa, - brak współpracy między ośrodkami turystycznymi w Gminie – brak klastrów, - brak współpracy z sąsiednimi gminami, - jednolita działalność gospodarcza (sklepy), - niewielka liczba małych i średnich przedsiębiorstw, - brak dużych podmiotów gospodarczych, - brak spółdzielni socjalnych, - brak przetwórstwa rolnego, - mała wartość wskaźnika: liczby osób pracujących w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (na poziomie: 21,2% - średnia dla województwa warmińsko-mazurskiego: 44,8%), - po uzyskaniu kwalifikacji zawodowych nie ma możliwości podejmowania pracy, - mało firm, które zatrudniają osoby niepełnosprawne, - słabo rozwinięta infrastruktura techniczna na terenie Gminy, niesprzyjająca lokalizowaniu nowych działalności gospodarczych, - brak uzbrojonych terenów pod inwestycje, - brak punktów rzemieślniczych, - niska konkurencyjność Gminy w całym regionie pod względem możliwości zwiększenia miejsc pracy,

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - wzrost znaczenia agroturystyki w skali kraju, - możliwości wsparcia realizowanych inwestycji ze środków unijnych, - korzystna polityka unijna w zakresie wspierania proekologicznych działań gospodarki, - rozwój współpracy terytorialnej, międzysektorowej, - możliwość wsparcia na rozpoczęcie działalności gospodarczej, - przystąpienie Miasta Lidzbark do Międzynarodowego Stowarzyszenia "Cittaslow – Międzynarodowa Sieć Miast Dobrego Życia", - dalsze funkcjonowanie i członkostwo w Stowarzyszeniu Społecznej Samopomocy - Lokalna Grupa Działania, 	<ul style="list-style-type: none"> - niepewna sytuacja gospodarcza kraju, - niestabilność warunków ekonomiczno-prawnych dla działalności gospodarczej, - spowolnienie gospodarcze, - migracja zarobkowa ludzi młodych, - wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej, - niska opłacalność produkcji rolnej, - brak skutecznego programu przeciwdziałania i zwalczania bezrobocia

Źródło: opracowanie własne

4.5. Strefa przestrzenna

Tabela 41. Analiza SWOT – strefa przestrzenna

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - położenie Miasta i Gminy Lidzbark, - tereny rekreacyjno-wczasowe, - korzystne położenie komunikacyjne Gminy (drogi wojewódzkie 541, 544, powiatowe, gminne), - aktualne Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, - członkostwo w Stowarzyszeniu Społecznej Samopomocy - Lokalna Grupa Działania, - przyjęta uchwała Polskiej Krajowej Sieci Miast Cittaslow przystąpienia Miasta Lidzbark do Międzynarodowego Stowarzyszenia "Cittaslow – Międzynarodowa Sieć Miast Dobrego Życia", 	<ul style="list-style-type: none"> - brak planu zagospodarowania przestrzennego, - lokalizacja przedsiębiorstw przemysłowych, warsztatów na osiedlach mieszkalnych,

SZANSE	ZAGROŻENIA
<p>- przystąpienie Miasta Lidzbark do Międzynarodowego Stowarzyszenia "Cittaslow – Międzynarodowa Sieć Miast Dobrego Życia",</p>	<p>- marginalizacji obszarów wiejskich, - nieuregulowany stan prawny gruntów pod inwestycje infrastrukturalne, - ograniczenie dotyczące przepisów w zakresie budowy i inwestowania w pasie do 100 m od linii brzegowej rozporządzenie Wojewody województwa warmińsko-mazurskiego o Welskim Parku Krajobrazowym,</p>

Źródło: opracowanie własne

5. Kierunki rozwoju Gminy Lidzbark

W wyniku przeprowadzonych analiz oraz zdefiniowanych problemów, sformułowano misję, wizję oraz cele szczegółowe i operacyjne, a następnie zaproponowano strategiczne kierunki działań. Kierunki działań będą służyć realizacji poszczególnych celów, do których społeczeństwo lidzbarskie powinno dążyć. Realizacja wyznaczonych celów pozwoli z kolei na realizację misji i wizji Gminy Lidzbark.

5.1. *Wizja Gminy Lidzbark*

Wizja rozwoju Gminy Lidzbark jest stanem docelowym w perspektywie do 2022 r., do którego będzie dążyć społeczeństwo lidzbarskie wykorzystując własne atuty i szanse pojawiające się w otoczeniu. Zdefiniowana wizja wyznacza do realizacji cele i kierunki działania, które będą miały pozytywny wpływ na jakość życia mieszkańców, jak również na wzrost atrakcyjności gospodarczej Gminy.

***Gmina Lidzbark regionem przyjaznym i otwartym
dla turystów i mieszkańców,
nastawiona na rozwój społeczno – gospodarczy***

5.2. *Misja Gminy Lidzbark*

Zgodnie z ustawą o samorządzie terytorialnym misją każdej gminy jest zapewnienie mieszkańcom podstawowych usług publicznych. Jednakże na potrzeby niniejszego opracowania sformułowano dodatkową misję Gminy Lidzbark.

Misją jest stworzenie odpowiednich warunków do społeczno-gospodarczego zrównoważonego rozwoju Gminy Lidzbark w partnerstwie z sektorem biznesowym i pozarządowym, zapewniającego wzrost przedsiębiorczości i zatrudnienia, które wpływają na poprawę jakości życia społeczeństwa lidzbarskiego przy jednoczesnym poszanowaniu wysokich walorów środowiska naturalnego i bogactwa dziedzictwa kulturowego.

Misja Gminy Lidzbark określa cele strategiczne i operacyjne, dzięki którym nastąpi wzrost jakości życia mieszkańców poprzez wzajemne uzupełnianie się aspektów społecznych i gospodarczych.

5.3. Plany i cele strategiczne Gminy Lidzbark na lata 2015-2022

Wyznaczenie celów strategicznych było poprzedzone diagnozą sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Lidzbark, wynikami przeprowadzonych konsultacji społecznych w formie pośredniej i bezpośredniej, a następnie przeprowadzonej analizie SWOT. Podobnie jak w analizie SWOT, cele strategiczne zostały określone w 5 głównych obszarach: społeczno - kulturowym, środowiskowym, infrastrukturalnym, gospodarczym oraz przestrzennym. Dla każdego z obszarów priorytetowych zdefiniowano cel strategiczny, z którego wynikają cele operacyjne. W ramach celów operacyjnych wyodrębniono kluczowe zadania. Działania Gminy Lidzbark będą realizowane przy współpracy z partnerami sektora publicznego, prywatnego, organizacji pozarządowych oraz mieszkańcami.

Poniższy tabela prezentuje strukturę celów Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Lidzbark na lata 2014-2022.

Tabela 42. Zestawienie celów strategicznych i operacyjnych

<p>MISJA: Stworzenie odpowiednich warunków do społeczno-gospodarczego zrównoważonego rozwoju Gminy Lidzbark w partnerstwie z sektorem biznesowym i pozarządowym, zapewniającego wzrost przedsiębiorczości i zatrudnienia, które wpływają na poprawę jakości życia społeczeństwa lidzbarskiego przy jednoczesnym poszanowaniu wysokich walorów środowiska naturalnego i bogactwa dziedzictwa kulturowego.</p>				
Obszar społeczno-kulturowy	Obszar środowiskowy	Obszar infrastrukturalny	Obszar gospodarczy	Obszar przestrzenny
CELE STRATEGICZNE				
Wzrost jakości kapitału ludzkiego i społecznego w Gminie Lidzbark	Zachowanie równowagi między rozwojem gospodarczym, społecznym a stanem środowiska naturalnego	Podniesienie dostępności do infrastruktury technicznej i społecznej oraz poprawa układu komunikacyjnego w Gminie Lidzbark	Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej Gminy Lidzbark	Zwiększanie atrakcyjności przestrzennej Gminy Lidzbark

CELE OPERACYJNE				
1.1. Wzrost aktywizacji zawodowej i integracji społecznej mieszkańców Gminy	2.1. Rozwój infrastruktury wodno – ściekowej		4.1. Intensywny rozwój mikro, małych i średnich przedsiębiorstw	
1.2. Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług medycznych	2.2. Ograniczenie niskiej emisji i poprawa efektywności energetycznej		4.2. Stworzenie warunków do inwestowania	
1.3. Rozwój opieki żłobkowej i podniesienie jakości usług w zakresie edukacji przedszkolnej	2.3. Ochrona i przeciwdziałanie degradacji walorów środowiska naturalnego	3.1. Podniesienie dostępności infrastruktury sieciowej	4.3. Wsparcie dziedzictwa gospodarczego regionu, w tym powrót do rzemiosła, dostosowanie struktury i charakteru rolnictwa do potrzeb rynku	5.1. Poprawa ładu przestrzennego
1.4. Podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych zgodnych z zapotrzebowaniem rynku pracy	2.4. Wzrost ekologicznej świadomości mieszkańców i turystów poprzez kampanie edukacyjne i promocję postaw proekologicznych	3.2. Poprawa układu komunikacyjnego i rozbudowa infrastruktury okołodrogowej	4.4. Wsparcie rozwoju turystyki i opracowanie systemu promocji turystyczno – gospodarczego	5.2. Pozyskiwanie i przygotowanie nowych terenów pod inwestycje
1.5. Budowa marki Gminy Lidzbark poprzez wzbogacenie oferty kulturalnej i sportowej	2.5. Podniesienie świadomości przedsiębiorców w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej na terenach NATURA 2000	3.3. Rozwój budownictwa mieszkaniowego i infrastruktury społecznej	4.5. Współpraca przedsiębiorstw, jednostek naukowo-badawczych i jednostek samorządu terytorialnego	5.3. Poprawa wizerunku Gminy Lidzbark i ochrona dziedzictwa kulturowego
1.6. Rozwój oferty kulturalnej		3.4. Budowa i modernizacja bazy oświatowej		

i rekreacyjno – sportowej				
1.7. Wzmocnienie potencjału administracji samorządowej				

Źródło: opracowanie własne

Tabela 43. Kierunki rozwoju Gminy Lidzbark

Opis celów strategicznych i operacyjnych	
Cel strategiczny nr 1: Wzrost jakości kapitału ludzkiego i społecznego w Gminie Lidzbark	
Uzasadnienie	<p>Założenia omawianego celu szczegółowego wychodzą naprzeciw zidentyfikowanym na etapie analizy SWOT potrzebom rozwoju Gminy w obszarze społeczno-kulturowym.</p> <p>W podnoszeniu jakości kapitału ludzkiego samorząd terytorialny odgrywa istotną rolę, gdyż powinien realizować działania na rzecz społeczeństwa lokalnego i tworzyć odpowiednie warunki do jego rozwoju. Władze Gminy powinny wspierać takie obszary jak: edukacja, rynek pracy oraz aktywność i integracja społeczna, które w dłuższym okresie będą budować przewagę konkurencyjną.</p> <p>Ponadto Gmina powinna zapewnić bezpieczeństwo społeczne w obszarach: publicznym, zdrowotnym, socjalnym i mieszkaniowym.</p> <p>Zdefiniowany cel szczegółowy zostanie zrealizowany poprzez podniesienie jakości usług publicznych oferowanych społeczeństwu Gminy Lidzbark.</p> <p>Zakładane efekty realizacji celu szczegółowego:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzrost udziału mieszkańców w życiu społecznym Gminy, - wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców Gminy, - poprawa stanu zdrowia społeczności lokalnej, - poprawa jakości życia społeczności lokalnej, - wzrost aktywności sportowej i rekreacyjnej mieszkańców , - wzrost świadomości i znajomości lokalnej kultury.
Cel operacyjny 1.1.	Wzrost aktywizacji zawodowej i integracji społecznej mieszkańców Gminy
Szczegółowy opis	<p>Gmina powinna realizować zadania zapisane w obszarach tematycznych wskazanych w Krajowym Programem Przeciwdziałaniu Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020: Nowy Wymiar Aktywnej Integracji:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży</i> poprzez zapewnienie rodzinom z dziećmi dostępu do placówek oświatowych, co zwiększy szanse na aktywizację zawodową rodziców;

	<p>2. <i>Zapewnienie spójności działań edukacyjnych, społecznych i zawodowych</i> w celu zdobycia niezbędnych kompetencji i umiejętności umożliwiających włączenie społeczne, aktywność zawodową i rozwój rodziny;</p> <p>3. <i>Aktywna integracja w społeczności lokalnej</i> poprzez zwiększenie zaangażowania mieszkańców w życie społeczne Gminy;</p> <p>4. <i>Bezpieczeństwo i aktywność osób starszych</i> poprzez zapewnienie usług opiekuńczych wraz z możliwością aktywnego spędzenia czasu oraz aktywnego włączania się w życie publiczne i zawodowe;</p> <p>5. <i>Zapobieganie niepewności mieszkaniowej i przeciwdziałanie bezdomności</i> poprzez zapewnienie dostępu do lokali i mieszkań socjalnych umożliwiających stabilność i aktywizację zawodową rodzin.</p>
<p>Kluczowe zadania</p>	<p>1. Wyrównanie szans rozwojowych i edukacyjnych dzieci i młodzieży na wszystkich szczeblach edukacji;</p> <p>2. Rozwój programów kształcenia dla dzieci i młodzieży z trudnościami w nauce;</p> <p>3. Aktywizacja zawodowa wybranych grup zagrożonych wykluczeniem (kobiety powracające na rynek pracy po urodzeniu dziecka, osoby młode, osoby w wieku 50 i więcej, osoby niepełnosprawne, bezrobotne);</p> <p>4. Zwiększenie dostępności miejsc publicznych dla osób starszych i niepełnosprawnych;</p> <p>5. Dostęp do lokali i mieszkań socjalnych;</p> <p>6. Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w życie społeczne Gminy;</p> <p>7. Realizacja programów pomocy społecznej.</p>
<p>Jednostka realizująca</p>	<p>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lidzbarku Środowiskowy Dom Samopomocy Powiatowy Urząd Pracy w Działdowie Wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych) Podmioty, które uzyskały akredytację Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w zakresie działań EURES</p>

	Szkoły i inne placówki oświatowe
Partnerzy	Gmina Lidzbark Organizacje pozarządowe
Cel operacyjny 1.2.	Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług medycznych
Szczegółowy opis	<p>Założenia wyznaczonego celu wychodzą naprzeciw zidentyfikowanym potrzebom wskazanych podczas konsultacji społecznych i w analizie SWOT, tj. poprawić dostęp mieszkańców do usług medycznych. W ramach tego celu założono do realizacji działania związane z modernizacją przychodni zdrowia, która wymaga generalnego remontu oraz rozszerzeniu zakresu świadczonych usług.</p> <p>Ponadto mieszkańcy Lidzbarka ocenili bezpieczeństwo na niskim poziomie. Głównym powodem takiej sytuacji jest brak całodobowej opieki zdrowotnej. Dlatego też należy podejmować i wspierać działania w zakresie zapewnienia całodobowej opieki medycznej mieszkańcom Gminy Lidzbark.</p> <p>Uczestnicy konsultacji społecznych wskazali kolejny problem w zakresie opieki medycznej – brak lekarzy specjalistów. Jest to problem ogólnopolski, gdyż ocenia się, że w Polsce brakuje około 25 tysięcy specjalistów. Większość lekarzy po specjalizacji kieruje się do dużych ośrodków akademickich, gdzie są lepsze warunki pracy i płacy. Jednakże należy podjąć próby pozyskania do pracy w przychodni lekarzy specjalistów głównych specjalizacji.</p>
Kluczowe zadania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie całodobowej opieki medycznej; 2. Modernizacja przychodni zdrowia przy ul. Brzozowej; 3. Rozszerzenie zakresu usług świadczonych w przychodniach; 4. Zwiększenie liczby lekarzy specjalistów, pediatrów.
Jednostka realizująca	Gmina Lidzbark Starostwo Powiatowe w Działdowie
Partnerzy	Podmioty prywatne prowadzące działalność związaną z ochroną zdrowia i pomocą społeczną
Cel operacyjny 1.3.	Rozwój opieki żłobkowej i podniesienie jakości usług w zakresie edukacji przedszkolnej
Szczegółowy opis	Jednym ze zgłaszanych problemów podczas konsultacji społecznych jest brak żłobka oraz niewystarczająca liczba miejsc

	<p>w przedszkolu. Brak miejsca, gdzie można byłoby zostawić dziecko pod opieką powoduje, że bardzo często młode matki rezygnują z pracy. Konsekwencją tego jest obniżony poziom życia rodziny. Ponadto po kilku latach urlopu wychowawczego młode matki tracą miejsce pracy i ciężko im wrócić na rynek pracy.</p> <p>W Gminie Lidzbark w 2014 r. było 772 dzieci w wieku 0-4 lat, w tym w Lidzbarku 404. Z podanych statystyk wynika potrzeba budowy żłobka miejskiego. Dodatkowo Gmina powinna wspierać wszelkie projekty związane z usługami opiekuńczymi dla dzieci w wieku 0-3 lata oraz przedszkolnych. Mogą to być żłobki i przedszkola niepubliczne lub kluby dziecięce prowadzące przez podmioty zewnętrzne, z dofinansowaniem pobytu dziecka w takiej placówce.</p>
Kluczowe zadania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa żłobka; 2. Tworzenie nowych miejsc przedszkolnych.
Jednostka realizująca	Organy prowadzące przedszkola i inne formy edukacji przedszkolnej
Partnerzy	Gmina Lidzbark (dofinansowanie pobytu dziecka)
Cel operacyjny 1.4.	Podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych zgodnych z zapotrzebowaniem rynku pracy
Szczegółowy opis	<p>Realizacja wyznaczonego celu operacyjnego ma za zadanie podnieść poziom wykształcenia i kwalifikacji zawodowych, które są zgodne z zapotrzebowaniem lokalnego rynku pracy. Sformułowany cel operacyjny odnosi się nie tylko do dzieci i młodzieży uczących się w ramach systemu kształcenia ustawicznego, ale również do osób dorosłych, którzy podnoszą swoje kompetencje i kwalifikacje zawodowe.</p> <p>W ramach wyznaczonego celu zaplanowano poniższe kluczowe zadania, które wskazywano w ankietach oraz podczas warsztatów społecznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poszerzenie oferty kształcenia młodzieży na poziomie szkół średnich o kierunki zawodów „ginących” (szerzej w dalszej części rozdziału - Cel szczegółowy nr 4: Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej Gminy Lidzbark, cel operacyjny 4.3: Wsparcie dziedzictwa gospodarczego regionu, w tym powrót do

	<p>rzemiosła, dostosowanie struktury i charakteru rolnictwa do potrzeb rynku);</p> <ul style="list-style-type: none"> - poszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych ma na celu zwiększenie zainteresowań i wyuczenia nowych umiejętności uczniów; - podnoszenie kwalifikacji kadry dydaktycznej poprzez udział w kursach doszkalających pozwoli na wprowadzenie lepszej metody nauczania oraz zdobycia dodatkowych kwalifikacji do prowadzenia zajęć; - doposażenie szkół w nowoczesne pomoce dydaktyczne, w tym zwłaszcza w zakresie technologii multimedialnych i informatycznych; - organizacja kursów, szkoleń podnoszących kwalifikacje mieszkańców pozwala wzmocnić rolę kapitału ludzkiego w budowaniu lokalnego rynku pracy.
Kluczowe zadania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poszerzenie oferty kształcenia młodzieży na poziomie szkół średnich; 2. Poszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych; 3. Podnoszenie kwalifikacji kadry dydaktycznej; 4. Doposażenie szkół w nowoczesne pomoce dydaktyczne; 5. Organizacja kursów, szkoleń podnoszących kwalifikacje mieszkańców.
Jednostka realizująca	<p>Organy prowadzące szkoły i placówki oświatowe Gmina Lidzbark Starostwo Powiatowe w Działdowie</p>
Partnerzy	<p>Organizacje pozarządowe Placówki szkoleniowe</p>
Cel operacyjny 1.5.	Budowa marki Gminy Lidzbark poprzez wzbogacenie oferty kulturalnej i sportowej
Szczegółowy opis	<p>Jednym z priorytetów władz samorządowych w perspektywie 2022 r. jest zbudowanie unikalnej marki Gminy Lidzbark. Ponieważ walory przyrodnicze znajdujące się na omawianym obszarze stanowią jedną z głównych atutów Gminy, to powinny być jednocześnie czynnikiem budowania przewagi konkurencyjnej Gminy. Silna marka wspiera proces budowy wizerunku Gminy, jako miejsca atrakcyjnego do wypoczynku.</p>

	<p>Dobry wizerunek można osiągnąć poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> – obecność w mediach i publicystyce; – sygnalizowanie swojego istnienia i przyjazny stosunek do przybyszów(np. ustawianie znaków i umieszczanie informacji na stacjach benzynowych, hotelach itp.); – pielęgnowanie i upublicznianie indywidualnego wizerunku gminy – piękno, tradycje, obyczaje; – stworzenie i utrzymanie stałego kalendarza podstawowych działań promocyjnych; – organizowanie wydarzeń niezwiązanych wprost z celem promocji, ale czyniących z naszej gminy dobrze znane miejsce na mapie, miejsce atrakcyjne.¹¹ <p>Silna marka kreuje rozwój gospodarki lokalnej poprzez napływ inwestycji, rozwój rynku pracy i powoduje wzrost zamożności mieszkańców oraz dochodów gminy.</p> <p>Siła marki zależy od produktu lokalnego, który jest wyrobem lub usługą, z którą utożsamiają się mieszkańcy. Produktem Gminy Lidzbark powinna być bogata oferta imprez kulturowych i sportowych o charakterze ponadlokalnym.</p> <p>Niezbędnym zadaniem podczas budowania marki Gminy Lidzbark jest promocja produktów poprzez: wystawy i prezentację na targach i konferencjach tematycznych, informacja na stronach internetowych, w bazach danych, katalogach.</p>
<p>Kluczowe zadania</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wykreowanie i promocja produktów lokalnych; 2. Organizowanie cyklicznych imprez sportowych i rozrywkowych o zasięgi ogólnopolskim; 3. Organizacja ogólnopolskiej imprezy turystyczno-kulturalnej;
<p>Jednostka realizująca</p>	<p>Gmina Lidzbark</p>
<p>Partnerzy</p>	<p>Organizacje pozarządowe Media lokalne i regionalne Organizacje turystyczne</p>

¹¹ M.Huczek, Promocja Gminy jako sposób wspierania lokalnego rozwoju społeczno-gospodarczego

Cel operacyjny 1.6.	Rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno - sportowej
Szczegółowy opis	<p>Realizacja wskazanego celu ma za zadanie poszerzenie oferty kulturalnej, rozrywkowej i sportowej dla różnych grup społecznych, która zaktywizuje i zintegruje mieszkańców w różnym wieku. Spędzenie wolnego czasu zależy od wieku, uwarunkowań społecznych oraz zamożności społeczeństwa. W dzisiejszych czasach dzieci i młodzież spędzają większość swojego czasu wolnego przed telewizorem lub przed komputerem. Dorośli z kolei pracują coraz dłużej w celu poprawy sytuacji materialnej, natomiast osoby starsze nie zawsze odnajdują się we współczesnym wysoko z informatyzowanym świecie. Każda z tych grup ma inne potrzeby. Dlatego też w celu odejścia od złych nawyków dzieci i szarej rzeczywistości należy podnieść poziom aktywności sportowej mieszkańców poprzez wzbogacenie bazy sportowo-rekreacyjnej. Działaniami objęci zostaną wszystkie grupy mieszkańcy Gminy Lidzbark.</p> <p>Proponuje się stworzenie bezpiecznych miejsc rekreacji, w tym nowoczesne place zabaw oraz siłownie na świeżym powietrzu. Dodatkowo, należy wybudować nowe szlaki turystyczno – rekreacyjne, szlaki rowerowe przy Jeziorze Lidzbarskim i przy rzece Wel. Ważne jest i to też podkreślają uczestnicy konsultacji społecznych, aby ścieżki były oznakowane, z mapami oraz zawierały informacje związane z danym miejscem (historyczne bądź przyrodnicze).</p> <p>Zachętą dla turystów i mieszkańców bardziej aktywnych będzie przystań kajakowa, gdzie będzie można wypożyczyć sprzęt rekreacyjny. Przystań z zapleczem socjalnym i sanitarnym zwiększy atrakcyjność inwestycyjną, turystyczną i osiedleńczą Gminy Lidzbark.</p> <p>Ponadto należy podjąć działania związane z modernizacją Stadionu Miejskiego, gdzie odbywają się mecze piłki nożnej i treningi obozów sportowych. Stadion składa się z 3 boisk: płyty boiska z 480 miejscami siedzącymi dla publiczności i z 2 boisk treningowych. Ponadto bieżnia wokół boiska dla uprawiania lekkoatletyki jest</p>

	<p>w opłakanym stanie. Boisko wykorzystywane jest do rozgrywania meczy piłkarskich, natomiast z płyt treningowych korzystają ośrodki/obozy wczasowe. Z informacji uzyskanych od Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Lidzbarku jest bardzo duże zainteresowanie klubów lekkoatletycznych miejscem do trenowania. Jednakże ze względu na zły stan bieżni wokół boiska oraz brakiem miejsc do treningów, MOSiR, który zarządza stadionem musi odmawiać współpracy z innymi klubami sportowymi. Dlatego też należy zmodernizować, rozbudować stadion oraz zagospodarować teren wokół niego.</p> <p>W celu utrzymania poziomu aktywności sportowej zimą porą należałoby stworzyć odpowiednie warunki. Proponuje się budowę lodowiska, gdzie będzie można spędzić czas aktywnie i z korzyścią dla zdrowia.</p> <p>Ważnym elementem realizacji powyższego celu powinno być rozszerzenie oferty kulturalnej, która zaktywizuje i zintegruje mieszkańców Gminy. Jednym z problemów dzisiejszych imprez kulturalnych jest niska frekwencja. Uczestnicy konsultacji społecznych wskazali główny błąd ich organizacji, tj. godziny przedpołudniowe, kiedy większość dorosłych osób o tej porze dnia pracuje.</p> <p>Zakłada się, że poprzez realizację zadań w ramach powyższego celu nastąpi poprawa jakości życia lokalnej społeczności.</p>
<p>Kluczowe zadania</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa skateparku; 2. Budowa mariny kajakowej; 3. Budowa lodowiska miejskiego; 4. Budowa szlaków turystyczno-rekreacyjnych; 5. Rozwój ścieżek rowerowych; 6. Kompleksowa modernizacja Stadionu Miejskiego w Lidzbarku; 7. Rozszerzenie działalności kulturalnej; 8. Remont Muzeum OSP; 9. Budowa muzeum; 10. Budowa Bulwaru nad Welem.
<p>Jednostka realizująca</p>	<p>Gmina Lidzbark</p>

<p>Partnerzy</p>	<p>Sołectwa Przedsiębiorstwa Organizacje pozarządowe (UPKS Poncio, Klub Sportowy Wel) Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji Szkoły i placówki edukacyjne Stowarzyszenie Społecznej Samopomocy - Lokalna Grupa Działania</p>
<p>Cel operacyjny 1.7.</p>	<p>Wzmocnienie potencjału administracji samorządowej</p>
<p>Szczegółowy opis</p>	<p>Zdefiniowany powyżej cel wychodzi naprzeciw wskazanym podczas badań ankietowych negatywnych opinii o pracy pracowników Urzędu Miasta i Gminy Lidzbark oraz o władzach Gminy.</p> <p>Należy podjąć próby podniesienia zaufania społecznego do władz lokalnych poprzez realizację poniższych działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wprowadzenie obowiązku konsultacji społecznych ważniejszych aktów prawa miejscowego; - wprowadzenie budżetu obywatelskiego; - wprowadzenie obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej; - poprawę przejrzystości działań administracji samorządowej. <p>Ponadto, proponuje się wdrożenie e-administracji, która jest najtańszą i najskuteczniejszą metodą realizacji prawa dostępu obywateli do informacji publicznej. Dodatkowo korzyściami wynikającymi z cyfryzacji usług publicznych są:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawi się dostęp do usług oferowanych przez administracje państwowe dla osób niepełnosprawnych; - realizacja usług w zautomatyzowanym zdalnym systemie w znaczny sposób zwiększy jego przejrzystość i ograniczy czynniki korupcyjne. - wprowadzenie oszczędności czasu (wszystkich stron) oraz oszczędności finansowych; - zwiększenie dostępności urzędów 24 godziny na dobę, 7 dni w tygodniu; - możliwość łatwiejszej eliminacji błędów (automatyzacja procesów eliminuje czynnik ludzki.¹²

¹² Internet, www.eadministracja.pl, 17.07.2015 r.

	Dodatkowo należy stworzyć centrum usług wspólnych. Dla Gminy oznacza to niższe koszty i łatwiejszą obsługę podległych jednostek.
Kluczowe zadania	1. Podniesienie zaufania społecznego do władz lokalnych; 2. Wdrożenie e-administracji; 3. Stworzenie centrum usług wspólnych.
Jednostka realizująca	Gmina Lidzbark
Partnerzy	Sołectwa Organizacje pozarządowe Mieszkańcy Przedsiębiorstwa
Cel strategiczny nr 2:	
Zachowanie równowagi między rozwojem gospodarczym, społecznym a stanem środowiska naturalnego	
Uzasadnienie	<p>Gmina powinna realizować politykę zrównoważonego rozwoju, czyli zachowania równowagi rozwoju społeczno-gospodarczego przy jednoczesnym poszanowaniu środowiska naturalnego. W ramach niniejszego celu będą realizowane zadania zarówno infrastrukturalne jak i nieinfrastrukturalne w celu ochrony otoczenia przed degradacją. Władze Gminy podjąć działania minimalizujące negatywne oddziaływanie na środowisko. Poprawa ochrony środowiska naturalnego nastąpi poprzez budowę sieci kanalizacyjnej lub przydomowych oczyszczalni ścieków oraz ograniczenie niskiej emisji i poprawy efektywności energetycznej. Ponadto proponuje się aktywną edukację w zakresie ekologii oraz promocję postaw proekologicznych poprzez kampanie społeczne, konkursy. Dodatkowo należy podnosić świadomość przedsiębiorców w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej na obszarach NATURA 2000.</p> <p>Zakładane efekty realizacji celu szczegółowego:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawa jakości walorów środowiska naturalnego, - poprawa jakości życia mieszkańców, - poprawa atrakcyjności turystycznej, inwestycyjnej i osiedleńczej obszaru gminy.

Cel operacyjny 2.1.	Rozwój infrastruktury wodno – ściekowej
Szczegółowy opis	Budowa sieci kanalizacyjnej pozwoli na poprawę jakości środowiska w zakresie ochrony wód powierzchniowych, gruntowych oraz gleb przed zanieczyszczeniem ściekami z nieszczelnych szamb i niesprawnych systemów odbioru ścieków bytowo-gospodarczych.
Kluczowe zadania	1. Budowa kanalizacji na terenie gmin: Jeleń, Wąpiersk, Słup, Jamielnik;
Jednostka realizująca	Gmina Lidzbark
Partnerzy	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej sp. z o.o. w Lidzbarku
Cel operacyjny 2.2.	Ograniczenie niskiej emisji i poprawa efektywności energetycznej
Szczegółowy opis	<p>Zdefiniowany powyżej cel wychodzi naprzeciw potrzebie ochrony środowiska wykorzystując rozwiązania proekologiczne, w tym odnawialne źródła energii, które wpływają na jakość życia mieszkańców i rozwój turystyki.</p> <p>Jednym z kluczowych dokumentów strategicznych dla gmin, szczególnie dla tych którzy chcą pozyskać pieniądze w nowej perspektywie finansowej 2014-2020 m.in. na działania w zakresie termomodernizacji budynków czy na wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii to Plan Gospodarki Niskoemisyjnej. Gospodarka niskoemisyjna opiera się przede wszystkim na efektywności energetycznej, wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii i zastosowaniu technologii ograniczających emisję.</p> <p>W celu ochrony środowiska naturalnego Gmina powinna inwestować w zwiększenie wykorzystania energii z odnawialnych źródeł. Jedno z najbardziej przyjaznych środowisku źródeł energii jest słoneczna energia elektryczna (fotowoltaika), gdyż posiada wiele korzyści energetycznych i pozaenergetycznych.</p> <p>Farma fotowoltaiczna w przeciwieństwie do innych źródeł odnawialnych nie ma żadnego oddziaływania na środowisko naturalne i zdrowie ludzi, co więcej przyczynia się do ograniczenia zanieczyszczenia środowiska. Dla przykładu, farma fotowoltaiczna</p>

	<p>o mocy 1MW w skali roku może wyprodukować przeciętnie ok. 900 MWh energii elektrycznej. Wyprodukowanie takiej ilości w tradycyjnej elektrowni węglowej to emisja szkodliwych substancji – w tym potęgującego efekt cieplarniany dwutlenku węgla (CO₂). Wyprodukowanie 900 MWh energii w elektrowni węglowej oznacza emisję CO₂ wynoszącą ok. 0,8 tony CO₂ (...) Ponadto, przy założeniu, że moc farmy fotowoltaicznej wyniesie 1 MW, produkowana przez nią energia zaspokoi zapotrzebowanie na prąd ok 250 średniej wielkości gospodarstw domowych.¹³</p> <p>Na wykorzystaniu energii słonecznej z farmy fotowoltaicznej skorzystają mieszkańcy Gminy Lidzbark, turyści i Polska energetyka. Ponadto, dzięki zrealizowaniu zadania zostanie zredukowana emisja CO₂, a mieszkańcy i turyści będą mogli się cieszyć z czystszej powietrza na terenie Gminy.</p> <p>Dodatkowo, Gmina powinna rozpowszechnić wśród mieszkańców informacje nt. alternatywnych źródeł pozyskiwania energii, który przyczyni się w dłuższej perspektywie do generowania oszczędności w budżetach domowych.</p>
Kluczowe zadania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej; 2. Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii; 3. Budowa farmy fotowoltaicznej;
Jednostka realizująca	<p>Gmina Lidzbark Przedsiębiorcy Spółdzielnie mieszkaniowe/wspólnoty mieszkaniowe</p>
Partnerzy	<p>Organizacje pozarządowe Mieszkańcy</p>
Cel operacyjny 2.3.	Ochrona i przeciwdziałanie degradacji walorów środowiska naturalnego
Szczegółowy opis	<p>Gmina Lidzbark posiada wysokie walory przyrodnicze, jednakże zwiększone natężenie ruchu samochodowego i turystycznego jest zagrożeniem dla ich ochrony. Dlatego też należałoby zwiększyć</p>

¹³ Piotr Pająk Opinia ekspercka dotycząca podstawowych założeń budowy i funkcjonowania farmy fotowoltaicznej

	<p>działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego.</p> <p>W ramach zadań kluczowych wyznaczonych do realizacji celu należy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opracować nowego/aktualizacja <i>Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Lidzbark, który obowiązywał w latach 2004-2007 z perspektywą na lata 2008-2011</i>. Celem opracowania programu jest wyznaczenie kierunków zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska Gminy Lidzbark; - zaktualizować Plan Gospodarki Odpadami, który obowiązywał do 2012 r. W Planie należy określić kierunki rozwoju i działań w dziedzinie odpadami na terenie Gminy Lidzbark na następne lata. Określenie wysokości kosztów systemu gospodarki odpadami pozwala przeprowadzać analizę i ocenę niezbędnych do realizacji inwestycji dla potrzeb gospodarki odpadami; - Kontynuacja <i>Programu usuwania wyrobów zawierających azbest na terenie Miasta i Gminy Lidzbark na lata 2009-2032</i>; - likwidacja dzikich wysypisk śmieci, które są wylęgarnią wielu niebezpiecznych chorobotwórczych grzybów i bakterii gnilnych, zagrożeniem dla zwierząt i źródłem nieprzyjemnych zapachów.
<p>Kluczowe zadania</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie nowego/aktualizacja <i>Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Lidzbark</i>; 2. Opracowanie nowego/aktualizacja <i>Planu Gospodarki Odpadami dla Gmin Członków Ekologicznego Związku Gmin „Działdowszczyzna”</i>; 3. Kontynuacja <i>Programu usuwania wyrobów zawierających azbest na terenie Miasta i Gminy Lidzbark na lata 2009-2032</i>; 4. Likwidacja dzikich wysypisk śmieci.
<p>Jednostka realizująca</p>	<p>Gmina Lidzbark</p>
<p>Partnerzy</p>	<p>Ekologiczny Związek Gmin „Działdowszczyzna” Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Lidzbarku Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie Mieszkańcy</p>

Cel operacyjny 2.4.	Wzrost ekologicznej świadomości mieszkańców i turystów poprzez kampanie edukacyjne i promocję postaw proekologicznych
Szczegółowy opis	<p>W ramach polityki ochrony środowiska należy podnosić świadomość ekologiczną mieszkańców i turystów. W celu zachowania dziedzictwa przyrodniczego Gminy Lidzbark należy opracować szeroki zakres ekologicznej oferty edukacyjnej skierowanej do dzieci młodzieży na poniższe tematy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stan środowiska naturalnego w Gminie, - segregacja odpadów, - źródła zanieczyszczenia wód, gleby i powietrza, - funkcja lasów i przyczyny ich degradacji, - przyczyni i skutki zanieczyszczeń środowiska, - sposobów ochrony środowiska naturalnego <p>Promocja postaw ekologicznych powinna być realizowana poprzez prelekcje, konkursy, akcje społeczne (selektywne zbiórki danego odpadu w szkole), happeningi („Dzień Ziemi”, „Wiosenne Sprzątanie Warmii i Mazur”, „Sprzątanie świata”) oraz wyjazdy edukacyjne.</p> <p>Ponadto podnoszenie ekologicznej świadomości wśród dzieci może odbywać się poprzez uczestnictwo w „Zielonej szkole”, która ma na celu wytworzenie trwałych nawyków i zachowań proekologicznych.</p> <p>Podniesienie świadomości ekologicznej osób dorosłych powinno odbywać się za pomocą dostępnych form przekazu na poniższe tematy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zasady segregacji odpadów, - wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii, - racjonalna gospodarka zasobami naturalnymi, - usuwanie niebezpiecznych odpadów, ze szczególnym uwzględnieniem odpadów zawierających azbest. <p>Ponadto postawy proekologiczne należy promować na plakatach, billboardach w celu zwiększenia świadomości ekologicznej turystów.</p>
Kluczowe zadania	1. Powstanie „Zielonej szkoły”;

	<p>2. Realizacja projektów edukacyjnych skierowanych do młodzieży i dorosłych;</p> <p>3. Tworzenie punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych</p>
Jednostka realizująca	<p>Gmina Lidzbark</p> <p>Organizacje pozarządowe</p>
Partnerzy	<p>Szkoły i placówki oświatowe</p> <p>Sąsiadujące gminy</p> <p>Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie</p> <p>Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej</p>
Cel operacyjny 2.5.	<p>Podniesienie świadomości przedsiębiorców w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej na terenach NATURA 2000</p>
Szczegółowy opis	<p>Obszary Natura 2000 utworzone zostały w celu ochrony cennych siedlisk przyrodniczych i rzadkich lub zagrożonych gatunków zwierząt i roślin. Dlatego też pewne działania człowieka są na terenach Natury 2000 ograniczone. Na ich terenach można prowadzić działalność gospodarczą, jednakże restrykcjom podlega działalność inwestycyjna, która może znacząco negatywnie oddziaływać na siedlisko.</p> <p>Ze względu na walory przyrodnicze jedną z lepszych branż działalności, które można prowadzić na terenie Natura 2000 jest agroturystyka oraz turystyka kwalifikowana np. turystyka piesza, turystyka rowerowa. Poza turystyką innymi możliwościami działalności jest: rolnictwo ekologiczne, usługi hotelowe i gastronomiczne, edukacja ekologiczna, zielone szkoły. Najważniejszą korzyścią dla przedsiębiorstw i Gminy jest promocja regionu za pomocą silnej europejskiej marki, jaką jest Natura 2000 oraz wypromowanie własnych regionalnych produktów.</p> <p>Rekomenduje się do przystąpienia do projektu Partnerstw Naturowych. Celem partnerstw jest rozwijanie komunikacji, wymiana doświadczeń, informowanie i edukowanie przedsiębiorców w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej na obszarach Natura 2000 z zachowaniem zasady zrównoważonego rozwoju. Partnerstwa Naturowe to forma/ idea współpracy między przedsiębiorcami, rolnikami, rzemieślnikami, instytucjami otoczenia</p>

	<p>biznesu, organizacjami pozarządowymi oraz organami administracji publicznej powołanymi do wspierania przedsiębiorczości i ochrony środowiska w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej na obszarach Natura 2000. W ramach Partnerstw Naturowych instytucje otoczenia biznesu (np. izby gospodarcze, parki naukowo-technologiczne, centra wspierania przedsiębiorczości) współpracują przede wszystkim z grupami przedsiębiorców.¹⁴</p> <p>Ponadto proponuje się uczestnictwo w szkoleniach w zakresie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej na obszarach Natura 2000.</p>
Kluczowe zadania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udział w projekcie „<i>Natura i Gospodarka – podstawy dialogu</i>”; 2. Szkolenia.
Jednostka realizująca	Instytucje otoczenia biznesu
Partnerzy	<p>Przedsiębiorcy</p> <p>Jednostka samorządu terytorialnego</p> <p>Organizacje pozarządowe</p>
Cel strategiczny nr 3:	
Podniesienie dostępności do infrastruktury technicznej i społecznej oraz poprawa układu komunikacyjnego w Gminie Lidzbark	
Uzasadnienie	<p>Infrastruktura techniczna i społeczna jest wyznacznikiem atrakcyjności danego terenu oraz wpływa na jakość i komfort życia mieszkańców. Obecny stan infrastruktury technicznej i społecznej wskazuje, że główne problemy związane są z:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dostępnością infrastruktury sieciowej – zgodnie z przeprowadzoną analizą sytuacji, tylko 53,2% mieszkańców Gminy korzysta z sieci kanalizacyjnej; - brakiem sprawnej sieci transportu – układ komunikacyjny jest ważny w aspekcie rozwoju wewnątrzregionalnej lub międzyregionalnej działalności gospodarczej jak również mobilności mieszkańców; - niskim poziomem bezpieczeństwa mieszkańców. Dlatego też dla zwiększenia bezpieczeństwa, zaplanowano przebudowę i rozwój systemu oświetlenia ulicznego oraz rozwój elektronicznych

¹⁴ Internet, www.dialog.gdos.gov.pl, 18.07.2015 r.

	<p>systemów bezpieczeństwa, czyli monitoring;</p> <ul style="list-style-type: none"> - brakiem dostępu do lokali socjalnych i komunalnych; - brakiem świetlic wiejskich w kilku miejscowościach; <p>Zakładane efekty realizacji celu szczegółowego:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawa jakości życia mieszkańców, - poprawa atrakcyjności turystycznej, inwestycyjnej i osiedleńczej, - poprawa bezpieczeństwa, - wzrost aktywności społeczno-kulturowej mieszkańców.
Cel operacyjny 3.1.	Podniesienie dostępności infrastruktury sieciowej
Szczegółowy opis	<p>Infrastruktura techniczna ma olbrzymie znaczenie dla mieszkańców, turystów oraz przedsiębiorców. Bez zapewnienia dostępu do infrastruktury sieciowej nie ma możliwości stworzenia odpowiednich warunków do życia i pracy oraz dla rozwoju gospodarczego. Ponadto infrastruktura techniczna jest częścią integracji gospodarczej i społecznej na terenie Gminy jak również czynnikiem sprawnej ochrony środowiska.</p> <p>Prawie połowa Gminy Lidzbark to tereny nieskanalizowane. W związku z tym należy podjąć zadania związane z wyposażeniem te tereny w sieć kanalizacyjną.</p>
Kluczowe zadania	1. Budowa kanalizacji na terenie gmin: Jeleń, Wąpiersk, Słup, Jamielnik;
Jednostka realizująca	Gmina Lidzbark
Partnerzy	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej sp. z o.o. w Lidzbarku
Cel operacyjny 3.2.	Poprawa układu komunikacyjnego i rozbudowa infrastruktury okołodrogowej
Szczegółowy opis	<p>Modernizacja dróg gminnych oraz rozbudowa lokalnego układu komunikacyjnego jest jednym z priorytetów w rozwoju Gminy. Zwiększy to atrakcyjność inwestycyjną, turystyczną i osadniczą. W tym zakresie przewidziano do realizacji 2 główne przedsięwzięcia wskazane podczas konsultacji społecznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - budowa obwodnicy południowej – wschodniej Lidzbarka jest jedną z najbardziej potrzebnych inwestycji komunikacyjnych na terenie Gminy. Duże natężenie ruchu i mała przepustowość drogi

	<p>wojewódzkiej nr 541 przechodzącej przez miasto Lidzbark jest zagrożeniem i dyskomfortem mieszkańców Lidzbarka;</p> <ul style="list-style-type: none"> - przebudowa drogi gminnej Kiełpiny – Wąpiersk; - budowa drogi Nowe Dłutowo – Straszewy; - budowa drogi Nick – Zdrojek; <p>Dla zwiększenia bezpieczeństwa mieszkańców zaplanowano również inwestycje w infrastrukturę okołodrogową:</p> <ul style="list-style-type: none"> - oświetlenie uliczne przy wykorzystaniu nowych technologii, dzięki którym oświetlenie będzie mniej energochłonne; - instalacja monitoringu, który ma na celu zwiększenia poczucia bezpieczeństwa publicznego, zniechęcania przed atakami wandalizmu i przestępstwami oraz szybsze reagowanie służb bezpieczeństwa i większa wykrywalność sprawców. Miejsca objęte monitoringiem powinny być konsultowane ze społecznością lokalną; - budowa chodników i instalowanie sygnalizacji drogowych w celu poprawy bezpieczeństwa mieszkańców, a przede wszystkim osób niepełnosprawnych; - tworzenie miejsc parkingowych w szczególności przy obiektach użyteczności publicznej i turystycznych. <p>Jednym z głównych problemów poruszanych podczas konsultacji społecznych był brak linii kolejowej z powodu braku dofinansowania ze strony Urzędu Marszałkowskiego w Olsztynie. Wznowienie połączenia kolejowego Działdowo-Brodnica ożywiłoby region, dałoby możliwość szybszego i tańszego podróżowania. Proponuje się wystosowanie pisma do marszałka województwa warmińsko-mazurskiego o przywrócenie pasażerskiej linii kolejowej.</p>
<p>Kluczowe zadania</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa obwodnicy południowej – wschodniej Lidzbarka; 2. Przebudowa drogi gminnej Kiełpiny – Wąpiersk; 3. Budowa drogi Nowe Dłutowo – Straszewy; 4. Budowa drogi Nick – Zdrojek; 5. Rozbudowa infrastruktury okołodrogowej: monitoring, oświetlenie miejskie, chodniki, parkingi, sygnalizacje drogowe; 6. Przywrócenie połączenia kolejowego;
<p>Jednostka</p>	<p>Gmina Lidzbark</p>

realizująca	
Partnerzy	Policja Szkoły i placówki oświatowe Organizacje pozarządowe
Cel operacyjny 3.3.	Rozwój budownictwa mieszkaniowego i infrastruktury społecznej
Szczegółowy opis	<p>Założenia wyznaczonego celu wychodzą naprzeciw zidentyfikowanym potrzebom wskazanych podczas konsultacji społecznych i w analizie SWOT.</p> <p>Według uczestników konsultacji społecznych, Gmina nie zaspokaja potrzeb mieszkańców w zakresie lokali socjalnych. Natomiast Gmina ma obowiązek prowadzić politykę sprzyjającą zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych obywateli. Efektywna realizacja powyższej polityki wspiera rozwój budownictwa socjalnego. Gmina powinna posiadać lokale socjalne, które mają na celu zapewnienie najuboższym jej mieszkańcom prawo do mieszkania, a także zapobieganie bezdomności.</p> <p>Jednym z negatywnych zjawisk demograficznych zachodzących na terenie Gminy Lidzbark jest „starzejące się” społeczeństwo. Z powodu malejącej liczby członków rodziny przewiduje się zwiększenie zapotrzebowania na usługi opiekuńcze nad ludźmi starszymi. W Gminie powinien powstać ośrodek lub dom dziennego pobytu, gdzie osoby starsze mogłyby spotykać się, odpoczywać, rozmawiać i rozwijać swoje pasje, a ponadto korzystać z oferty opiekuńczej i prozdrowotnej. Utworzenie takiego ośrodka przeciwdziała marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób starszych.</p> <p>Ze względu na obecne warunki lokalowe, tj. mała powierzchnia ok. 230 m², zły stan techniczny wymagający generalnego remontu oraz ograniczenia prawne związane z wpisaniem do rejestru zabytków obecnego budynku Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Lidzbarku należy wybudować nowy budynek na prowadzenie biblioteki miejskiej. Z powodu małej powierzchni biblioteki brakuje miejsca na nowy księgozbiór, czytelnię elektroniczną</p>

	<p>i oddział dla najmłodszych dzieci, gdzie można byłoby stworzyć klub malucha (zajęcia dla mam z dziećmi). Ponadto, obecny budynek nie jest dostosowany do osób niepełnosprawnych. Budowa nowej biblioteki pozwoli na zrealizowanie celu wpisanego do Statutu powyższej instytucji kultury, tj. „zaspokajanie i rozwijanie potrzeb oświatowych, kulturalnych, informacyjnych oraz czytelniczych społeczeństwa oraz upowszechnienie wiedzy i kultury”. Ponadto, realizacja zadania pozwoli na ubieganie się o Certyfikat Biblioteka + i późniejsze traktowanie w programach bibliotecznych Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (np. „Zakup nowości bibliotecznych”, „Infrastruktura bibliotek”), na zasadach preferencyjnych.</p> <p>Ponadto należałoby podjąć działania w celu poprawy infrastruktury przychodni przy ul. Brzozowej. Placówka o powierzchni ok. 1600 m² wymaga generalnego remontu. O jego wykonanie dopomina się również sanepid, grożąc zamknięciem placówki.</p> <p>Kolejnym działaniem, jakie powinno być zrealizowane przez Władze Gminy, to remont i wyposażenie świetlic wiejskich. Potrzeba realizacji tego zadania wynika ze słabego zagospodarowania obiektów w szczególności Chelstach, Wawrowie. Świetlica wiejska pełni funkcję ośrodka kultury, gdzie odbywają się zebrania wiejski, spotkania kulturalno - rozrywkowe oraz imprezy integracyjne. Realizacja zadania wpłynie korzystnie na aktywność społeczno-kulturalną mieszkańców wsi.</p> <p>Ponadto uczestnicy konsultacji społecznych wskazali potrzebę przebudowy targowiska, które jeszcze kilka lat temu było jednym z największych w okolicy i na które przyjeżdżało kilkudziesięciu sprzedawców z różnych miejscowości. Obecnie teren przeznaczony na targowisko jest w opłakanym stanie, na które skarżą się zarówno sprzedawcy jak i kupujący. Należy podjąć działania przebudowy targowiska, aby poprawić jego wizerunek i mógłby stanowić niejako wizytówką Lidzbarka.</p>
<p>Kluczowe zadania</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utworzenie lokali socjalnych; 2. Utworzenie Placówki Dziennego Pobytu Senior – WIGOR;

	<p>3. Budowa Biblioteki Miejskiej;</p> <p>4. Modernizacja przychodni zdrowia przy ul. Brzozowej;</p> <p>5. Remont, modernizacja i wyposażenie świetlicy wiejskiej we Wawrowie;</p> <p>6. Budowa świetlicy wiejskiej wraz z wyposażeniem w Chełstach;</p> <p>7. Przebudowa targowiska miejskiego;</p>
Jednostka realizująca	Gmina Lidzbark
Partnerzy	<p>Organizacje pozarządowe</p> <p>Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Lidzbarku</p> <p>Przychodnia "MEDICUS" Jerzy Biowski i Wspólnicy Spółka Jawna</p> <p>Sołectwa</p> <p>Miejski Ośrodek Pomocy</p> <p>CARITAS</p>
Cel operacyjny 3.4.	Budowa i modernizacja bazy oświatowej
Szczegółowy opis	<p>Podczas konsultacji społecznych uczestnicy zgłaszali problem z dostępnością placówek oświatowych, przede wszystkim brak żłobka (uzasadnienie w celu operacyjnym 1.3) oraz brak szkoły podstawowej z zapleczem socjalnym i sportowym. Zapewnienie odpowiedniej jakości infrastruktury oświatowo - edukacyjnej wpłynie korzystnie na poprawę jakości kształcenia.</p>
Kluczowe zadania	<p>1. Budowa żłobka;</p> <p>2. Budowa szkoły podstawowej z zapleczem.</p>
Jednostka realizująca	Gmina Lidzbark Przedsiębiorstwo
Partnerzy	Gmina Lidzbark (dofinansowanie pobytu dziecka)
Cel strategiczny nr 4:	
Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej Gminy Lidzbark	
Uzasadnienie	<p>Założenia omawianego celu szczegółowego wychodzą naprzeciw zidentyfikowanym na etapie analizy SWOT potrzebom rozwoju Gminy w obszarze gospodarczym.</p> <p>Zgodnie zdiagnozowaną sytuacją gospodarczą Gminy, na jej terenie funkcjonuje niewielka liczba podmiotów gospodarczych, co</p>

	<p>może wynikać z niskiej aktywności ekonomicznej mieszkańców Gminy, jak również z problemów dotyczących zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej. Ponadto w strukturze firm zarejestrowanych na terenie Gminy Lidzbark przeważają jednoosobowe działalności gospodarcze, dlatego też należy podjąć działania wspierające rozwój małych i średnich przedsiębiorstw, które stanowią podstawę zatrudnienia mieszkańców oraz wpływają na sytuację finansową gminy - większa liczba działających podmiotów gospodarczych w gminie powoduje wzrost dochodów podatkowych, a ostatecznie korzystnie wpływa na dochody gminy.</p> <p>Role samorządu terytorialnego jest również nawiązywanie współpracy z instytucjami otoczenia biznesu, które poprzez swoje działania wspierają rozwój aktywności ekonomicznej mieszkańców.</p> <p>Wraz z rozwojem technicznym, stopniowo odchodziło się usług oferowanych przez rzemieślników. Obecny rynek towarów i usług wyparł takie usługi wykonywane przez wykwalifikowanych i doświadczonych rzemieślników. Jednak uczestnicy warsztatów społecznych wskazali potrzebę powrotu do rzemiosła. Należy zastanowić się, w jakim stopniu i zakresie zrealizować wskazany cel operacyjny.</p> <p>Ze względu na walory przyrodniczo-rekreacyjne, Gmina Lidzbark posiada duży potencjał turystyczny, który nie jest obecnie wykorzystywany. Powodem zaistniałej sytuacji jest brak kompleksowej oferty turystyczno – wypoczynkowej, jak również niska efektywność podejmowanych działań informacyjnych i promocyjnych o ofercie turystycznej Gminy. Ze względu na duże możliwości rozwoju turystyki na terenie Gminy należy podjąć działania w tym kierunku, które wpłyną pozytywnie na sytuację społeczno-gospodarczą regionu.</p> <p>Rozwój przedsiębiorczości powinien również uwzględniać intensywną współpracę nie tylko pomiędzy podmiotami gospodarczymi, ale również z jednostkami z sektora publicznego i organizacjami pozarządowymi.</p> <p>Gmina Lidzbark powinna realizować poniższe kierunki działań na rzecz przedsiębiorstw i przedsiębiorczości ukierunkowane na</p>
--	---

	<p>stworzenie sprzyjających warunków dla ich rozwoju.</p> <p>Zakładane efekty realizacji celu szczegółowego:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzrost poziomu przedsiębiorczości na terenie gminy, - spadek poziomu bezrobocia, - współpraca między podmiotami gospodarczymi na terenie gminy, - wzrost znaczenia turystyki w lokalnej gospodarce, - wzrost ruchu turystycznego na terenie gminy, - rozwój rolnictwa ekologicznego.
<p>Cel operacyjny 4.1.</p>	<p>Intensywny rozwój mikro, małych i średnich przedsiębiorstw</p>
<p>Szczegółowy opis</p>	<p>Podstawowym problemem przedsiębiorców są wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej, które niejednokrotnie przewyższają korzyści finansowe i społeczne. Potwierdzeniem tego jest wskazany poniższy problem przez uczestników konsultacji społecznych - niska „przeżywalność” przedsiębiorstw. Należy stworzyć korzystne warunki dla przedsiębiorców i osób planujących założenie własnej działalności gospodarczej. Proponuje się opracowanie i wprowadzenie systemu zachęt i ulg podatkowych dla nowopowstałych podmiotów gospodarczych. Powstające korzyści wpływają nie tylko na firmy, ale również na całą lokalną gospodarkę, instytucje państwowe oraz społeczności lokalne.</p> <p>Ważnym elementem mogącym wpłynąć na ożywienie gospodarcze Gminy będzie wprowadzenie ulg w podatkach lokalnych. Dzięki temu wzrośnie liczba przedsiębiorstw, które pozytywnie wpłyną na lokalny rynek pracy.</p> <p>Ze względu na potencjał turystyczny Gminy systemem zachęt powinny być objęte przede wszystkim podmioty działające w branży turystycznej, rekreacyjnej oraz gastronomicznej. Jednocześnie należy wspierać podmioty gospodarczego z branż, które stanowią podstawę gospodarki lokalnej.</p> <p>Zwolnienie, ulgi i wysokość pomocy musi zostać ustanowione przez Radę Gminy w drodze uchwały, która określa obligatoryjne warunki do spełnienia przez przedsiębiorcę. Przykładowe zachęty, ulgi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Obniżenie stawki podatku od nieruchomości na okres 3 lat

	<p>istniejącym podmiotom gospodarczym, które utworzą nowe miejsca pracy poprzez rozwój dotychczasowej działalności,</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zwolnienie z podatku od nieruchomości w ramach programu de minimis – rozpoczęcie działalności po raz pierwszy, - Zwolnienie z podatku od nieruchomości w ramach programu de minimis – utworzenie nowych stanowisk pracy, - Zwolnienie z podatku od nieruchomości dla przedsiębiorców zwiększających dochody własne Gminy, - Zwolnienie z podatku od nieruchomości przedsiębiorców zatrudniających osoby młodociane. <p>Ponadto Gmina powinna podjąć takie działania, które będą miały wpływ na poprawę dostępu przedsiębiorstw do informacji, szkoleń i podstawowych usług doradczych związanych z zakładaniem oraz prowadzeniem działalności gospodarczej. Powyższe zadania zazwyczaj realizowane są przez instytucje otoczenia biznesu. W powiecie Działdowskim funkcjonuje placówka Działdowska Agencja Rozwoju S.A., której zadaniem jest wspomaganie rozwoju gospodarczego regionu poprzez kompleksową obsługę przedsiębiorstw. Proponuje się podjęcie współpracy ze wspomnianą instytucją i stworzenie punktu w Lidzbarku bądź wyodrębnienie komórki organizacyjnej w Urzędzie Miasta i Gminy Lidzbark, która będzie obsługiwała przedsiębiorców w omawianym zakresie.</p>
Kluczowe zadania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie i wprowadzenie systemu zachęt i ulg podatkowych dla nowo powstałych podmiotów gospodarczych; 2. Wsparcie informacyjne, szkoleniowe i doradcze dla przedsiębiorców (w tym wsparcie w pozyskaniu środków unijnych);
Jednostka realizująca	Gmina Lidzbark
Partnerzy	Działdowska Agencja Rozwoju S.A.
Cel operacyjny 4.2.	Stworzenie warunków do inwestowania
Szczegółowy opis	<p>W celu zwiększenia atrakcyjności inwestowania na terenie Gminy i pozyskania potencjalnych inwestorów, władze samorządowe powinny podjąć działania w kierunku stosowania</p>

	<p>zachęt inwestycyjnych, przede wszystkim w formie ulg podatkowych np.</p> <ul style="list-style-type: none">- zwolnienie z podatku od nieruchomości w ramach pomocy de minimis,- zwalnia się z podatku nieruchomości lub ich części związane z prowadzeniem działalności gospodarczej będące w posiadaniu podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą pod warunkiem utworzenia nowych stałych miejsc pracy. Okres zwolnienia z podatku jest w zależności od liczby stworzenia miejsc pracy,- ulga w podatku od nieruchomości, udzielana przedsiębiorcom tworzącym nowe inwestycje i miejsca pracy na terenie Gminy Lidzbark w ramach pomocy de minimis. <p>Ponadto proponuje się przystąpienie do Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, dzięki której następuje przyspieszenie rozwoju gospodarczego regionów słabo rozwiniętych. Procedura rozszerzenia Specjalnej Strefy Ekonomicznej (SSE) zostaje wszczęta na wniosek samorządu terytorialnego lub właściciela terenu, skierowany do zarządzającego strefą. Istotnymi dokumentami załączanymi do wniosku są listy intencyjne od potencjalnych inwestorów, stanowiące jedno z najważniejszych uzasadnień starań o ustanowienie strefy. Teren przewidziany do włączenia do obszaru SSE musi spełniać określone kryteria, w tym mieć uregulowany stan prawny. Samorząd terytorialny powinien starać się o to, aby wyszczególniony teren był jak najlepiej uzbrojony. Ponadto teren musi mieć ustalone zagospodarowanie przestrzenne ewentualnie studium, który zakłada funkcje przemysłu, produkcji lub usług.</p> <p>Przedsiębiorcy, którzy działają na terenie W-M SSE, w ramach Zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej mają prawo do korzystania z pomocy publicznej w postaci zwolnienia dochodu z podatku dochodowego. Zwolnienie to przysługuje z dwóch tytułów - z tytułu nowej inwestycji i z tytułu</p>
--	--

	tworzenia nowych miejsc pracy. Przedsiębiorca ma pełną swobodę w wyborze tytułu, z którego chce korzystać. ¹⁵
Kluczowe zadania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przystąpienie do Warmińsko-Mazurskiej Specjalistycznej Strefy Ekonomicznej S.A.; 2. Udostępnienie nowych terenów i obiektów do prowadzenia działalności gospodarczej; 3. Tworzenie zachęt i ulg podatkowych do prowadzenia działalności na terenie Gminy;
Jednostka realizująca	Gmina Lidzbark
Partnerzy	Warmińsko-Mazurska Specjalistyczna Strefa Ekonomiczna S.A. Przedsiębiorstwa Potencjalni inwestorzy
Cel operacyjny 4.3.	Wsparcie dziedzictwa gospodarczego regionu, w tym powrót do rzemiosła, dostosowanie struktury i charakteru rolnictwa do potrzeb rynku
Szczegółowy opis	<p>Jednym z poruszanych tematów przez uczestników warsztatów społecznych był powrót zawodów rzemieślniczych. Konsumenci są bowiem znudzeni sieciowymi wyrobami, tzw. masówką, która jest zazwyczaj niskiej jakości i szybko się zużywa.</p> <p>Osoby, które chcą powrócić do dawno zapomnianych zawodów, spotykają wiele przeszkód - brak wsparcia finansowego i marketingowego. Pomimo, że popyt na usługi i produkty oferowane przez rzemieślników rośnie, to dla przedsiębiorców jest to interes ciągle nieopłacalny. Często jest to dodatkowe zajęcie i alternatywne źródło dochodu.</p> <p>Proponuje się kilka działań wspierających powrót do zawodów rzemieślniczych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - utworzenie nowych kierunków w zasadniczej szkole zawodowej, gdzie nauka zawodu kończy się egzaminem czeladniczym, który jest egzaminem państwowym, a po kolejnych 3 latach pracy w zawodzie można uzyskać tytuł mistrza; - kursy organizowane przez instytucje rzemieślnicze, które również kończą się przystąpieniem uczestnika do egzaminu na czeladnika.

¹⁵ Internet, www.wmsse.com.pl, 16.07.2015 r.

	<p>Należy podjąć współpracę z organizacją rzemieślniczą działającą na terenie powiatu działdowskiego - Cech Rzemieślników i Przedsiębiorców;</p> <ul style="list-style-type: none"> - realizacja projektu współfinansowanego ze środków unijnych promująca zawody rzemieślnicze. Głównym celem projektu byłaby ochrona przed zapomnieniem tradycyjnego rzemiosła oraz umożliwienie mieszkańcom nabycia nowych kwalifikacji zawodowych w zakresie ginących zawodów. Ponadto jedno ze szkoleń powinno być z zakresu przepisów prawnych dotyczących zasad zakładania i prowadzenia własnej działalności gospodarczej ze szczególnym uwzględnieniem form działalności w zakresie wytwórczości ludowej i artystycznej; - badanie potrzeb rynku na usługi rzemieślnicze i organizowanie szkoleń przez Powiatowy Urząd Pracy w Działdowie i Punkt Pośrednictwa Pracy w Działdowie, które oferują swoje usługi dla młodzieży ; - promocja zawodów – organizowanie imprez, festiwali, targów, na których będą prezentowane i promowane ginące zawody rzemieślnicze. <p>Kierunki rozwoju rolnictwa zależą przede wszystkim od roli rolnictwa w rozwoju gospodarki unijnej. Dlatego też należy podjąć poniższe działania: zmieniające strukturę produkcji na korzyść produktów poszukiwanych na rynku i nie objętych limitami unijnymi, wykorzystaniu potencjału produkcji warzyw i owoców oraz realizować zadania wspierające rozwój rolnictwa ekologicznego. Szansą dla rolnictwa jest wyrównywanie dopłat producentów rolnych w Polsce do poziomu w krajach dawnej UE i zniesieniu barier w światowych stosunkach gospodarczych.</p>
<p>Kluczowe zadania</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przywrócenie zawodów rzemieślniczych; 2. Kursy organizowane przez instytucje rzemieślnicze; 3. Realizacja projektu promująca zawody rzemieślnicze; 4. Badanie potrzeb rynku na usługi rzemieślnicze i organizowanie szkoleń przez Powiatowy Urząd Pracy w Działdowie i Punkt Pośrednictwa Pracy w Działdowie; 5. Promocja zawodów – organizowanie imprez, festiwali, targów; 6. Wykreowanie kierunków rozwoju rolnictwa dostosowanych do

	lokalnych i krajowych możliwości rynków zbytu;
Jednostka realizująca	Placówki oświatowe Ośrodek Doradztwa Rolniczego Cech Rzemieślników i Przedsiębiorców Powiatowy Urząd Pracy w Działdowie Punkt Pośrednictwa Pracy w Działdowie
Partnerzy	Gmina Lidzbark Organizacje pozarządowe Międzynarodowe Stowarzyszenie Miast Cittaslow
Cel operacyjny 4.4.	Wsparcie rozwoju turystyki i opracowanie systemu promocji turystyczno - gospodarczego
Szczegółowy opis	<p>Uczestnicy konsultacji społecznych wskazali problemy związane z rozwojem turystyki na terenie ich Gminy, są to m.in.: słaby poziom infrastruktury turystycznej, brak produktów i marki turystycznej wyróżniającą Gminę od innych ośrodków turystycznych, turysta tzw. „weekendowy” oraz brak promocji o ofercie turystycznej Gminy.</p> <p>Na terenie Gminy Lidzbark położone są obszary chronione, dwa parki krajobrazowe, rezerваты i pomniki przyrody, które stanowią istotny element przewagi konkurencyjnej regionu. Ponadto wysokie walory przyrodnicze i kulturowe stanowią potencjał do efektywnego rozwoju turystyki. Dlatego też działania samorządu terytorialnego i mieszkańców powinny być nakierunkowane na efektywne wykorzystanie tych zalet poprzez rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej.</p> <p>W celu zwiększenia świadomości mieszkańców Gminy związanej z wykorzystywaniem walorów turystycznych, jako alternatywnego źródła dochodu, należy organizować spotkania/ szkolenia z zakresu prowadzenia działalności agroturystycznej. Podczas spotkań powinny być poruszane tematy takie jak: warunki prowadzenia działalności turystycznej w świetle obowiązujących przepisów, zasady urządzania kwatery i pokoje gościnnych. Ponadto szkolenia powinny zawierać elementy profesjonalnej obsługi klienta (rezerwacje, obsługa,) oraz przygotować swój biznes pod względem marketingowym.</p>

	<p>Dodatkowo Gmina powinna przeprowadzać cykliczne badanie rynku turystycznego i poprzez jego analizę ukierunkowywać swoją ofertę na docelowego klienta. Ze względu na niedostateczną obecnie informację i promocję oferty turystycznej, należy podjąć kompleksowe działania w tym kierunku. Proponuje się opracowanie i wdrożenie <i>Strategię promocji turystyki w Gminie Lidzbark</i>. Systematyczna realizacja celów i działań wyznaczonych w proponowanej Strategii promocji będzie sprzyjać wzmocnieniu wizerunku Gminy, jako miejsca wypoczynku i rekreacji.</p> <p>Działania informacyjno-promocyjnych i marketingowe Gminy w zakresie turystyki i proekologicznego jej wizerunku powinny być realizowane poprzez reklamy i ogłoszenia, własne kampanie, udział w targach i wystawach.</p>
Kluczowe zadania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tworzenie warunków dla rozwoju infrastruktury turystycznej oraz wypoczynkowej, w tym bazy noclegowej; 2. Budowa nowych obiektów turystycznych i gastronomicznych; 3. Zakup melekksa; 4. Zakup barki; 5. Opracowanie i wdrożenie <i>Strategii promocji turystyki w Gminie Lidzbark</i>; 6. Utworzenie produktów turystycznych i ich promocja; 7. Tworzenie publikacji informacyjno-promocyjnych o ofercie turystycznej i atrakcjach regionu; 8. Szkolenia z zakresu prowadzenia działalności agroturystycznej.
Jednostka realizująca	Gmina Lidzbark Przedsiębiorcy
Partnerzy	Informacja Turystyczna w Lidzbarku Organizacje pozarządowe
Cel operacyjny 4.5.	Współpraca przedsiębiorstw, jednostek naukowo-badawczych i jednostek samorządu terytorialnego
Szczegółowy opis	<p>W raporcie „<i>Współpraca przedsiębiorstw z organizacjami pozarządowymi jako przejaw społecznej odpowiedzialności biznesu</i>” przedstawiono główne korzyści, jakie przedsiębiorstwa osiągają dzięki współpracy z organizacjami pozarządowymi, tj.: wzmocnienie pozytywnego wizerunku i budowanie wartości społecznej marki.</p>

	<p>Dodatkową korzyścią może być zdobycie przez pracowników firmy nowych kompetencji. Podobne atuty występują podczas współpracy przedsiębiorstw z innymi sektorami gospodarki.</p> <p>Ze względu na duży potencjał turystyczny Gminy Lidzbark proponuje się współpracę pomiędzy przedsiębiorcami (działającymi w obszarze turystyki biznesowej, zdrowotnej a także usług szkoleniowych i rekreacyjno-sportowych) zawiązując klaster turystyczny. Celem klastra jest indywidualny rozwój wszystkich podmiotów gospodarczych tworzących klaster, jak również promocja regionu. Efektem klastra jest wspólna oferta turystyczna.</p> <p>Występujące korzyści dla podmiotów tworzących Klaster: redukcja kosztów, np. marketingowych i efektywniejsza promocja, wzrost liczby klientów i obrotów, wzrost zatrudnienia, wzrost konkurencyjności, łatwiejszy dostęp do finansowania zewnętrznego.</p> <p>Występujące korzyści dla regionu: wzmocnienie turystycznej marki regionu, promocja turystyczna regionu na rynku krajowym i zagranicznym, wzrost zatrudnienia spowodowany rosnącą liczbą turystów odwiedzających region oraz podniesienie konkurencyjności regionu poprzez wzmocnienie sektora turystyki.</p> <p>Proponuje się współpracę z jednostką naukowo-badawczą np. Katedrą Polityki Gospodarczej i Regionalnej działającą przy Uniwersytecie Warmińsko – Mazurskim w Olsztynie. Współpraca oparta będzie na transferze wiedzy i rozwiązań innowacyjnych w sektorze turystycznym.</p> <p>Wspieranie rozwoju klastrów powinno stanowić jedno z podstawowych zadań samorządowych. władze samorządowe powinny wspierać lokalną przedsiębiorczość tworząc korzystne warunki do podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej.</p>
<p>Kluczowe zadania</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Współpraca właścicieli ośrodków agroturystycznych – klaster turystyczny; 2. Współpraca przedsiębiorców, jednostek pozarządowych z władzami Gminy;
<p>Jednostka realizująca</p>	<p>Przedsiębiorcy z branży turystycznej</p>

Partnerzy	Gmina Lidzbark Instytucje Otoczenia Biznesu Podmiot sektora naukowo-badawczego Organizacja pozarządowe
Cel strategiczny nr 5: Zwiększanie atrakcyjności przestrzennej Gminy Lidzbark	
Uzasadnienie	<p>Powyższy cel wychodzi naprzeciw potrzebom, jakie zostały sformułowane podczas konsultacji społecznych. Dzięki realizacji wyznaczonych kluczowych zadań zwiększy się atrakcyjność społeczno-gospodarcza i przestrzenna Gminy Lidzbark. Należy podkreślić fakt, że realizacja tego celu jest komplementarna z innymi celami sformułowanymi w niniejszej Strategii.</p> <p>Rozwój gminy zależy od uwarunkowań rozwoju przestrzennego i związany jest z wyznaczeniem obszarów inwestycyjnych, zabudowy mieszkaniowej oraz obszarów pełniących funkcje turystyczno-rekreacyjne.</p> <p>Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym określa zasady kształtowania polityki przestrzennej przez jednostki samorządu terytorialnego oraz zakres i sposoby postępowania w sprawach przeznaczenia terenów na określone cele, zasady zagospodarowania i zabudowy tych terenów, przyjmując ład przestrzenny i zrównoważony rozwój za podstawę tych działań. Ustawa ta jednoznacznie określa elementy niezbędne do uwzględnienia podczas procesu planowania, a są nimi głównie: wymagania zachowania walorów architektonicznych i krajobrazowych, wymagania ochrony środowiska, ochrony dziedzictwa kulturowego, zabytków oraz dóbr kultury współczesnej, ochrony zdrowia oraz bezpieczeństwa ludzi i mienia, walory ekonomiczne przestrzeni, potrzeby interesu publicznego czy rozwoju infrastruktury technicznej, w tym rozbudowy i przebudowy sieci dróg o znaczeniu krajowym, regionalnym i lokalnym.</p> <p>Zakładane efekty realizacji celu szczegółowego:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawa atrakcyjności turystycznej, inwestycyjnej i osiedleńczej obszaru gminy,

	<ul style="list-style-type: none"> - ożywienie gospodarcze i kulturalne Gminy Lidzbark, - zwiększenie potencjału kulturalnego i turystycznego miasta poprzez nadanie obiektom nowych funkcji społeczno-kulturalnych i turystycznych, - zahamowanie zjawiska degradacji obszaru, - poprawa jakości życia mieszkańców, - zahamowanie procesu marginalizacji ekonomicznej i społecznej rewitalizowanego obszaru,
Cel operacyjny 5.1.	Poprawa ładu przestrzennego
Szczegółowy opis	<p>Kształtowanie ładu przestrzennego jest jednym z najważniejszych uwarunkowań zrównoważonego rozwoju, jakości życia mieszkańców i aktywności społeczno-gospodarczej. Gospodarowanie przestrzenią i jej zasobami należy do samorządu terytorialnego. Głównym instrumentem wykorzystywanym do osiągnięcia ładu przestrzennego jest planowanie przestrzenne, o którym należy informować obecnych i potencjalnych użytkowników.</p> <p>Planowanie przestrzenne napotyka na szereg różnych, poważnych problemów. Mają one różne źródła, w tym takie jak: niedoskonałość i niespójność prawa, niekiedy źle pojmowane zasady ustrojowe, w tym zakres wolności, demokracja, dysponowanie własnością nieruchomości, gospodarka wolnorynkowa, sprzeczności interesów różnych użytkowników i dysponentów terenu i jego zasobów, niski poziom kultury gospodarczej w zakresie środowiska życia, uwarunkowania zabudowy historycznej i wreszcie powszechny brak kapitału na kompleksowe przekształcenia zabudowy a także na likwidację opuszczonych, przeważnie starych siedlisk i zagród na terenach wiejskich. (...) W obecnych warunkach prawnych miejscowe plany przestrzenne obejmują w zdecydowanej większości wybrane fragmenty gmin a nie całe gminy. Ich wybór jest oparty głównie na wnioskach prywatnych inwestorów. Taka sytuacja nie sprzyja kompleksowemu podejściu do przestrzeni. Odbiera planowaniu miejscowemu funkcję koordynującą strukturę funkcjonalną terenów objętych planami. W niekorzystnej sytuacji stawia zwłaszcza</p>

	<p>pasywne inwestycyjnie tereny o szczególnym znaczeniu dla środowiska przyrodniczego.¹⁶</p> <p>Podniesienie poziomu ładu przestrzennego przyczyni się do poprawy jakości przestrzeni i tym samym warunków życia mieszkańców poprzez wyznaczenie obszarów o charakterze inwestycyjnym, mieszkaniowym i rekreacyjnym.</p>
Kluczowe zadania	1. Opracowywanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
Jednostka realizująca	Gmina Lidzbark
Partnerzy	Przedsiębiorcy Potencjalni inwestorzy Mieszkańcy Organizacje pozarządowe
Cel operacyjny 5.2.	Pozyskiwanie i przygotowanie nowych terenów pod inwestycje
Szczegółowy opis	<p>Istotną barierą rozwojową Gminy Lidzbark wskazaną przez uczestników konsultacji społecznych jest brak terenów inwestycyjnych.</p> <p>W ramach realizacji poniższego celu przewiduje się dwa kluczowe zadania, wpływające na zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy. Pierwszy z nich jest pozyskanie nowych terenów pod inwestycje od sektora publicznego bądź prywatnego. Zadanie to powinno być ściśle powiązane z procesem planowania przestrzennego w Gminie. Drugim zadaniem powinno być kompleksowe uzbrojenie terenów w kluczowe elementy infrastruktury technicznej w tym zwiększenie dostępności komunikacyjnej, które w połączeniu z preferencjami dla przedsiębiorców i inwestorów w formie zwolnień z podatku od nieruchomości sprawią, iż teren będzie atrakcyjny dla potencjalnych inwestorów.</p>
Kluczowe zadania	1. Pozyskiwanie nowych terenów pod inwestycje; 2. Uzbrojenie terenów inwestycyjnych przy obwodnicy Lidzbarka.

¹⁶ J. Polski, Problemy kształtowania ładu przestrzennego w świetle idei zrównoważonego rozwoju

Jednostka realizująca	Gmina Lidzbark
Partnerzy	Agencja Nieruchomości Rolnych Prywatni właściciele gruntów Przedsiębiorcy
Cel operacyjny 5.3.	Poprawa wizerunku Gminy Lidzbark i ochrona dziedzictwa kulturowego
Szczegółowy opis	<p>Wizerunek Gminy tworzą poszczególne elementy, które jednocześnie wpływają na jego atrakcyjność. Do tych czynników zaliczamy:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Warunki naturalne - położenie Miasta i Gminy Lidzbark, rzeźba terenu oraz walory krajobrazowo-przyrodnicze: obszary prawnie chronione - 4 obszary Natura 2000, 2 parki krajobrazowe, rezerваты i pomniki przyrody; 2. Struktura i charakter zabudowy - zabudowa jest jednym z głównych aspektów wpływających na odbiór wizualny danego obszaru, które stanowi o charakterze osiedli i krajobrazie miasta/wsi; 3. Obiekty dziedzictwa kulturowego - ochrona elementów krajobrazu kulturowego oraz obiektów dziedzictwa kulturowego występującego na terenie Gminy Lidzbark powinna być nadrzędnym celem wszelkich działań inwestycyjnych związanych z rozwojem miasta; 4. System zieleni stanowi niezbędny element krajobrazu i poprzez występujące obszary chronione podnoszą atrakcyjność turystyczno-rekreacyjną oraz rangę Gminy Lidzbark; 5. Układ komunikacyjny – Gmina powinna dążyć do ukształtowania czytelnego i sprawnego układu komunikacyjnego, który wzmocni dostępność terenów inwestycyjnych, jak również wpłynie na estetykę i funkcjonalność przestrzenną Gminy; 6. Obiekty małej architektury są detalem wizerunku Gminy, które również pełnią funkcje urbanistyczną i za pomocą np. lamp ulicznych, wyznaczonych chodników i ścieżek rowerowych zróżnicowaną nawierzchnią, koszy na śmieci i innych elementów eksponują atrakcyjne miejsca w Gminie.

	<p>Realizacja kluczowych zadań w ramach wyznaczonego celu pozytywnie wpłynie na wizerunek Gminy poprzez zrewitalizowanie i zagospodarowanie przestrzeni publicznej wyposażonych w różnorodne udogodnienia dla wszystkich grup mieszkańców.</p> <p>Tereny niezagospodarowane można udostępnić mieszkańcom na cele rekreacyjne. Stworzone zostaną bezpieczne i nowoczesne place zabaw oraz siłownie na świeżym powietrzu. Obiekty sportowo-rekreacyjne będą wykorzystywane przez dzieci, młodzieży, dorosłych, seniorów oraz przez osoby niepełnosprawne.</p> <p>Jednym z czynników wpływających na atrakcyjność przestrzenną Gminy Lidzbark jest bogata jej historia oraz posiadane dziedzictwo kulturowe, dając tym samym podstawy do stworzenia niepowtarzalnej marki Gminy. W ramach ochrony dziedzictwa kulturowego należałoby podjąć działania w kierunku badań lokalnej historii oraz jej upowszechnienie za pomocą wydawnictw, wydarzeń okolicznościowych, mediów lub poprzez organizowanie konkursów dla dzieci i młodzieży.</p> <p>Należałoby podjąć również działania wykorzystania dziedzictwa kulturowego dla rozwoju ekonomicznego Gminy Lidzbark poprzez włączanie obiektów kulturalnych w szlaki turystyczne i ich udostępnianie. Dodatkowo powinno się współpracować z właścicielami i użytkownikami tych obiektów i wspierać ich w celu inwestowania w te obiekty oraz przystosowania do nowych funkcji.</p> <p>W przypadku realizacji zadań i projektów związanych z rewitalizacją terenu współfinansowanych z unijnych środków, należy pamiętać o zaktualizowaniu dokumentu strategicznego, jakim jest <i>Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Lidzbark</i>.</p>
Kluczowe zadania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rewitalizacja centrum miasta; 2. Aktualizacja dokumentu <i>Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Lidzbark</i>; 3. Zagospodarowanie centrów wsi; 4. Zagospodarowanie terenów niezagospodarowanych na miejsca rekreacji dla różnych grup wiekowych mieszkańców.
Jednostka realizująca	Gmina Lidzbark

Partnerzy	Organizacje pozarządowe, w tym przede wszystkim Towarzystwo Miłośników Lidzbarka Welskiego Szkoły i placówki oświatowe Sołectwa Mieszkańcy Właściciele obiektów dziedzictwa kulturowego

Źródło: opracowanie własne

6. Źródła finansowania Strategii

Podstawowe źródła finansowania zadań zaplanowanych w Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark na lata 2015-2022, to:

1. środki własne budżetowe na realizację zadań własnych Gminy, w tym:
 - dotacje na zadania zlecone i realizowane na podstawie zawartych porozumień,
 - subwencja ogólna (część oświatowa),
 - dochody własne (podatki i opłaty lokalne, udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, dochody z majątku gminy, odsetki od środków na rachunkach bankowych, pozostałe dochody).
2. krajowe i zagraniczne mechanizmy finansowe, w tym:
 - środki pochodzące z funduszy unijnych w nowym okresie programowania na lata 2014-2020 (m.in. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny, Fundusz Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego Rozwoju Obszarów Wiejskich),
 - inne zagraniczne środki finansowe,
 - krajowe środki finansowe np. z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.
3. komercyjne instrumenty finansowe, w tym:
 - pożyczki i kredyty bankowe,
 - inne.
4. środki innych uczestników (partnerów) procesu wdrażania strategii, w tym sektora prywatnego.

Jednym ze źródeł finansowania inwestycji są dotacje unijne, które są szansą szybszego rozwoju Gminy. Całkowita alokacja dla Polski zapisana w *Programowanie perspektywy finansowej na lata 2014-2020 - Umowa Partnerstwa* (dot. polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa) wynosi ponad 82,5 mld Euro. W ramach powyższej kwoty będą finansowane projekty z 8 programów zarówno krajowych jak i regionalnych. Łączna wielkość zaangażowanych środków unijnych w ramach realizowanych priorytetów przewidzianych w Regionalnym Programie Operacyjnym Warmia i Mazury na lata 2014-2020 wynosi 1,73 mld Euro. Dlatego też nie ulega wątpliwości, że nowa perspektywa finansowa to dla Gminy Lidzbark ogromna szansa rozwoju. Gmina powinna być aktywna w pozyskiwaniu funduszu unijnych na realizację zadań inwestycyjnych zapisanych w Strategii.

6.1. Powiązania Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark na lata 2015-2022 z innymi dokumentami strategicznymi

W ramach strategii będą realizowane cele strategiczne i operacyjne wpisujące się w strategiczne dokumenty o zasięgu europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym. Wykaz dokumentów strategicznych zamieszczono w poniższej tabeli.

Tabela 44. Zgodność Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark na lata 2014-2022 z dokumentami strategicznymi

Dokument strategiczny	Cel/Priorytet/Obszar strategiczny	Cel Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark na lata 2015-2022
Strategia Europa 2020	Rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji	<p>Cel operacyjny 1.4 Podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych zgodnych z zapotrzebowaniem rynku pracy</p> <p>Cel operacyjny 1.6 Wzmocnienie potencjału administracji samorządowej</p> <p>Cel operacyjny 4.1 Intensywny rozwój mikro, małych i średnich przedsiębiorstw</p> <p>Cel operacyjny 4.5 Współpraca przedsiębiorstw, jednostek naukowo-badawczych i jednostek samorządu terytorialnego</p>
	Rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej	<p>Cel operacyjny 2.2 Ograniczenie niskiej emisji i poprawa efektywności energetycznej</p> <p>Cel operacyjny 2.5 Podniesienie świadomości przedsiębiorców w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej na terenach NATURA 2000</p>
Strategia Rozwoju Kraju 2030	Obszar konkurencyjności i innowacyjności gospodarki(modernizacji)	<p>Cel operacyjny 1.3 Rozwój opieki żłobkowej i podniesienie jakości usług w zakresie edukacji przedszkolnej</p> <p>Cel operacyjny 1.4 Podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych zgodnych z zapotrzebowaniem rynku pracy</p> <p>Cel operacyjny 4.1 Intensywny rozwój mikro, małych i średnich przedsiębiorstw</p>

		<p>Cel operacyjny 4.5 współpraca przedsiębiorstw, jednostek naukowo-badawczych i jednostek samorządu terytorialnego</p>
	Obszar równoważenia potencjału rozwojowego regionów (dyfuzji)	<p>Cel operacyjny 3.2 Poprawa układu komunikacyjnego i rozbudowa infrastruktury okołodrogowej</p>
	Obszar efektywności i sprawności państwa (efektywności)	<p>Cel operacyjny 1.6 Wzmocnienie potencjału administracji samorządowej</p>
Krajowa Polityka Miejska	<p>Wspomaganie rozwoju subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich, przede wszystkim na obszarach problemowych polityki regionalnej (w tym na niektórych obszarach wiejskich) poprzez wzmacnianie ich funkcji oraz przeciwdziałanie ich upadkowi ekonomicznemu.</p>	<p>Cel operacyjny 1.4 Podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych zgodnych z zapotrzebowaniem rynku pracy</p> <p>Cel operacyjny 2.2 Ograniczenie niskiej emisji i poprawa efektywności energetycznej</p> <p>Cel operacyjny 4.3 Wsparcie dziedzictwa gospodarczego regionu, w tym powrót do rzemiosła, dostosowanie struktury i charakteru rolnictwa do potrzeb rynku</p>
	<p>Odbudowa zdolności do rozwoju poprzez rewitalizację zdegradowanych społecznie, ekonomicznie i fizycznie obszarów miejskich</p>	<p>Cel operacyjny 5.3 Poprawa wizerunku Gminy Lidzbark i ochrona dziedzictwa kulturowego</p>
	<p>Wspieranie zrównoważonego rozwoju ośrodków miejskich, w tym przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom niekontrolowanej suburbanizacji</p>	<p>Cel operacyjny 2.2 Ograniczenie niskiej emisji i poprawa efektywności energetycznej</p> <p>Cel operacyjny 2.3 Ochrona i przeciwdziałanie degradacji walorów środowiska naturalnego</p> <p>Cel operacyjny 3.2 Poprawa układu komunikacyjnego i rozbudowa infrastruktury okołodrogowej</p>
Strategia Rozwoju Kapitał Ludzki	Wzrost zatrudnienia	<p>Cel operacyjny 1.1 Wzrost aktywizacji zawodowej i integracji społecznej wszystkich mieszkańców</p> <p>Cel operacyjny 1.3 Rozwój opieki żłobkowej i podniesienie jakości usług w zakresie edukacji przedszkolnej</p> <p>Cel operacyjny 1.4</p>

		Podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych zgodnych z zapotrzebowaniem rynku pracy
	Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych	<p>Cel operacyjny 1.1 Wzrost aktywizacji zawodowej i integracji społecznej wszystkich mieszkańców</p> <p>Cel operacyjny 1.3 Rozwój opieki żłobkowej i podniesienie jakości usług w zakresie edukacji przedszkolnej</p> <p>Cel operacyjny 1.4: Podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych zgodnych z zapotrzebowaniem rynku pracy</p> <p>Cel operacyjny 3.3 Rozwój budownictwa mieszkaniowego i infrastruktury społecznej</p> <p>Cel operacyjny 3.4 Budowa i modernizacja bazy oświatowej</p>
	Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym	<p>Cel operacyjny 3.1 Wzrost aktywizacji zawodowej i integracji społecznej wszystkich mieszkańców</p> <p>Cel operacyjny 3.2 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu</p> <p>Cel operacyjny 3.3 Rozwój budownictwa mieszkaniowego i infrastruktury społecznej</p>
	Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej	Cel operacyjny 1.3 Rozwój opieki żłobkowej i podniesienie jakości usług w zakresie edukacji przedszkolnej
	Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli	<p>Cel operacyjny 1.3 Rozwój opieki żłobkowej i podniesienie jakości usług w zakresie edukacji przedszkolnej</p> <p>Cel operacyjny 1.4 Podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych zgodnych z zapotrzebowaniem rynku pracy</p>
Sprawne Państwo 2020	Efektywne świadczenie usług publicznych	<p>Cel operacyjny 1.2 Zwiększenie dostępu do usług medycznych wysokiej jakości</p> <p>Cel operacyjny 1.7 Wzmocnienie potencjału administracji samorządowej</p>

	Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego	Cel operacyjny 3.2 Poprawa układu komunikacyjnego i rozbudowa infrastruktury okołodrogowej
Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki	Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki	Cel operacyjny 4.1 Intensywny rozwój mikro, małych i średnich przedsiębiorstw
	Stymulowanie innowacyjności poprzez wzrost efektywności wiedzy i pracy	Cel operacyjny 4.4 Podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych zgodnych z zapotrzebowaniem rynku pracy
	Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców	Cel operacyjny 2.2 Ograniczenie niskiej emisji i poprawa efektywności energetycznej Cel operacyjny 2.5 Podniesienie świadomości przedsiębiorców w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej na terenach NATURA 2000
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej ..	Cel operacyjny 3.2 Poprawa układu komunikacyjnego i rozbudowa infrastruktury okołodrogowej
	Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski	Cel operacyjny 5.4 Ochrona dziedzictwa kulturowego
	Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego	Cel operacyjny 5.1 Poprawa ładu przestrzennego
Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Województwa Warmińsko – Mazurskiego do roku 2025	Konkurencyjna gospodarka	Cel operacyjny 4.1 Intensywny rozwój mikro, małych i średnich przedsiębiorstw Cel operacyjny 4.2 Stworzenie warunków do inwestowania Cel operacyjny 4.3 Wsparcie dziedzictwa gospodarczego regionu, w tym powrót do rzemiosła, dostosowanie struktury i charakteru rolnictwa do potrzeb rynku Cel operacyjny 4.4 Wsparcie rozwoju turystyki i opracowanie systemu promocji turystyczno - gospodarczego Cel operacyjny 4.5 Współpraca przedsiębiorstw, jednostek naukowo-badawczych i jednostek samorządu terytorialnego

		<p>Cel operacyjny 5.2 Pozyskiwanie i przygotowanie nowych terenów pod inwestycje</p> <p>Cel operacyjny 5.4 Wsparcie rozwoju turystyki i opracowanie systemu promocji turystyczno - gospodarczego</p>
	Wzrost aktywności społecznej	<p>Cel operacyjny 1.1 Wzrost aktywizacji zawodowej i integracji społecznej wszystkich mieszkańców</p> <p>Cel operacyjny 1.2 Zwiększenie dostępu do usług medycznych wysokiej jakości</p> <p>Cel operacyjny 1.3 Rozwój opieki żłobkowej i podniesienie jakości usług w zakresie edukacji przedszkolnej</p> <p>Cel operacyjny 1.4 Podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych zgodnych z zapotrzebowaniem rynku pracy</p> <p>Cel operacyjny 1.6 Wzmocnienie potencjału administracji samorządowej</p>
	Wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych	<p>Cel operacyjny 1.6 Wzmocnienie potencjału administracji samorządowej</p>
	Nowoczesna infrastruktura rozwoju	<p>Cel operacyjny 2.1 Rozwój infrastruktury wodno – ściekowej</p> <p>Cel operacyjny 2.2 Ograniczenie niskiej emisji i poprawa efektywności energetycznej</p> <p>Cel operacyjny 2.4 Wzrost ekologicznej świadomości mieszkańców i turystów poprzez kampanie edukacyjne i promocję postaw proekologicznych</p> <p>Cel operacyjny 2.5 Podniesienie świadomości przedsiębiorców w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej na terenach NATURA 2000</p> <p>Cel operacyjny 3.2 Poprawa układu komunikacyjnego i rozbudowa infrastruktury okołodrogowej</p>

Źródło: opracowanie własne

6.2. Źródła finansowania zadań zaplanowanych do realizacji w ramach Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark na lata 2015-2022

Działania zawarte w Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark na lata 2015-2022 będą finansowane z różnych źródeł. Gmina powinna wykorzystać możliwość dofinansowania projektów z unijnych środków przewidzianych w nowej perspektywie finansowej 2014-2020. W poniższej tabeli przedstawione zostały potencjalne źródła finansowania zadań zaplanowanych do realizacji w ramach opracowanej Strategii. Wskazano osie priorytetowe, działania i poddziałania oraz priorytety inwestycyjne, w ramach których można uzyskać wsparcie finansowe dla zawartych w Strategii zadań. Należy jednak zaznaczyć, iż w czasie budowania niniejszej Strategii trwają prace nad opracowaniem dokumentów Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych w ramach poszczególnych programów. Dlatego też po opublikowaniu dokumentów przez instytucje zarządzające, należy zweryfikować poniższe zapisy.

Tabela 45. Możliwości finansowania zadań wskazanych w Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark na lata 2015-2022

Cel szczegółowy i operacyjny	Nazwa zadania	Program operacyjny / Inne/ Ministerstwo	Oś, Działanie, poddziałanie/ Priorytet inwestycyjny/ Inne
Cel strategiczny nr 1: Wzrost jakości kapitału ludzkiego i społecznego w Gminie Lidzbark			
Cel operacyjny 1.1. Wzrost aktywizacji zawodowej i integracji społecznej mieszkańców Gminy	Wyrównanie szans rozwojowych i edukacyjnych dzieci i młodzieży na wszystkich szczeblach edukacji	Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020	Oś 9 Dostęp do wysokiej jakości usług Działanie 9.3 Infrastruktura edukacyjna Poddziałanie 9.3.1 Infrastruktura kształcenia zawodowego Poddziałanie 9.3.4 Infrastruktura edukacji ogólnokształcącej Poddziałanie 9.3.5 Infrastruktura edukacji przedszkolnej
	Rozwój programów kształcenia dla dzieci i młodzieży z trudnościami w nauce	Dochód Urzędu Miasta i Gminy Lidzbark	Subwencja oświatowa
	Aktywizacja zawodowa wybranych grup zagrożonych wykluczeniem (kobiety powracające na rynek pracy po urodzeniu dziecka, osoby młode, osoby w wieku 50 i więcej, osoby	Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020	Oś 11 Włączenie społeczne Działanie 11.1 Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększeniu szans na zatrudnienie Poddziałanie 11.1.1 Aktywizacja społeczna i

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark na lata 2015-2022

	niepełnosprawne, bezrobotne)		<p>zawodowa osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>Oś 10 Regionalny rynek pracy Działanie 10.1 Poprawa dostępu do zatrudnienia osób bezrobotnych i poszukujących pracy (Powiatowy Urząd Pracy w Działdowie) Działanie 10.2 Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez zatrudnienia (operator) Działanie 10.3 Rozwój samozatrudnienia Działanie 10.4 Pomoc w powrocie lub wejściu na rynek pracy osobom sprawującym opiekę nad dzieckiem do lat 3</p> <p>Oś 1 Osoby młode na rynku pracy Działanie 1.1 i 1.2 Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy</p>
	Zwiększenie dostępności miejsc publicznych dla osób starszych i niepełnosprawnych	<p>Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej</p> <p>Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020</p>	<p>Programu Senior-WIGOR</p> <p>Oś 9 Dostęp do wysokiej jakości usług Działanie 9.2 Infrastruktura socjalna</p>
	Dostęp do lokali i mieszkań socjalnych	Bank Gospodarstwa Krajowego	Fundusz Dopłat tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych
	Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w życie społeczne Gminy	Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020	<p>Oś 11 Włączenie społeczne Działanie 11.2 Ułatwienie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczących w interesie ogólnym Poddziałanie 11.2.3 Ułatwienie dostępu do usług społecznych, w tym integracja ze środowiskiem lokalnym</p>
	Realizacja programów pomocy	Dochód Urzędu Miasta i Gminy	- Dotacje z budżetu państwa za na zadania

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark na lata 2015-2022

	społecznej	Lidzbark	zlecone bądź własne, dotacje na zadania realizowane na podstawie porozumień jst, dotacje z funduszy celowych, środki ze źródeł pozabudżetowych, wpływy z usług, Wpływy z opłat funkcjonariuszy domów pomocy społecznej, wpływy z opłat na usługi opiekuńcze, darowizny, pozostałe dochody
		Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój	Oś 2 Efektywne polityki publiczne na rynku pracy, gospodarki i edukacji Działanie 2.5 Skuteczna pomoc społeczna
Cel operacyjny 1.2. Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług medycznych	Zapewnienie całodobowej opieki medycznej		
	Modernizacja przychodni zdrowia przy ul. Brzozowej	Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020	Oś 4 Efektywność energetyczna Działanie 4.3 Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków Poddziałanie 4.3.1 Efektywność energetyczna w budynkach publicznych
	Rozszerzenie zakresu usług świadczonych w przychodniach	Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020	Oś 10 Regionalny rynek pracy Działanie 10.7 Aktywne i zdrowe starzenie się
	Zwiększenie liczby lekarzy specjalistów, pediatrów	Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020	Oś V Wsparcie dla obszaru zdrowia 5.4 Kompetencje zawodowe i kwalifikacje kadr medycznych
Cel operacyjny 1.3. Rozwój opieki żłobkowej i podniesienie jakości usług w zakresie edukacji przedszkolnej	Budowa żłobka	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020	Program Maluch Oś 10 Regionalny rynek pracy Działanie 10.4 Pomoc w powrocie lub wejściu na rynek pracy osobom sprawującym opiekę nad dziećmi do lat 3
	Tworzenie nowych miejsc przedszkolnych	Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020	Oś 2 Kadry dla gospodarki Działanie 2.1 Zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej

			Oś 9 Dostęp do wysokiej jakości usług Działanie 9.3 Infrastruktura edukacyjna Poddziałanie 9.3.5 Infrastruktura edukacji przedszkolnej
<p>Cel operacyjny 1.4.</p> <p>Podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych zgodnych z zapotrzebowaniem rynku pracy</p>	Poszerzenie oferty kształcenia młodzieży na poziomie szkół średnich	Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020	<p>Oś 2 Kadry dla gospodarki Działanie 2.2 Podniesie jakości oferty edukacyjnej ukierunkowanej na rozwój kompetencji kluczowych uczniów 2.2.1 Podniesie jakości oferty edukacyjnej ukierunkowanej na rozwój kompetencji kluczowych uczniów 2.4.1 Rozwój kształcenia i szkolenia zawodowego</p> <p>Oś 9 Dostęp do wysokiej jakości usług Działanie 9.3 Infrastruktura edukacyjna Poddziałanie 9.3.4 Infrastruktura edukacji ogólnokształcącej</p>
	Podnoszenie kwalifikacji kadry dydaktycznej	<p>Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020</p> <p>Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020</p>	<p>Oś 2 Kadry dla gospodarki Działanie 2.2 Podniesie jakości oferty edukacyjnej ukierunkowanej na rozwój kompetencji kluczowych uczniów 2.4.1 Rozwój kształcenia i szkolenia zawodowego</p> <p>Oś 2 Efektywne polityki publiczne na rynku pracy, gospodarki i edukacji Działanie 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty</p>
	Doposażenie szkół w nowoczesne pomoce dydaktyczne	Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020	<p>Oś 2 Kadry dla gospodarki Działanie 2.2 Podniesie jakości oferty edukacyjnej ukierunkowanej na rozwój kompetencji kluczowych uczniów 2.4.1 Rozwój kształcenia i szkolenia zawodowego</p> <p>Oś 9 Dostęp do wysokiej jakości usług</p>

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark na lata 2015-2022

			Działanie 9.3 Infrastruktura edukacyjna Poddziałanie 9.3.1 Infrastruktura kształcenia zawodowego Poddziałanie 9.3.4 Infrastruktura edukacji ogólnokształcącej
	Organizacja kursów, szkoleń podnoszących kwalifikacje mieszkańców	Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020 Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020	Oś 2 Kadry dla gospodarki Działanie 2.2 Podniesie jakości oferty edukacyjnej ukierunkowanej na rozwój kompetencji kluczowych uczniów 2.3.2 Rozwój kompetencji i umiejętności zawodowych osób dorosłych 2.4.1 Rozwój kształcenia i szkolenia zawodowego Oś 2 Efektywne polityki publiczne na rynku pracy, gospodarki i edukacji Działanie 2.15 Kształcenie i szkolenie zawodowe dostosowane do potrzeb zmieniającej się gospodarki
Cel operacyjny 1.5. Budowa marki Gminy Lidzbark poprzez wzbogacenie oferty kulturalnej i sportowej	Wykreowanie i promocja produktów lokalnych	Ministerstwo Sportu i Turystyki	
	Organizowanie cyklicznych imprez sportowych i rozrywkowych o zasięgi ogólnopolskim	Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020	
	Organizacja ogólnopolskiej imprezy turystyczno-kulturalnej	Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020	
Cel operacyjny 1.6. Rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno- sportowej	Budowa skateparku	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020	Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich
	Budowa mariny kajakowej	Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020	Oś 6 Kultura i dziedzictwo Działanie 6.2 Dziedzictwo naturalne Poddziałanie 6.2.3 Efektywne wykorzystanie zasobów
	Budowa lodowiska miejskiego	Ministerstwo Sportu i Turystyki	
	Budowa szlaków turystyczno-rekreacyjnych	Oś 6 Kultura i dziedzictwo Działanie 6.2 Dziedzictwo naturalne	Oś 6 Kultura i dziedzictwo Działanie 6.2 Dziedzictwo naturalne

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark na lata 2015-2022

		Poddziałanie 6.2.3 Efektywne wykorzystanie zasobów	Poddziałanie 6.2.3 Efektywne wykorzystanie zasobów
		Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020	Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich
	Kompleksowa modernizacja Stadionu Miejskiego w Lidzbarku	Ministerstwo Sportu i Turystyki	
	Rozszerzenie działalności kulturalnej	Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020	Oś 6 Kultura i dziedzictwo Działanie 6.1 Infrastruktura kultury
	Remont Muzeum OSP	Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020 Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	
	Budowa muzeum	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	
Cel operacyjny 1.7. Wzmocnienie potencjału administracji samorządowej	Wdrożenie e-administracji	Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020	Oś 3 Cyfrowy rejon 3.2 Wysoka jakość e-administracji
	Podniesienie zaufania społecznego do władz lokalnych	Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020	Oś 2 Efektywne polityki publiczne na rynku pracy, gospodarki i edukacji Działanie 2.18 Wysokiej jakości usługi administracyjne
	Stworzenie Centrum usług wspólnych	Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020	Oś 3 Cyfrowy rejon 3.2 Wysoka jakość e-administracji
Cel strategiczny nr 2: Zachowanie równowagi między rozwojem gospodarczym, społecznym a stanem środowiska naturalnego			
Cel operacyjny 2.1. Rozwój infrastruktury wodno – ściekowej	Budowa kanalizacji na terenie gmin: Jeleń, Wąpiersk, Słup, Jamielnik	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020	Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich
Cel operacyjny 2.2	Opracowanie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej	Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej	

Ograniczenie niskiej emisji i poprawa efektywności energetycznej		Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko	
	Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii	Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020	Oś 4 Efektywność energetyczna Działanie 4.2 Efektywność energetyczna i wykorzystanie OZE w przedsiębiorstwach Działanie 4.3 Efektywność energetyczna budynków Poddziałanie 4.3.1 Efektywność energetyczna w budynkach publicznych Poddziałanie 4.3.2 Efektywność energetyczna w sektorze mieszkaniowym
	Budowa farmy fotowoltaicznej	Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020 Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	Oś 4 Efektywność energetyczna Działanie 4.1 Produkcja i dystrybucja odnawialnych źródeł energii Wspieranie rozproszonych, odnawialnych źródeł energii. Część 2a) Prosument – linia dofinansowania z przeznaczeniem na zakup i montaż mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii dla samorządów
Cel operacyjny 2.3. Ochrona i przeciwdziałanie degradacji walorów środowiska naturalnego	Opracowanie nowego/aktualizacja <i>Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Lidzbark</i>	Środki własne	-
	Opracowanie nowego/aktualizacja <i>Planu Gospodarki Odpadami dla Gmin Członków Ekologicznego Związku Gmin „Działdowszczyzna</i>	Środki własne	-
	<i>Kontynuacja Programu usuwania wyrobów zawierających azbest na terenie Miasta i Gminy Lidzbark na lata 2009-2032</i>	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie	
	Likwidacja dzikich wysypisk śmieci	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie	

<p>Cel operacyjny 2.4.</p> <p>Wzrost ekologicznej świadomości mieszkańców i turystów poprzez kampanie edukacyjne i promocję postaw proekologicznych</p>	Powstanie „Zielonej szkoły”	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie	
	Realizacja projektów edukacyjnych skierowanych do młodzieży i dorosłych	Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020	Oś 5 Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów Działanie 5.1 Gospodarowanie odpadami
	Tworzenie punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych	Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020	Oś 5 Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów Działanie 5.1 Gospodarowanie odpadami
<p>Cel operacyjny 2.5.</p> <p>Podniesienie świadomości przedsiębiorców w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej na terenach NATURA 2000</p>	Udział w projekcie „ <i>Natura i Gospodarka – podstawy dialogu</i> ”	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	„ <i>Natura i Gospodarka – podstawy dialogu</i> ”
	Szkolenia	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020	Oś 2 Kadry dla gospodarki Działanie 2.2 Podniesie jakości oferty edukacyjnej ukierunkowanej na rozwój kompetencji kluczowych uczniów 2.4.2 Rozwój kształcenia i szkolenia zawodowego
<p>Cel strategiczny nr 3:</p> <p>Podniesienie dostępności do infrastruktury technicznej i społecznej oraz poprawa układu komunikacyjnego w Gminie Lidzbark</p>			
<p>Cel operacyjny 3.1.</p> <p>Podniesienie dostępności infrastruktury sieciowej</p>	Budowa kanalizacji na terenie gmin: Jeleń, Wąpiersk, Słup, Jamielnik	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020	Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich
<p>Cel operacyjny 3.2.</p> <p>Poprawa układu komunikacyjnego i rozbudowa infrastruktury okeodrogowej</p>	Budowa obwodnicy południowej – wschodniej Lidzbarka	Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020	Oś 7 Infrastruktura transportowa Działanie 7.1 Infrastruktura drogowa
	Przebudowa drogi gminnej Kiełpiny – Wąpiersk	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju	Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016-2020

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark na lata 2015-2022

	Budowa drogi Dłutowo - Straszewy	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020	Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich
	Budowa drogi Nick-Zdrojek	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020	Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich
	Rozbudowa infrastruktury okołodrogowej: monitoring, oświetlenie miejskie, chodniki, parkingi, sygnalizacje drogowe	Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020	Oś 7 Infrastruktura transportowa Działanie 7.1 Infrastruktura drogowa
	Przywrócenie połączenia kolejowego	-	-
<p>Cel operacyjny 3.3. Rozwój budownictwa mieszkaniowego i infrastruktury społecznej</p>	Utworzenie lokali socjalnych	Bank Gospodarstwa Krajowego	Fundusz Dopłat tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezrobotnych
	Utworzenie Placówki Dziennego Pobytu Senior – WIGOR	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020	Programu Senior-WIGOR Oś 9 Dostęp do wysokiej jakości usług Działanie 9.2 Infrastruktura socjalna
	Budowa Biblioteki Miejskiej	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020	Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich
	Modernizacja przychodni zdrowia przy ul. Brzozowej	Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020	Oś 4 Efektywność energetyczna Działanie 4.3 Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków Poddziałanie 4.3.1 Efektywność energetyczna w budynkach publicznych
	Remont, modernizacja i wyposażenie świetlicy wiejskiej we Wawronie oraz budowa świetlicy w	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020	Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark na lata 2015-2022

	w Chełstach		
	Przebudowa targowiska miejskiego	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020	Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich
Cel operacyjny 3.4.	Budowa żłobka	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej	Program Maluch
Budowa i modernizacja bazy oświatowej	Budowa szkoły podstawowej z zapleczem	Ministerstwo Edukacji Narodowej	Rezerwa celowa budżetu państwa
Cel strategiczny nr 4: Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej Gminy Lidzbark			
Cel operacyjny 4.1.	Opracowanie i wprowadzenie systemu zachęt i ulg podatkowych dla nowo powstałych podmiotów gospodarczych	Pomoc de minimis	-
Intensywny rozwój mikro, małych i średnich przedsiębiorstw	Wsparcie informacyjne, szkoleniowe i doradcze dla przedsiębiorców (w tym wsparcie w pozyskaniu środków unijnych);	-	-
Cel operacyjny 4.2.	Przystąpienie do Warmińsko-Mazurskiej Specjalistycznej Strefy Ekonomicznej S.A.	-	-
Stworzenie warunków do inwestowania	Udostępnienie nowych terenów i obiektów do prowadzenia działalności gospodarczej	Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020	Oś 1 Inteligentna gospodarka Warmii i Mazur Działanie 3 Przedsiębiorczość Poddziałanie 1.3.4 Tereny inwestycyjne
	Tworzenie zachęt i ulg podatkowych do prowadzenia działalności na terenie Gminy	Pomoc de minimis	-
Cel operacyjny 4.3.	Przywrócenie zawodów rzemieślniczych	Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020	Oś 1 Inteligentna gospodarka Warmii i Mazur Działanie 1.5 Nowoczesne firmy Poddziałanie 1.5.2 Odtwarzanie gospodarczego dziedzictwa regionu
Wsparcie dziedzictwa gospodarczego regionu, w tym powrót do rzemiosła, dostosowanie struktury i charakteru rolnictwa do potrzeb rynku	Kursy organizowane przez instytucje rzemieślnicze	-	-
	Realizacja projektu promująca zawody rzemieślnicze	-	-
	Badanie potrzeb rynku na usługi rzemieślnicze i organizowanie szkoleń przez Powiatowy Urząd Pracy w Działdowie i Punkt	-	-

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark na lata 2015-2022

	Pośrednictwa Pracy w Działdowie		
	Promocja zawodów – organizowanie imprez, festiwali, targów	Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020	Oś 1 Inteligentna gospodarka Warmii i Mazur Działanie 1.5 Nowoczesne firmy Poddziałanie 1.5.2 Odtwarzanie gospodarczego dziedzictwa regionu
	Wykreowanie kierunków rozwoju rolnictwa dostosowanych do lokalnych i krajowych możliwości rynków zbytu	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020	2.1 Wsparcie korzystania z usług doradczych
Cel operacyjny 4.4 Wsparcie rozwoju turystyki i opracowanie systemu promocji turystyczno - gospodarczego	Tworzenie warunków dla rozwoju infrastruktury turystycznej oraz wypoczynkowej, w tym bazy noclegowej	Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020	Oś 6 Kultura i dziedzictwo Działanie 6.1 Infrastruktura kultury
	Budowa obiektów turystycznych i gastronomicznych	Środki własne	-
	Zakup meleksa	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020	Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju
	Zakup barki	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020	Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju
	Opracowanie i wdrożenie <i>Strategii promocji turystyki w Gminie Lidzbark</i>	Ministerstwo Sportu i Turystyki	
	Tworzenie publikacji informacyjno-promocyjnych o ofercie turystycznej i atrakcjach regionu	Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020	Oś 6 Kultura i dziedzictwo Działanie 6.1 Infrastruktura kultury Poddziałanie 6.1.2 Instytucje kultury
	Utworzenie produktów turystycznych i ich promocja	Ministerstwo Sportu i Turystyki	
	Szkolenia z zakresu prowadzenia działalności agroturystycznej	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020	Poddziałanie 1.1 - Wsparcie dla działań w zakresie kształcenia zawodowego i nabywania umiejętności
	Cel operacyjny 4.5. Współpraca przedsiębiorstw, jednostek naukowo-badawczych i jednostek samorządu terytorialnego	Współpraca właścicieli ośrodków agroturystycznych – klaster turystyczny	Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020 Ministerstwo Sportu i Turystyki
Współpraca przedsiębiorców,		-	-

	jednostek pozarządowych z władzami Gminy		
Cel strategiczny nr 5: Zwiększanie atrakcyjności przestrzennej Gminy			
Cel operacyjny 5.1. Poprawa ładu przestrzennego	Opracowywanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	Program Operacyjny Wiedza Edukacja i Rozwój	Działanie 2.19 Usprawnienie procesów inwestycyjno-budowlanych i planowania przestrzennego
Cel operacyjny 5.2. Pozyskiwanie i przygotowanie nowych terenów pod inwestycje	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych przy obwodnicy Lidzbarka;	Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020	Oś 1 Inteligentna gospodarka Warmii i Mazur Działanie 3 Przedsiębiorczość Poddziałanie 1.3.4 Tereny inwestycyjne
Cel operacyjny 5.3. Poprawa wizerunku Gminy Lidzbark i ochrona dziedzictwa kulturowego	Rewitalizacja centrum miasta	Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020	Oś 6 Kultura i dziedzictwo Działanie 6.1 Infrastruktura kultury Poddziałanie 6.1.1 Dziedzictwo kulturowe Oś 8 Obszary wymagające rewitalizacji Działanie 8.1 Wspieranie kompleksowej rewitalizacji obszarów miejskich Poddziałanie 8.1.1 Rewitalizacja obszarów miejskich
	Aktualizacja dokumentu <i>Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Lidzbark;</i>	Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020	Oś 8 Obszary wymagające rewitalizacji Działanie 8.1 Wspieranie kompleksowej rewitalizacji obszarów miejskich Poddziałanie 8.1.1 Rewitalizacja obszarów miejskich
	Zagospodarowanie centrów wsi;	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020	Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich
	Zagospodarowanie terenów niezagospodarowanych na miejsca rekreacji dla różnych grup wiekowych mieszkańców	Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020 Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020	Oś 6 Kultura i dziedzictwo Działanie 6.1 Infrastruktura kultury Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich

Źródło: opracowanie własne

7. Zarządzanie Strategią

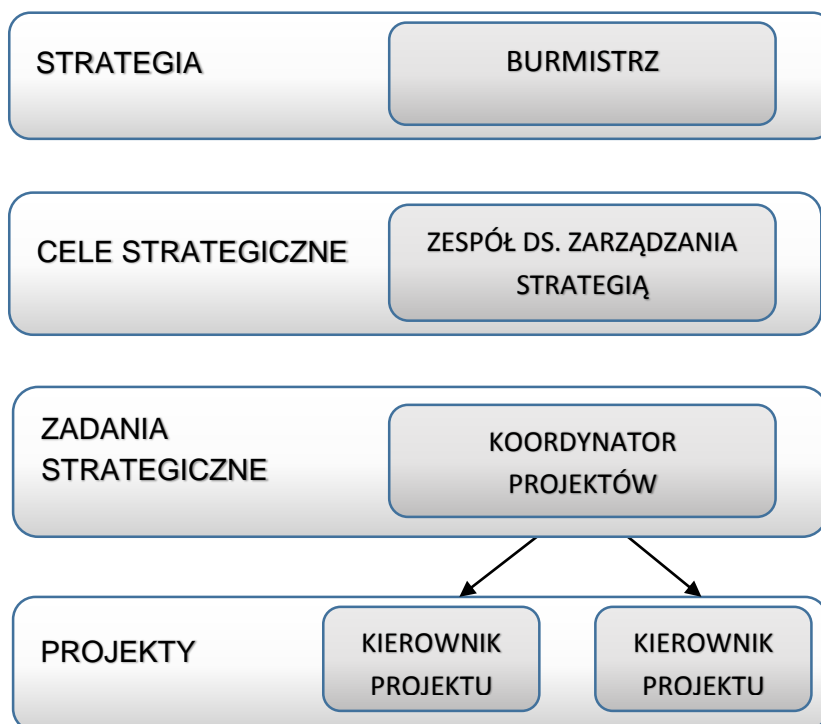
Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark na lata 2015-2022 to dokument określający kierunki rozwoju Gminy, który dynamicznie reaguje na zmiany warunków społeczno – gospodarczych.

W ramach zarządzania strategią można wymienić trzy podstawowe etapy:

- wdrażanie,
- monitorowanie,
- aktualizacja.

W celu prawidłowego wdrożenia zadań i realizacji celów zapisanych w dokumencie, proponuje się, aby zarządzanie Strategią odbywało się zgodnie ze Schematem 1.

Schemat 1. Struktura zarządzania Strategią Rozwoju Społeczno-Gospodarczego na lata 2015-2022

Źródło: opracowanie własne

Za wdrażanie Strategii odpowiedzialny jest Burmistrz, który zatwierdza wybór projektów oraz decyduje o zaangażowaniu finansowym i organizacyjnym Gminy w ramach każdego celu strategicznego.

Natomiast za realizację poszczególnych zadań zapisanych w Strategii odpowiada specjalnie powołany Zespół ds. Zarządzania Strategią (składający się z pracowników wydziałów Urzędu Miasta i Gminy Lidzbark, przedstawicieli jednostek organizacyjnych i przedstawicieli Rady Miejskiej), do którego należy:

- dopilnowanie, aby projekty planowane w ramach Strategii były ujmowane w wieloletnich programach inwestycyjnych Gminy Lidzbark,
- ustalenie szczegółowych zasad i kryteriów realizacji Strategii,
- zapewnienia zgodności realizacji Strategii z poszczególnymi dokumentami programowymi wyższego rzędu,
- monitorowanie Strategii,
- dokonywanie ewaluacji Strategii,
- dokonywanie aktualizacji Strategii,
- dokonywanie wszelkich czynności niezbędnych do prawidłowej realizacji założeń Strategii.

Koordinator projektów odpowiedzialny jest za:

- opracowywanie i składanie wniosków,
- kontrolę formalną składanych wniosków, ich zgodności z procedurami i zapisami w Strategii,
- zapewnienie informowania o współfinansowaniu przez UE realizowanych projektów.

Natomiast Kierownicy projektów zarządzają poszczególnymi projektami. Do zadań Kierowników projektu należy:

- określenie zadań dla zespołu projektowego,
- zlecanie zadań projektowych,
- kontrolowanie postępu prac w projekcie w celu utrzymania zgodności projektu z założonym planem,
- sporządzanie raportów dotyczących postępów w projekcie,
- zarządzanie zmianami,
- odbieranie poszczególnych zadań,
- rozliczenie projektu.

System monitorowania dokumentu powinien odbywać się na bieżąco, natomiast zaleca się sporządzanie rocznych raportów z oceny stopnia realizacji celów i rezultatów. Dokonywanie okresowych analiz i ocen skutków wdrażania zadań pozwoli na szybsze zareagowanie na występujące nieprawidłowości i w miarę możliwości natychmiastową modyfikację założonych działań. W takim przypadku należy opracować system działań naprawczych. Oprócz korygowania poszczególnych elementów w trakcie realizacji projektów, możliwe będzie uwzględnienie nowych zadań, które również będą wpisywać się w wyznaczonych celach strategicznych.

Monitoring Strategii powinien być prowadzony w zakresie rzeczowym i finansowym. Zakres rzeczowy dotyczyć będzie monitorowania postępów we wdrażaniu dokumentu,

natomiast zakres finansowy związany będzie z monitorowaniem efektywności i poprawności wydatkowanych środków.

Schemat 2. Monitoring Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark na lata 2015-2022

Źródło: opracowanie własne

Poza bieżącym monitoringiem wdrażania Strategii zaleca się dokonywanie ewaluacji dokumentu i wskazanie w niej rezultatów oraz należy ocenić, jaki wpływ na poprawę jakości życia mieszkańców miały zrealizowane projekty. Ocena ewaluacji powinna opierać się na poniższych kryteriach:

- trafność – pozwala ocenić, w jakim stopniu wyznaczone podczas konsultacji społecznych cele odpowiadają zidentyfikowanym problemom lub potrzebom interesariuszy,
- skuteczność – określa stopień realizacji celów,
- efektywność – pozwala określić stosunek poniesionych nakładów (finansowe, ludzkie, czas) do osiągniętych rezultatów,
- oddziaływanie – określa wpływ osiągniętych rezultatów na grupę interesariuszy,
- trwałość efektów – pozwala określić, czy pozytywne efekty mogą trwać po zakończeniu finansowania zewnętrznego.

Do efektywnego monitorowania procesów wdrażania Strategii należy posłużyć się wskaźnikami ze Wspólnej Listy Wskaźników Kluczowych (WLWK) dla projektów finansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS).

Tabela 46. Część raportu ze zrealizowanych wskaźników

Cel strategiczny:				
Cel operacyjny:				
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Źródło danych	Wartość dla roku bazowego (2015 r.)	Wartość dla roku badanego (..... r.)

Źródło: opracowanie własne

Realizacja Strategii zależy nie tylko od władz Gminy, ale również od mieszkańców Gminy, przedsiębiorców i instytucji pozarządowych. Dlatego tak ważne jest uspołecznienie procesów związanych z budową i realizacją Strategii, do których można zaliczyć m.in.: spotkania/warsztaty mające na celu opracowanie i wyznaczenie projektów i celów Strategii, utworzenie podstrony internetowej umożliwiającej umieszczanie artykułów i opinii nt. realizowanych projektów, kwestionariusze, obserwacja oraz wywiady. Materiały uzyskane podczas procesu uspołeczniania powinny być na bieżąco analizowane i uwzględniane przez Zespół ds. Zarządzania Strategią w trakcie ewaluacji lub podczas modyfikacji założonych działań.

W przypadku stwierdzenia zmian warunków i bieżącej sytuacji Gminy podczas monitorowania i ewaluacji, konieczna jest aktualizacja dokumentu. Ewentualne zmiany w zapisach Strategii mogą odbywać się na bieżąco w dokumentach dotyczących poszczególnych projektów. Jednakże w przypadku zasadniczych zmian celów i kierunków rozwoju Gminy Lidzbark, należy uchwałą Rady Miejskiej zaktualizować zapisy Strategii.

8. Monitoring realizacji Strategii – proponowane wskaźniki

Tabela 47. Proponowane wskaźniki wg celów strategicznych i operacyjnych

Cel operacyjny / kluczowe zadanie	Wskaźnik pomiaru celu	Jednostka miary
Cel strategiczny nr 1: Wzrost jakości kapitału ludzkiego i społecznego w Gminie Lidzbark		
Cel operacyjny 1.1. Wzrost aktywizacji zawodowej i integracji społecznej mieszkańców Gminy		
1.Wyrównanie szans rozwojowych i edukacyjnych dzieci i młodzieży na wszystkich szczeblach edukacji	Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej	osoby
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury kształcenia zawodowego	szt.
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury przedszkolnej	szt.
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury edukacji ogólnej	szt.
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.
	Liczba osób z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym objętych wsparciem w programie	osoby
2.Rozwój programów kształcenia dla dzieci i młodzieży z trudnościami w nauce	Liczba osób poniżej 25 lat objętych wsparciem w programie	osoby
	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	osoby
	Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie	osoby
3.Aktywizacja zawodowa wybranych grup zagrożonych wykluczeniem (kobiety powracające na rynek pracy po urodzeniu dziecka, osoby młode, osoby w wieku 50 i więcej, osoby niepełnosprawne, bezrobotne)	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	osoby
	Liczba osób pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	osoby
	Liczba osób biernych zawodowo, poszukujących pracy po opuszczeniu programu	osoby
	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	osoby
	Liczba osób poniżej 25 lat objętych wsparciem w programie	osoby
	Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie	osoby
	Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie	osoby
	Liczba osób w wieku powyżej 54 lat objętych wsparciem w programie	osoby
	Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie	osoby
	Liczba osób, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie	osoby
	Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie	osoby
	Liczba utworzonych mikroprzedsiębiorstw działających 30 miesięcy po uzyskaniu wsparcia finansowego	osoby

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark na lata 2015-2022

4.Zwiększenie dostępności miejsc publicznych dla osób starszych i niepełnosprawnych	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	osoby
	Liczba obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społecznozawodowej	szt.
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.
	Liczba osób w wieku powyżej 54 lat objętych wsparciem w programie	osoby
	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	osoby
5.Dostęp do lokali i mieszkań socjalnych	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	osoby
	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	osoby
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie	osoby
6.Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w życie społeczne Gminy	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie	osoby
7.Realizacja programów pomocy społecznej	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie	osoby
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	osoby
Cel operacyjny 1.2. Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług medycznych		
1.Zapewnienie całodobowej opieki medycznej	Ludność objęta ulepszonymi usługami zdrowotnym	osoby
	Liczba wspartych podmiotów leczniczych	szt.
2.Rozszerzenie zakresu usług świadczonych w przychodniach	Ludność objęta ulepszonymi usługami zdrowotnym	osoby
	Liczba wdrożonych programów zdrowotnych istotnych z punktu widzenia potrzeb zdrowotnych regionu, w tym pracodawców	szt.
	Liczba osób, które dzięki interwencji EFS zgłosiły się na badanie profilaktyczne	osoby
	Liczba osób objętych programem zdrowotnym dzięki EFS	osoby
3.Zwiększenie liczby lekarzy specjalistów, pediatrów	Ludność objęta ulepszonymi usługami zdrowotnym	osoby
4.Modernizacja przychodni zdrowia przy ul. Brzozowej	Ludność objęta ulepszonymi usługami zdrowotnym	osoby
	Liczba wspartych podmiotów leczniczych	szt.
	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	szt.
	Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji	m ²
	Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych	kWh/rok
Cel operacyjny 1.3. Rozwój opieki żłobkowej i podniesienie jakości usług w zakresie edukacji przedszkolnej		
1.Budowa żłobka	Liczba utworzonych obiektów opieki nad dziećmi do 3 roku życia	szt.
	Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3	osoby
	Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/ wychowaniem dziecka,	osoby

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark na lata 2015-2022

	po opuszczeniu programu	
	Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS	osoby
2.Tworzenie nowych miejsc przedszkolnych.	Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej	osoby
	Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej	osoby
	Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie	osoby
	Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS	osoby
Cel operacyjny 1.4. Podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych zgodnych z zapotrzebowaniem rynku pracy		
1.Poszerzenie oferty kształcenia młodzieży na poziomie szkół średnich	Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu	osoby
	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	osoby
	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy	osoby
2.Poszerzanie oferty zajęć pozaszkolnych	Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie	osoby
3.Podnoszenie kwalifikacji kadry dydaktycznej	Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu objętych wsparciem w programie	osoby
	Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie	osoby
	Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu	osoby
4.Doposażenie szkół w nowoczesne pomoce dydaktyczne	Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego doposażonych w programie w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego	osoby
	Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących doposażenie zakupione dzięki EFS	szt.
5.Organizacja kursów, szkoleń podnoszących kwalifikacje mieszkańców	Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie	osoby
	Liczba osób w wieku 25 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	osoby
	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	osoby
	Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie	osoby
	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie	osoby
	Liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych wsparciem w programie	osoby
Cel operacyjny 1.5. Budowa marki Gminy Lidzbark poprzez wzbogacenie oferty kulturalnej i sportowej		
1.Wykreowanie i promocja produktów lokalnych.	Liczba przeprowadzonych kampanii reklamowych promujących walory turystyczne	szt.
2.Organizowanie cyklicznych imprez sportowych i rozrywkowych o zasięgi	Liczba zrealizowanych imprez kulturalnych	szt.

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark na lata 2015-2022

ogólnopolskim		
3. Organizacja ogólnopolskiej imprezy turystyczno-kulturalnej	Liczba zrealizowanych imprez kulturalnych	szt.
Cel operacyjny 1.6. Rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno – sportowej		
1. Budowa skateparku	Liczba wybudowanych obiektów turystycznych i rekreacyjnych	szt.
2. Budowa mariny kajakowej	Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne	odwiedziny/rok
	Liczba wybudowanych obiektów turystycznych i rekreacyjnych	szt.
3. Budowa lodowiska miejskiego	Liczba wybudowanych obiektów turystycznych i rekreacyjnych	szt.
4. Budowa szlaków turystyczno-rekreacyjnych	Długość szlaków turystycznych	km
	Długość utworzonych szlaków turystycznych	km
5. Rozwój ścieżek rowerowych	Długość szlaków turystycznych	km
	Długość utworzonych	km
6. Kompleksowa modernizacja Stadionu Miejskiego w Lidzbarku	Liczba zmodernizowanych obiektów rekreacyjnych	szt.
7. Rozszerzenie działalności kulturalnej	Liczba instytucji kultury objętych wsparciem	szt.
8. Remont Muzeum OSP	Liczba obiektów zasobów kultury objętych wsparciem	szt.
	Liczba osób korzystających z obiektów zasobów kultury objętych wsparciem	osoby/rok
9. Budowa muzeum	Liczba obiektów zasobów kultury objętych wsparciem	szt.
	Liczba osób korzystających z obiektów zasobów kultury objętych wsparciem	osoby/rok
10. Budowa Bulwaru nad Welem	Liczba osób odwiedzających teren Bulwaru	osoby/rok
Cel operacyjny 1.7. Wzmocnienie potencjału administracji samorządowej		
1. Podniesienie zaufania społecznego do władz lokalnych;	Liczba osób objętych wsparciem	
2. Wdrożenie e-administracji	Liczba wspartych programistów	szt.
	Liczba aplikacji opartych na ponownym wykorzystaniu informacji sektora publicznego i e-usług publicznych	szt.
	Liczba pobrań/uruchomień aplikacji opartych na ponownym wykorzystaniu informacji sektora publicznego i e-usług publicznych	szt.
	Liczba osób objętych szkoleniami / doradztwem w zakresie kompetencji cyfrowych	osoby
3. Stworzenie centrum usług wspólnych	Liczba jednostek podległych korzystających z Centrum usług wspólnych	szt.
Cel strategiczny nr 2: Zachowanie równowagi między rozwojem gospodarczym, społecznym a stanem środowiska naturalnego		
Cel operacyjny 2.1. Rozwój infrastruktury wodno – ściekowej		
1. Budowa kanalizacji na terenie gmin:	Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej	km

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark na lata 2015-2022

Jeleń, Wąpiersk, Słup, Jamielnik	Liczba osób objętych wsparciem	osoby
Cel operacyjny 2.2. Ograniczenie niskiej emisji i poprawa efektywności energetycznej		
1.Opracowanie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej	Liczba opracowanych dokumentów planistycznych z zakresu ochrony przyrody	szt.
2. Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	szt.
	Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji	m ²
	Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych	kWh/rok
	Liczba przedsiębiorstw, które w wyniku wsparcia poprawiły efektywność energetyczną	szt.
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje	szt.
3.Budowa farmy fotowoltaicznej	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych	tony równoważnika CO ₂
	Produkcja energii elektrycznej z nowo wybudowanych instalacji wykorzystujących OZE	MWhe/rok
	Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej	MWh/rok
	Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	szt.
Cel operacyjny 2.3. Ochrona i przeciwdziałanie degradacji walorów środowiska naturalnego		
1.Opracowanie nowego/aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Lidzbark	Liczba opracowanych dokumentów planistycznych z zakresu ochrony przyrody	szt.
2.Opracowanie nowego/aktualizacja Planu Gospodarki Odpadami dla Gmin Członków Ekologicznego Związku Gmin „Działowszczyzna”	Liczba opracowanych dokumentów planistycznych z zakresu ochrony przyrody	szt.
3.Kontynuacja Programu usuwania wyrobów zawierających azbest na terenie Miasta i Gminy Lidzbark na lata 2009-2032	Liczba opracowanych dokumentów planistycznych z zakresu ochrony przyrody	szt.
4.Likwidacja dzikich wysypisk śmieci	Masa odpadów zebranych z likwidowanych dzikich wysypisk	Mg
	Liczba zamkniętych lub zrehabilitowanych składowisk odpadów	
Cel operacyjny 2.4. Wzrost ekologicznej świadomości mieszkańców i turystów poprzez kampanie edukacyjne i promocję postaw proekologicznych		
1.Powstanie „Zielonej szkoły”	Liczba osób korzystających ze wsparcia	osoby
2.Realizacja projektów edukacyjnych skierowanych do młodzieży i dorosłych	Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjno-edukacyjnych związanych z edukacją ekologiczną	szt.
3. Tworzenie punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.	Liczba wspartych Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych	szt.
Cel operacyjny 2.5. Podniesienie świadomości przedsiębiorców w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej na terenach NATURA 2000		
1. Udział w projekcie „Natura i	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	szt.

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark na lata 2015-2022

<i>Gospodarka – podstawy dialogu"</i>		
2.Szkolenia	Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjno-edukacyjnych związanych z edukacją ekologiczną	szt.
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	szt.
Cel strategiczny nr 3: Podniesienie dostępności do infrastruktury technicznej i społecznej oraz poprawa układu komunikacyjnego w Gminie Lidzbark		
Cel operacyjny 3.1. Podniesienie dostępności infrastruktury sieciowej		
1.Budowa kanalizacji na terenie gmin: Jeleń, Wąpiersk, Słup, Jamielnik;	Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej	km
	Liczba osób objętych wsparciem	osoby
Cel operacyjny 3.2. Poprawa układu komunikacyjnego i rozbudowa infrastruktury okołodrogowej		
1.Budowa obwodnicy południowej – wschodniej Lidzbarka	Długość wybudowanych dróg krajowych	km
2.Przebudowa drogi gminnej Kiełpiny – Wąpiersk	Długość przebudowanych dróg gminnych	km
3. Budowa drogi Nowe Dłutowo – Straszewy	Długość wybudowanej drogi	km
4.Budowa drogi Nick – Zdrojek	Długość wybudowanej drogi	km
5.Rozbudowa infrastruktury okołodrogowej: monitoring, oświetlenie miejskie, chodniki, parkingi, sygnalizacje drogowe	Liczba sprzętu/systemów służących poprawie bezpieczeństwa	szt.
6.Przywrócenie połączenia kolejowego	Liczba osób korzystających ze wsparcia	osoby
Cel operacyjny 3.3. Rozwój budownictwa mieszkaniowego i infrastruktury społecznej		
1.Utworzenie lokali socjalnych	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	osoby
	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	osoby
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie	osoby
2.Utworzenie Placówki Dziennego Pobytu Senior – WIGOR	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	osoby
	Liczba obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społecznozawodowej	osoby
	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	osoby
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	osoby
3.Budowa Biblioteki Miejskiej	Liczba osób w wieku powyżej 60 lat objętych wsparciem w programie	osoby
	Liczba instytucji kultury objętych wsparciem	szt.
4.Modernizacja przychodni zdrowia przy ul. Brzozowej	Liczba osób objęta ulepszonymi usługami zdrowotnym	osoby
	Liczba wspartych podmiotów leczniczych	szt.

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark na lata 2015-2022

	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	szt.
	Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji	m ²
	Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych	kWh/rok
5.Remont, modernizacja i wyposażenie świetlicy wiejskiej w Chełstach, Wawrowie	Liczba instytucji kultury objętych wsparciem	szt.
	Liczba osób korzystających ze wsparcia	osoby
6.Przebudowa targowiska miejskiego	Liczba osób korzystających ze wsparcia	osoby
Cel operacyjny 3.4. Budowa i modernizacja bazy oświatowej		
1. Budowa żłobka	Liczba utworzonych obiektów opieki nad dziećmi do 3 roku życia	szt.
	Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3	osoby
	Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/ wychowaniem dziecka, po opuszczeniu programu	osoby
	Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS	osoby
2. Budowa szkoły podstawowej z zapleczem	Liczba obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty	szt.
Cel strategiczny nr 4: Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej Gminy Lidzbark		
Cel operacyjny 4.1. Intensywny rozwój mikro, małych i średnich przedsiębiorstw		
1.Opracowanie i wprowadzenie systemu zachęt i ulg podatkowych dla nowo powstałych podmiotów gospodarczych	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	szt.
2.Wsparcie informacyjne, szkoleniowe i doradcze dla przedsiębiorców (w tym wsparcie w pozyskaniu środków unijnych)	Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie	osoby
	Liczba osób korzystających ze wsparcia informacyjnego	osoby
	Liczba osób korzystających ze wsparcia szkoleniowego	osoby
	Liczba osób korzystających ze wsparcia doradczego	osoby
Cel operacyjny 4.2. Stworzenie warunków do inwestowania		
1.Przystąpienie do Warmińsko-Mazurskiej Specjalistycznej Strefy Ekonomicznej S.A.	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	szt.
2.Udostępnienie nowych terenów i obiektów do prowadzenia działalności gospodarczej	Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych	ha
	Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych	szt.
3.Tworzenie zachęt i ulg podatkowych do prowadzenia działalności na terenie Gminy	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	szt.

Cel operacyjny 4.3. Wsparcie dziedzictwa gospodarczego regionu, w tym powrót do rzemiosła, dostosowanie struktury i charakteru rolnictwa do potrzeb rynku		
1. Przywrócenie zawodów rzemieślniczych	Liczba osób korzystających ze wsparcia	osoby
2.Kursy organizowane przez instytucje rzemieślnicze	Liczba osób korzystających ze wsparcia	osoby
	Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie	osoby
3.Realizacja projektu promująca zawody rzemieślnicze	Liczba osób korzystających ze wsparcia	osoby
	Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie	osoby
4.Badanie potrzeb rynku na usługi rzemieślnicze i organizowanie szkoleń przez Powiatowy Urząd Pracy w Działdowie i Punkt Pośrednictwa Pracy w Działdowie	Liczba opracowanych badań	szt.
	Liczba osób korzystających ze wsparcia	osoby
	Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie	osoby
5.Promocja zawodów – organizowanie imprez, festiwali, targów	Liczba osób korzystających ze wsparcia	osoby
	Liczba przeprowadzonych kampanii reklamowych promujących walory turystyczne	szt.
	Liczba zrealizowanych imprez kulturalnych	szt.
6.Wykreowanie kierunków rozwoju rolnictwa dostosowanych do lokalnych i krajowych możliwości rynków zbytu	Liczba osób korzystających ze wsparcia doradczego	osoby
Cel operacyjny 4.4. Wsparcie rozwoju turystyki i opracowanie systemu promocji turystyczno – gospodarczego		
1.Tworzenie warunków dla rozwoju infrastruktury turystycznej oraz wypoczynkowej, w tym bazy noclegowej	Liczba powstałych obiektów turystycznych	szt.
	Liczba osób korzystających z powstałych obiektów turystycznych	szt.
2.Budowa obiektów turystycznych i gastronomicznych	Liczba wybudowanych obiektów turystycznych	szt.
	Liczba wybudowanych obiektów gastronomicznych	szt.
	Liczba osób korzystających z obiektów turystycznych	osoby/rok

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark na lata 2015-2022

	Liczba osób korzystających z obiektów gastronomicznych	osoby/rok
3.Zakup meleksa	Liczba zakupionych środków transportu	szt.
	Liczba osób korzystających z meleksa	osoby/rok
4.Zakup barki	Liczba zakupionych środków transportu	szt.
	Liczba osób korzystających z barki	osoby/rok
5.Opracowanie i wdrożenie <i>Strategii promocji turystyki Gminie Lidzbark</i>	Liczba opracowanych dokumentów planistycznych z zakresu promocji turystyki	szt.
6.Utworzenie nowych produktów turystycznych i ich promocja	Liczba utworzonych produktów turystycznych	szt.
7.Tworzenie publikacji informacyjno-promocyjnych o ofercie turystycznej i atrakcjach regionu	Liczba opracowanych publikacji	szt.
8.Szkolenia z zakresu prowadzenia działalności agroturystycznej	Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie	osoby
	Liczba osób w wieku 25 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	osoby
	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	osoby
	Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie	osoby
	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie	osoby
	Liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych wsparciem w programie	osoby
Cel operacyjny 4.5. Współpraca przedsiębiorstw, jednostek naukowo-badawczych i jednostek samorządu terytorialnego		
1.Współpraca właścicieli ośrodków agroturystycznych – klaster turystyczny	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	szt.
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje	szt.

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark na lata 2015-2022

	Liczba wspartych klastrów	szt.
	Liczba przedsiębiorstw zaangażowanych we wsparte klastry	szt.
	Liczba jednostek naukowych zaangażowanych we wsparte klastry	szt.
	Liczba nowych/udoskonalonych produktów powstałych we wspartym klastrze	szt.
2.Współpraca przedsiębiorców, jednostek pozarządowych z władzami Gminy	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	szt.
Cel strategiczny nr 5: Zwiększanie atrakcyjności przestrzennej Gminy Lidzbark		
Cel operacyjny 5.1. Poprawa ładu przestrzennego		
1.Opracowywanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;	Liczba opracowanych dokumentów planistycznych z zakresu zagospodarowania przestrzennego	osoby
Cel operacyjny 5.2. Pozyskiwanie i przygotowanie nowych terenów pod inwestycje		
1.Pozyskiwanie nowych terenów pod inwestycje;	Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych	ha
	Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych	szt.
2.Uzbrojenie terenów inwestycyjnych przy obwodnicy Lidzbarka.	Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych	ha
	Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych	szt.
Cel operacyjny 5.3. Poprawa wizerunku Gminy Lidzbark i ochrona dziedzictwa kulturowego		
1.Rewitalizacja centrum miasta	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha
	Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach	szt.
	Liczba wspartych obiektów dziedzictwa kulturowego	szt.
2.Aktualizacja dokumentu Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Lidzbark	Liczba opracowanych dokumentów z zakresu rewitalizacji	szt.
3.Zagospodarowanie centrów wsi	Liczba wspartych obiektów kulturowych	szt.
4.Zagospodarowanie terenów niezagospodarowanych na miejsca	Liczba powstałej małej architektury	szt.

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark na lata 2015-2022

rekreacji dla różnych grup wiekowych mieszkańców	Liczba obiektów powstałych w ramach wsparcia	szt.
	Liczba osób korzystających z nowopowstałych obiektów	osoby
	Liczba instytucji kultury objęta w ramach wsparcia	szt.

Źródło: opracowanie własne

9. Harmonogram realizacji Strategii

Ze względu na fakt, iż szczegółowy harmonogram realizacji projektów strategicznych wymaga opracowania precyzyjnych zadań oraz aplikowania o środki europejskie zgodnie z harmonogramami naboru wniosków poszczególnych konkursów, poniżej przedstawiono tylko ogólny harmonogram realizacji Strategii.

Tabela 48. Harmonogram realizacji Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark na lata 2015-2022

Lp.	Zadanie	Termin	Odpowiedzialny za realizację
1.	Opracowanie „Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark na lata 2015-2022” (w tym przeprowadzenie konsultacji społecznych)	05.2015 – 09.2015	podmiot zewnętrzny
2.	Przyjęcie „Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark na lata 2015-2022”	10.2015	Rada Miejska w Lidzbark
3.	Powołanie Zespołu ds. Zarządzania Strategią przebieg realizacji „Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark na lata 2015-2022”	10.2015	Burmistrz Lidzbarka
4.	Realizacja zadań objętych Strategią	2015-2022	Burmistrz Lidzbarka
5.	Dokonywanie corocznych ocen skuteczności realizacji Strategii	Grudzień 2015 – 2022	Zespołu ds. Zarządzania Strategią
6.	Dokonywanie okresowych analiz i uaktualnienie Strategii.	Grudzień co dwa lata	Burmistrz Lidzbarka Zespołu ds. Zarządzania Strategią
7.	Aktualizacja planu inwestycyjnego	Co roku	Burmistrz Lidzbarka
8.	Opracowanie końcowego raportu oceniającego realizację Strategii ze względu na osiągnięte cele i zrealizowane zadania. Porównanie wielkości nakładów na realizację Strategii z uzyskanymi efektami.	IV kwartał 2022	podmiot zewnętrzny/ Zespołu ds. Zarządzania Strategią
9.	Przyjęcie raportu z realizacji Strategii i określenie warunków wyjściowych do opracowania Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark na następne lata	Grudzień 2022 r.	Rada Miejska w Lidzbarku

Spis tabel

Tabela 1. Wyszczególnienie ulic w Lidzbarku z podziałem na osiedla	11
Tabela 2. Formy użytkowania terenu w Mieście i Gminie	12
Tabela 3. Jeziora w Gminie Lidzbark	19
Tabela 4. Liczba mieszkańców Miasta i Gminy Lidzbark (stan na 31.12.2014 r.).....	25
Tabela 5. Prognoza ludności Miasta i Gminy Lidzbark na lata 2015-2022	27
Tabela 6. Zestawienie porównawcze podstawowych danych statystycznych (stan na 2013 r.)	27
Tabela 7. Zestawienie porównawcze podstawowych danych statystycznych (stan na 2013 r.)	30
Tabela 8. Zestawienie porównawcze podstawowych danych statystycznych (stan na 2014 r.)	34
Tabela 9. Liczba przestępstw i wykroczeń w Mieście i Gminie Lidzbark.....	35
Tabela 10. Gospodarstwa rolne według siedziby	37
Tabela 11. Liczba oraz powierzchnia gospodarstw rolnych w Gminie Lidzbark.....	38
Tabela 12. Liczba gospodarstw rolnych i powierzchnia zasiewów wybranych upraw.....	39
Tabela 13. Liczba podmiotów gospodarczych w Gminie Lidzbark (31.12.2014 r.).....	41
Tabela 14. Liczba spółek handlowych w Gminie Lidzbark (31.12.2014 r.)	42
Tabela 15. Struktura podmiotów gospodarki narodowej w Mieście i Gminie Lidzbark według sekcji PKD 2007	43
Tabela 16. Miejsca noclegowe w Mieście i Gminie Lidzbark.....	45
Tabela 17. Ujęcia wody na terenie Miasta i Gminy Lidzbark (stan na 2014 r.).....	49
Tabela 18. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej (stan na 2013 r.).....	50
Tabela 19. Sprzedaż wody w Gminie Lidzbark (stan na 2013 r.)	51
Tabela 20. Ujęcia wody na terenie Gminy (stan na 2014 r.).....	52
Tabela 21. Wybrane parametry dotyczące kanalizacji sanitarnej (stan na 2013 r.).....	53
Tabela 22. Kanalizacja sanitarna (stan na 2014 r.).....	53
Tabela 23. Masa odebranych odpadów komunalnych w ciągu roku (w tys.t).....	55
Tabela 24. Długość sieci gazowej w Gminie Lidzbark (stan na 2013 r.)	57
Tabela 25. Sieć gazowa w Gminie Lidzbark (stan na 2013 r.).....	58
Tabela 26. Energia energetyczna w Gminie Lidzbark (stan na 2013 r.).....	59
Tabela 27. Zestawienie porównawcze podstawowych danych statystycznych infrastruktury technicznej (stan na 2013 r.).....	59
Tabela 28. Statystyka dotycząca mieszkań wraz z urządzeniami techniczno-sanitarnymi w Gminie Lidzbark (stan na 2013 r.)	61
Tabela 29. Budynki i mieszkania oddane do użytku w Gminie Lidzbark (stan na 2013 r.).....	61
Tabela 30. Wybrane dane statystyczne dotyczące edukacji w Gminie Lidzbark (stan na 2013 r.).....	63
Tabela 31. Służba zdrowia w Gminie Lidzbark (stan na 2013 r.).....	64
Tabela 32. Udzielone świadczenia przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gminie Lidzbark w 2014 r.	66
Tabela 33. Powody przyznania pomocy mieszkańcom Gminy Lidzbark przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w 2014 r.	67
Tabela 34. Kultura fizyczna, sport i rekreacja w Gminie Lidzbark (stan na 2012 r.)	69
Tabela 35. Wykaz imprez sportowo-rekreacyjnych zorganizowanych w 2014 r.	70
Tabela 36. Czytelniczy Gminy Lidzbark w latach 2010-2013.....	74

Tabela 37. Analiza SWOT – strefa społeczno-kulturowa	94
Tabela 38. Analiza SWOT – strefa środowiskowa	96
Tabela 39. Analiza SWOT – strefa infrastrukturalna.....	97
Tabela 40. Analiza SWOT – strefa gospodarcza	98
Tabela 41. Analiza SWOT – strefa przestrzenna	99
Tabela 42. Zestawienie celów strategicznych i operacyjnych	102
Tabela 43. Kierunki rozwoju Gminy Lidzbark.....	105
Tabela 44. Zgodność Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark na lata 2014-2022 z dokumentami strategicznymi.....	142
Tabela 45. Możliwości finansowania zadań wskazanych w Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark na lata 2015-2022	147
Tabela 46. Część raportu ze zrealizowanych wskaźników	162
Tabela 47. Proponowane wskaźniki wg celów strategicznych i operacyjnych	163
Tabela 48. Harmonogram realizacji Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark na lata 2015-2022.....	174

Spis rysunków

Rysunek 1. Mapa województwa warmińsko-mazurskiego z zaznaczeniem Gminy Lidzbark	10
Rysunek 2. Mapa powiatu działdowskiego.....	10
Rysunek 3. Mapa Gminy Lidzbark.....	11
Rysunek 4. Herb Lidzbarka.....	15
Rysunek 5. Mapa sieci dróg powiatowych powiatu działdowskiego.....	48

Spis wykresów

Wykres 1. Przyrost naturalny w Gminie Lidzbark	25
Wykres 2. Struktura wiekowa ludności Gminy Lidzbark na lata 2012-2014.....	26
Wykres 3. Liczba osób pracujących z podziałem na płeć (stan na 2013 r.).....	29
Wykres 4. Bezrobocie w Gminie Lidzbark	31
Wykres 5. Struktura bezrobotnych w Gminie Lidzbark wg płci (31.12.2014r.)	31
Wykres 6. Liczba bezrobotnych w Gminie Lidzbark wg wieku (31.12.2014r.).....	32
Wykres 7. Struktura bezrobocia według wykształcenia w Gminie Lidzbark (31.12.2014 r.)... 33	
Wykres 8. Liczba gospodarstw rolnych w Gminie Lidzbark w stosunku do liczby gospodarstw prowadzących działalność rolniczą.....	37
Wykres 9. Podmioty według grup rodzajów działalności PKD 2007.....	42
Wykres 10. Podmioty gospodarcze według klas wielkości w Gminie Lidzbark w 2014 r.	44
Wykres 11. Długość czynnej sieci rozdzielczej (w km) w Mieście i Gminie Lidzbark (stan na 2013 r.)	50
Wykres 12. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w Gminie Lidzbark (stan na 2013 r.)	51
Wykres 13. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej na terenie Miasta i Gminy Lidzbark (stan na 2013 r.)	52
Wykres 14. Liczba ludności w Gminie Lidzbark korzystająca z oczyszczalni ścieków	54

Wykres 15. Komputeryzacja w szkołach na terenie Gminy Lidzbark (stan na 2012 r.).....	64
Wykres 16. Powody przyznania pomocy rodzinom przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w 2014r.....	67
Wykres 17. Dochody i wydatki na 1 mieszkańca Gminy Lidzbark w latach 2010-2014.....	78
Wykres 18. Struktura dochodów Gminy Lidzbark na lata 2012-2014	79
Wykres 19. Struktura dochodów Gminy Lidzbark w 2014 r.	80
Wykres 20. Struktura wydatków Gminy Lidzbark w latach 2012-2014	81
Wykres 21. Struktura wydatków Gminy Lidzbark w 2014 r.	82
Wykres 22. Wydatki inwestycyjne Gminy Lidzbark w latach 2010-2014	82

Spis schematów

Schemat 1. Struktura zarządzania Strategią Rozwoju Społeczno-Gospodarczego na lata 2015-2022.....	159
Schemat 2. Monitoring Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark na lata 2015-2022.....	161